

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΦΥΡΕΡ ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ ΤΩΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΩΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 26. (Α. Π.).—
Καθ' ἃ μεταδίδεται ἐξ Ἀθηνῶν,
ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἑλληνικῶν ἐθε-
λοντικῶν σχηματισμῶν τῆς Πε-
λοποννήσου, συνταγματάρχης
Παπαδόγκωνας ἀπηύθυνε πρὸς
τὸν Φύρερ ἐπὶ τῆ διασώσει του
τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

«Οἱ 5,000 ἀξιωματικοὶ καὶ
ἄνδρες τῶν ἑλληνικῶν ἐθελοντι-
κῶν τμημάτων τῆς Πελοποννή-
σου μὲ τὸ μεγαλύτερον μέρος
τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Πελοποννή-
του ὀπισθεν αὐτῶν, ἐκφράζουν
τὴν βαθυτάτην ἀγανάκτησιν των
διὰ τὴν ἐναντίον Σας ἀπόπει-
ραν, σχεδιασθεῖσαν καὶ ἐπιχει-
ρηθεῖσαν ὑπὸ ὑποκειμένων, τὰ
ὅποια δὲν ἠθελαν νὰ ἀναγνωρί-
σουν τὴν ἀναγκαιότητα τοῦ ἀ-
γῶνος κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ
καὶ τῶν πλουτοκρατῶν συνερ-
γῶν του. Ἐκφράζουν τὴν χα-
ρὰν των διὰ τὴν θαυμαστὴν διά-

σωσίν σας καὶ κλίνουν μὲ εὐ-
γνωμοσύνην τὸ γόνυ ἐνώπιον
τοῦ Παντοδυναμοῦ Θεοῦ, ὅστις
ἠπλώσε προστατευτικὴν χεῖραν
ἐπάνω ἀπὸ τὴν ζωὴν Σας, διὰ
νὰ Σας διαφυλάξῃ εἰς τὸ γερ-
μανικὸν ἔθνος καὶ εἰς τὴν ἐν τῷ
ἀγῶνι κατὰ τῆς κομμουνιστικῆς
πανῶλους ἠνωμένην Εὐρώπην.
Διὰ τοὺς Ἕλληνας ἐθελοντάς
τῆς Πελοποννήσου ἡ ἐνδειξις
αὕτη εἶνε μίᾳ παρόρμησις, ὅπως
συνεχίσουν δι' ὀδῶν τῶν δυνά-
μεων μέχρις ἐσχάτων τὸν ἀγῶ-
να κατὰ τῶν ξένων πρὸς τὴν χώ-
ραν μπολσεβικικῶν ὀρδῶν ἐν
Ἑλλάδι. Ἀπὸ τῆς ἱερᾶς γῆς τῆς
ἀρχαίας Σπάρτης, ἐκ τῆς ὁποί-
ας προῆλθεν ἡ δρᾶξ τῶν ἡρώων
τοῦ Λεωνίδου, ἡ ὁποία ἔσωσε
τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν, ὑ-
ψοῦται ἡ προσευχὴ μας: «Κύριε,
διαφύλασσε τὸν Φύρερ!»

ΗΛΙΑΣ Ε. ΜΠΙΤΣΑΝΗΣ

ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΚΑΙ ΤΑΓΜΑΤΑΣΦΑΛΙΤΕΣ

Η «διπλή κατοχή» στη Μεσσηνία

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2026

ΗΛΙΑΣ Ε. ΜΠΙΤΣΑΝΗΣ

ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΚΑΙ ΤΑΓΜΑΤΑΣΦΑΛΙΤΕΣ

Η «διπλή κατοχή» στη Μεσσηνία

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2026

«ΔΙΠΛΗ ΚΑΤΟΧΗ» ΜΕ ΚΟΙΝΗ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ

Ενα χρόνο κράτησε η «δεύτερη Γερμανική Κατοχή» στη Μεσσηνία. Από τις 9 Σεπτεμβρίου 1943 όταν συνθηκολόγησε η Ιταλία μέχρι τις 5 Σεπτεμβρίου 1944 όταν αναδιπλώθηκαν προς την Αθήνα. Είναι ένας χρόνος βαμμένος με το αίμα εκατοντάδων πατριωτών, με ομηρίες, λεπλασίες και καταστροφές.

Όταν φτάνουν στη Μεσσηνία, το ΕΑΜ κυριαρχεί πολιτικά και ο ΕΛΑΣ κυριαρχεί στρατιωτικά σε μεγάλες περιοχές. Σε αυτό το περιβάλλον εκδηλώνονται επιθέσεις ανταρτών και μέσα στις πόλεις και οι Γερμανοί παραμένουν ουσιαστικά κλεισμένοι στις βάσεις τους. Αφού αποτυγχάνει η προσπάθεια ενίσχυσης του ΕΣ ως αντίβαρου στην κυριαρχία του ΕΛΑΣ, οι κατακτητές συνειδητοποιώντας ότι δεν μπορούν να κρατήσουν τις θέσεις τους, προχωρούν στην ίδρυση των Ταγμάτων Ασφαλείας. Με πυρήνα φανατικούς αντικομμουνιστές αξιωματικούς, κάποιους άλλους στρατολογημένους μέσα από πιέσεις. Και γύρω από αυτούς συγκεντρώθηκαν «προπολεμικοί» αντικομμουνιστές, εγκληματικά στοιχεία, άνθρωποι της ανάγκης που εξασφάλιζαν μισθό και φαγητό, κάποιοι που φοβήθηκαν τη στρατολόγηση στον ΕΛΑΣ και προτίμησαν τη σιγουριά των όπλων του κατακτητή. Στη Μεσσηνία δρουν για 8 μήνες (Φεβρουάριος – Σεπτέμβριος 1944) και η «διπλή Κατοχή» είναι ολέθρια για τον πληθυσμό. Καθοδηγούν τους Γερμανούς στις εκκαθαριστικές επιχειρήσεις, συλλαμβάνουν πατριώτες με υποδείξεις χαφιέδων, λεπλατούν περιουσίες. Εκτελούν πατριώτες για λογαριασμό των Γερμανών αλλά και με δική τους πρωτοβουλία.

Οι καθοδηγητές τους προσπαθούν να δημι-

ουργήσουν πολιτική βάση στην κοινωνία, με άξονα τον πόλεμο «επιβίωσης του έθνους» εναντίον των «αιμοσταγών Μπολσεβίκων, Σλαύων και Εβραίων» στον οποίο σύμμαχοι είναι οι κατακτητές. Γύρω από αυτή τη θεωρία συγκεντρώνουν «πολιτικό προσωπικό» από αντικομμουνιστές και γερμανόφιλους, οι οποίοι οργανώνουν την προπαγάνδα μέσα από την κοινή έκδοση των καλαματιανών εφημερίδων.

Η πολιτική βάση υπάρχει ήδη από την εποχή του μεσοπολέμου. Είναι χαρακτηριστικό ένα απόσπασμα άρθρου στη «Σημεία» (17/2/1933), η οποία τάσσεται στο πλευρό του Χίτλερ εναντίον των κομμουνιστών:

«Εις την Γερμανίαν ο προεκλογικός αγών εξελίσσεται μοιραίως εις εσωτερικὴν ἐπανάστασιν. Ο Χίτλερ, ο αρχηγός των Εθνικοσοσιαλιστών αντελήφθη ότι ο επαπειλὼν την Γερμανίαν κίνδυνος εἶναι ο κομμουνισμός. Καταβάλλει γιγαντιαίας προσπάθειάς ὅπως τον εκριζώσῃ. Αἱ κομμουνιστικὲς ἐνώσεις διαλύονται ἢ μὴ μετὰ την ἄλλην καὶ οἱ κομμουνισταὶ διώκονται ἀμειλίκτως. Δὲν γνωρίζομεν, οὔτε δυνάμεθα νὰ μαντεύσωμεν πῶς θὰ ἐξελιχθῆ ἡ κατάστασις εἰς τὴν μεγάλῃν ἐκείνην χώραν. Ἀλλὰ τὰ συμβαίνοντα ἐκεῖ ἀποτελοῦν διὰ τοὺς ἄλλους λαοὺς διδακτικώτατα μαθήματα [...] Τώρα ἐνεφανίσθη ὁ Χίτλερ ὅστις ἀνέλαβε τὸν τεράστιον ἀγῶνα νὰ νὰ καταβάλῃ καὶ εκριζώσῃ τὸν κομμουνισμὸν ἀπὸ τὴν χώραν του. Θὰ το κατωρθώσῃ ἄραγε; Καὶ ἡ Ἰταλία ευρέθη ἄλλοτε ἐνώπιον παρομοίου κινδύνου. Ἀλλ' ἐκεῖ ἐνεφανίσθη ὁ Μουσολίνι, μὴ μεγάλην προσωπικότης, ὅστις ἠδυνήθη νὰ ἐπιβληθῆ καὶ ὁ κομμουνισμὸς κατετροπώθη, καὶ ἡ Ἰταλία σήμερον ἐποχὴν παγκοσμίου κρίσεως ευημερεῖ [...] Το

διδασκτικόν συμπέρασμα όπερ ανακύπτει εκ των συμβαινόντων εν Γερμανία είναι ότι ο κομμουνισμός πρέπει να καταπνίγεται εν τη γενέσει του προτού ανδρωθή [..] Είθε το εν Γερμανία διδόμενον παράδειγμα να γίνη δι' ημάς διδασκτικόν μάθημα».

Με αυτή την ιδεολογία συμπορεύτηκαν (πολιτικοί και στρατιωτικοί) ταγματασφαλίτες με τους Γερμανούς, με αυτή άνοιξαν το δρόμο για τη «λευκή τρομοκρατία», για τον εμφύλιο και τον απηνή διωγμό των αντιστασιακών από το μετεμφυλιακό κράτος. Και αυτή αποτέλεσε την

ιδεολογική βάση για την επιβολή της δικτατορίας μετά από ένα σύντομο διάλειμμα «ανάπηρης δημοκρατίας».

Με αυτή την ιδεολογία πορεύονται σήμερα οι επίγονοι όλων των εκδοχών του «χρυσαιγπτισμού».

Στο πεδίο της ιστορίας και της πολιτικής επίδρασης, χωρίς τη συνδρομή των Ταγμάτων Ασφαλείας, οι Γερμανοί δεν μπορούσαν να σταθούν στην Πελοπόννησο και οι εξελίξεις θα ήταν πολύ διαφορετικές για τον τόπο και τη χώρα...

ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ
ΑΝΑΖΗΤΟΥΝ
ΣΤΗΡΙΓΜΑΤΑ

ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΚΑΙ Ο ΕΣ (ΕΘΝΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ)

Η «δεύτερη γερμανική κατοχή» ξεκινά στην Καλαμάτα αμέσως μετά τη συνθηκολόγηση της Ιταλίας, στις 9 Σεπτεμβρίου 1943. Όταν φθάνουν οι Γερμανοί, το ΕΑΜ κυριαρχεί στην πόλη και την ύπαιθρο, ενώ ο ΕΛΑΣ και ο ΕΣ (Εθνικός Στρατός) ενεργούν από κοινού μετά τη συμφωνία του Δυρραχίου στις 28 Αυγούστου. Οι Γερμανικές κατακτητές αμέσως παίρνουν σκληρά μέτρα τρομοκρατίας του πληθυσμού: Πυρπολούν και καταστρέφουν τον Αετό, εκτελούν και κείναι πατριώτες στις 11 Σεπτεμβρίου μετά από επίθεση του ΕΛΑΣ σε γερμανική περίπολο). Εκτελούν 10 ιταλοκρατούμενους πατριώτες στην Καλαμάτα στις 13 Σεπτεμβρίου, μετά την εκτέλεση του μοίραρχου Γαλουράκου από την ΟΠΛΑ.

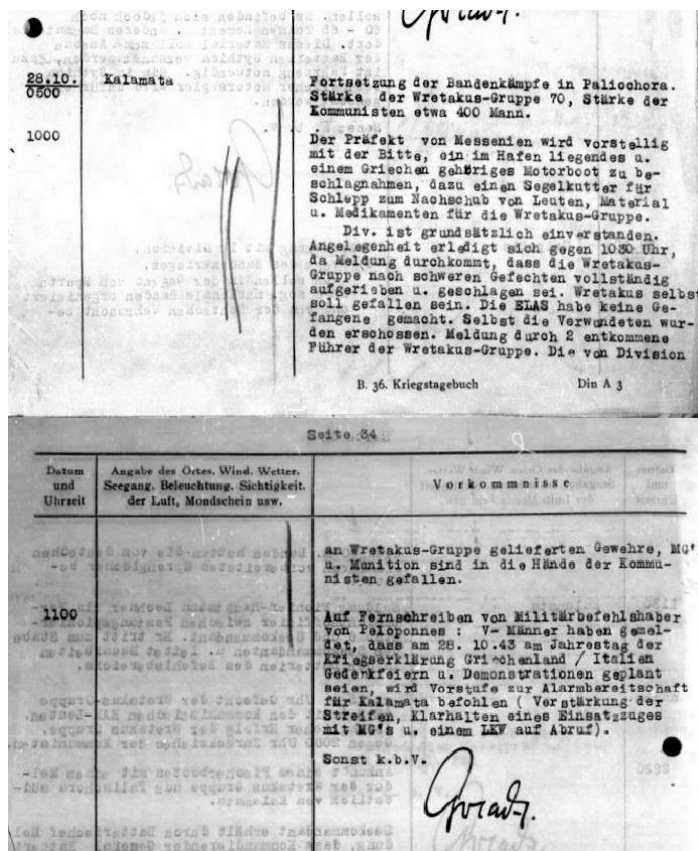
Παρ' όλα αυτά γνωρίζουν ότι δεν μπορούν μόνοι τους να αντιμετωπίσουν το κίνημα της αντίστασης χωρίς τη βοήθεια από ντόπιες αντιστασιακές δυνάμεις. Αρχικά προσπαθούν να αξιοποιήσουν τη διάσπαση του ΕΣ, καθώς ο ήλαρχος Τηλέμαχος Βρεττάκος με ομάδα αντικομμουνιστών αξιωματικών και οπλιτών που διαφωνούν με το σύμφωνο Δυρραχίου ξεκινά στις 30 Σεπτεμβρίου την προσπάθεια συγκέντρωσης των ένοπλων αντιστασιακών ομάδων. Στις 3 Οκτωβρίου στο χωριό Βάγγου η ομάδα Βρεττάκου διαπράττει στυγερό έγκλημα: Οι εαμίτες των υποδέχονται ανυποψίαστοι για τις προθέσεις τους, συλλαμβάνει τρία στελέχη του ΕΑΜ, τα περνάει ανταρτοδικείο και τα εκτελεί.

Οι Γερμανοί αρχικά τον αφήνουν ανενόχλητο: Στις 5 Οκτωβρίου στη Βυτίνα συναντιέται τυχαία με μικρό γερμανικό τμήμα που έρχεται από την Πάτρα. Το γεγονός καταγράφει κατασκοπός τους σε αναφορά την οποία αποθησαύρισε ο Π. Κ. Ενεπεκίδης που τον χαρακτηρίζει παρ' ολίγον «Έλληνα υπήκοο»: «Μπήκαμε στο δρόμο για τη Βυτίνα. Στην εκκλησία που ήταν πάνω στο ύψωμα συναντήσαμε και την υπόλοιπη ομάδα. Αμέσως ήρθε ο διερμνεύς και

μου είπεν ότι εδώ και μια ώρα ήσαν στη Βυτίνα 30 Γερμανοί στρατιώτες με μερικούς αξιωματικούς. Είχαν έρθει από το μέρος του Πύργου και συνέχιζαν για την Τρίπολη. Ο λοχαγός Βρεττάκος είχε παραδώσει αμέσως το πιστόλι του σ' έναν αξιωματικό όταν οι Γερμανοί σταμάτησαν στην πλατεία λέγοντας ότι ο ίδιος με τους ανθρώπους του ήσαν εθνικόφρονες κι' ότι πολεμούσαν τους κομμουνιστές. Επειτα από λίγα λόγια που άλλαξαν, ο Γερμανός αξιωματικός ξανάδωσε στο Βρεττάκο το πιστόλι του, και αφού τον χαιρέτησε με χειραψία προχώρησε στο δρόμο του. Οι αντάρτες γελούσαν για το επεισόδιο αυτό και αργότερα ακόμη με ευχαρίστηση [...] Το πρωί της επόμενης μου φέρανε πολιτικά ρούχα και μου είπαν να τα φορέσω. Σ' ένα ύψωμα κοντά στα Τρόπαια είχε κατασκευάσει η γερμανική αεροπορία ένα οχυρό με πλήρωμα έναν υπαξιωματικό και τέσσερεις άνδρες [...] Ο αρχηγός λοιπόν των συμμοριών μου έδωσε την εντολή να πάω στο αντιαεροπορικό οχυρό για διαπραγματεύσεις. Επρεπε να πω στους Γερμανούς ότι στα Τρόπαια θα έμπαινε ένας σχηματισμός από 350 άνδρες για να κάνη προπαγάνδα κατά των κομμουνιστών»⁽¹⁾.

Υπάρχει όμως και μια άλλη μαρτυρία αυτόπτη η οποία συμπίπτει με την αναφορά του Γερμανού κατασκοπού: «Ο Βρεττάκος ως και μερικοί Αξιωματικοί του με τα μεταγωγικά της Ομάδος ευρίσκοντο εις τον λόφον του Προφήτου Ηλία, οι δε περισσότεροι αντάρτες ευρίσκοντο εντός του χωριού και οι περισσότεροι ήσαν στα καφενεία του χωριού. Ξάφνου κατά τας 3 μ.μ. παρουσιάσθησαν 3 αυτοκίνητα του Γερμανικού Στρατού, άτινα ήσαν μαγειρεία συνοδευόμενα από μίαν κούρσαν με Γερμανόν Ανθ/γό. προερχόμενα από Τριπόλεως και κατευθυνόμενα προς Πύργον. Οι αντάρτες αντιληφθέντες την έλευσιν των ανωτέρω αυτοκινήτων έσπευσαν να κρυφθούν. Ο οδηγός του πρώτου αυτοκι-

ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΚΑΙ ΤΑΓΜΑΤΑΣΦΑΛΙΤΕΣ Η «ΔΙΠΛΗ ΚΑΤΟΧΗ» ΣΤΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑ

Η γερμανική αναφορά για τη μάχη της Παλιόχωρας και τη βοήθεια στον ΕΣ

νήτου είδε για μιάν στιγμήν έναν αντάρτην όστις προσπαθούσε να κρυφτή. Τότε αμέσως εσταμάτησαν τα αυτοκίνητα και εξελθόντες από αυτά 8-10 Γερμανοί, με ψυχραιμία ήρχισαν να πυροβολούν προς τα καφενεία και εις τον αέρα. Ευτυχώς όμως κατά καλήν τύχην δεν εσκοτώσαν κανέναν διότι αν πράγματι αυτό συνέβαινε θα διεξήγετο μάχη με κακόν αποτέλεσμα. Ο Βρεττάκος ιδών τα συμβάντα εκ του λόφου του Προφήτου Ηλία ήλθε προς συνάντησιν των Γερμανών, αγέρωχος και με βήμα σταθερόν, υψώσας λευκόν μαντίλι, επλησίασεν τον Γερμανόν Ανθ/γόν εις τον οποίον σύμφωνα με τον διεθνήν Κανονισμόν παρέδωσε το περίστροφό του. Μετά ταύτα του έδωσε ένα χαρτί το οποίο αφού το εδιάβασε ο Γερμανός Ανθυπολοχαγός, του επέστρεψε το περίστροφό του

και χαιρετηθήσαν δια χειραψίας και στρατιωτικώς και αμφοτεροι απεχώρησαν. Κατά πληροφορίας, το χαρτί το οποίον ο Βρεττάκος παρέδωσε εις τον Γερμανόν ήτο έγγραφος διαβεβαίωσις του Συνταγματάρχου Διον. Παπαδόγκωνα ή του Πρωθυπουργού Ι. Ράλλη, των αντικομμουνιστικών φρονημάτων του Αρχηγού και των ανδρών της ομάδος του. Μετά το επεισόδιον αυτό, κατά τας 5μ.μ. αι δυνάμεις του Ε.Σ. με τον Αρχηγόν, ανεχώρησαν δια Τράπαια. Το ανωτέρω επεισόδιον είχε ζωηράν απήχησιν και αγανάκτησιν εις τον λαόν της Βυτινής και ολοκλήρου της Γορτυνίας. Αυτό έδωκε θάρρος στους ΕΑΜίτας και ευκαιρίαν να τοιχοκολλήσουν προκήρυξιν εναντίον του Ε.Σ. και του Βρεττάκου περί συμφωνίας των με τους Γερμανούς⁽²⁾.

Ακολουθούν σκληρές συγκρούσεις και η ομάδα ΕΣ του Βρεττάκου πττάται και υποχωρεί στην Παλιόχωρα Αβίας. Εκεί σπεύδουν σε συνάντησή του ο φασιστικών αντιλήψεων και φανατικός γερμανόφιλος Νομάρχης Μεσσηνίας Δημ. Περωτής, τον οποίο είχαν διορίσει οι Γερμανοί στις 15 Οκτωβρίου, μαζί με γερμανό αξιωματικό. Τη συνάντηση αφηγείται στον Νίκο Ι. Ζερβή ο τότε λοχαγός Γεώργιος Λ. Κοτσώνης: «Την άλλην ημέρα, έφθασαν στην Παλιόχωρα δύο γερμανικά στρατιωτικά αυτοκίνητα με 5 – 7 στρατιώτες, έναν αξιωματικό και έναν πολίτη. Τον πολίτη δεν τον εγνώριζα, αλλά όπως έμαθα αργότερα ήταν ο Περωτής. Τα αυτοκίνητα είχαν σταματήσει μπροστά στην εκκλησία του χωριού. Ειδοποιήθηκε ο Βρεττάκος και πήγε να τους συναντήσει. Και οι τρεις ήλθαν στο πατρικό μας σπίτι. Εισήλθον στο σαλόνι του σπιτιού και τους προσφέραμε καφέ. Αφού συζήτησαν για λίγο μόνοι τους, αναχώρησαν ο Γερμανός αξιωματικός και ο άλλος με την πολιτική περιβολή. Δεν αντιλήφθηκα να ξεφόρτωσαν εκείνη την ημέρα πυρομαχικά ή όπλα από τα αυτοκίνητα. Την επομένη, ήρθε ένα φορτηγό αυτοκίνητο και ξεφόρτωσε μερικά κιβώτια πυρομαχικά τα οποία ουδείς παρέλαβε. Φαίνεται ότι δεν κατόρθωσαν να πείσουν τον Βρεττάκο να καταφύγει στην Καλαμάτα υπό την προστασία της Ελληνικής Πολιτείας και του Γερμανικού Στρατού»⁽⁵⁾.

Ακολουθεί σκληρή μάχη στις 28 Οκτωβρίου, κατά την οποία ο ΕΛΑΣ συντρίβει και διαλύει τον ΕΣ. Η καταγραφή στο στρατιωτικό ημερολόγιο από τον Γερμανό Ναυτικό Διοικητή είναι χαρακτηριστική για την ενίσχυση του Βρεττάκου με γερμανικά όπλα: «...28.10.1943, ώρα 05.00, ο νομάρχης Μεσσηνίας παρουσιάστηκε με την παράκληση να διενεργήσουμε την επίταξη ενός στο λιμάνι βρισκόμενου πετρελαιοκίνητου (βλ. καΐκι σ.τ.μ.), ανήκον σε Έλληνα, καθώς και ενός ιστιοφόρου, για την μεταφορά εφοδίων, προσωπικού και φαρμάκων για την Ομάδα Βρεττάκου. Η μεραρχία είναι σύμφωνη. Το θέμα απώλεσε την επικαιρότητα του στις 10.30 όταν έφθασε η είδηση ότι η ομάδα Βρεττάκου μετά

από σκληρές μάχες νικήθηκε και διαλύθηκε εντελώς. Ο ΕΛΑΣ δεν έπιασε αιχμαλώτους. Εκτελέστηκαν ακόμα και οι τραυματίες. Την είδηση έφεραν δυο διαφυγόντες αξιωματικοί της ομάδας Βρεττάκου. Τα όπλα που δόθηκαν από την μεραρχία στην ομάδα Βρεττάκου, τα πολυβόλα και τα πυρομαχικά, έπεσαν στα χέρια των Κομμουνιστών»⁽⁴⁾.

ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΝ ΧΩΡΙΣ ΝΤΟΠΙΟΥΣ

Λίγες ημέρες ενωρίτερα οι Γερμανοί οργανώνουν το μεγάλο μπλόκο της Δυτικής Καλαμάτας στις 22 Οκτωβρίου, στη διάρκεια του οποίου συλλαμβάνονται χιλιάδες πολίτες. Με πρόσημα το θάνατο του διοικητή Χωροφυλακής Ιωάννη Ζερβόπουλου σε μάχη αυτού και της συνοδείας του με αντάρτες της ΟΠΛΑ στο σπίτι του στη Ράχη στις 15 Οκτωβρίου. Στην πραγματικότητα αυτό ήταν μέρος ευρύτερου σχεδίου των Γερμανών στην Πελοπόννησο όπως θα αποδειχθεί στη συνέχεια. Η οποία συνέχεια είναι η εκτίμηση της πολιτικής και στρατιωτικής κατάστασης στην Πελοπόννησο. Σε αναφορά που έχει συνταχθεί στο διάστημα ανάμεσα στις 22 Οκτωβρίου (μπλόκο Καλαμάτας) και τις 4 Δεκεμβρίου (έναρξη επιχειρήσης «Καλάβρυτα») οι Γερμανοί ομολογούν ότι «μόνο ο άμεσος περίγυρος των περιοχών που βρίσκονται υπό γερμανική κατοχή δύναται να θεωρηθεί ως γερμανική επικράτεια». Ενώ ομολογούν ότι για να αντιμετωπίσουν το αντιστασιακό κίνημα χρειάζονται αντικομμουνιστικές ομάδες: «Η εκθεμελίωση καταπολέμηση των κομμουνιστικών συμμοριών δύναται να επιτευχθεί μόνο με τη βοήθεια αντικομμουνιστικών ομάδων».

Το κείμενο του σχετικού εγγράφου αναφέρει μεταξύ άλλων:

«Ι. Πολιτική κατάσταση

Λόγω της αποχωρήσεως της 1ης Τεθωρακισμένης Μεραρχίας και των κινήσεων των μονάδων της 117 Μεραρχίας Κυνηγών, και επιπλέον, λόγω της μεταφοράς των ιταλικών λαφύρων, έχει δημιουργηθεί στον πληθυσμό της Πελοποννήσου η υπόνοια ότι αυτές οι ενέργειες

αποτελούν προετοιμασίες για την αποχώρηση της Βέρμαχτ. Αυτές οι περιστάσεις έχουν, στη χειρότερη των περιπτώσεων, την ακόλουθη επίδραση: ότι το αντικομμουνιστικό τμήμα του πληθυσμού έχει πλήρως καταπτοηθεί και πολλές φορές, κυρίως στους λεγόμενους κύκλους της διανοήσεως, υπάρχει η τάση να συνάπτονται συνθήκες με το ΕΑΜ ή να του προσφέρονται εκδουλεύσεις. Στο κομμουνιστικό τμήμα του πληθυσμού είναι χαρακτηριστική μια διαρκώς πιο θρασεία παρουσία, που κορυφώθηκε σε ένα επίσημο τελεσίγραφο του ΕΑΜ προς τον Νομάρχη Μεσσηνίας, στο οποίο, μεταξύ άλλων, απαιτείται η παράδοση της διοικήσεως και η έκδοση όλων των εθνικοφρόνων Ελλήνων αξιωματικών, και στο οποίο αναφέρεται τελικώς η διαπίστωση: "Η ανωτάτη διοίκηση του κινήματος ΕΑΜ-ΕΛΑΣ βρίσκεται στο Κάιρο". Αλληλένδετη με αυτήν τη διαρκώς ισχυρότερη παρουσία των κομμουνιστών ήταν μία σειρά πολιτικών δολοφονιών και η δίωξη των λίγων αντικομμουνιστικών συμμοριών που δρουν σε ορεινές περιοχές βορειοδυτικά της Τρίπολης και στον Ταΰγετο. Επιπλέον, διάφορες βομβιστικές επιθέσεις σε σιδηροδρόμους και οδούς, σε γερμανικά φορτηγά οχήματα, σε μία ομάδα γεωδαισίας και, τέλος, σε έναν λόχο του 749 Συντάγματος Κυνηγών που είχε προωθηθεί για αναγνωρίσεις στην περιοχή των Καλαβρύτων. Το πρώτο απαντητικό πλήγμα δέχθηκε η κομμουνιστική παράταξη πιθανότατα μέσω των ενεργειών του Διοικητή Πελοποννήσου κατά του ΕΛΑΣ και του ΕΑΜ στις 22 και 23.10 στις πόλεις των Πατρών, της Κορίνθου, της Τρίπολης, της Σπάρτης, της Καλαμάτας και της Μεγαλόπολης. Η σύλληψη ομήρων και περίπου 3.000 ατόμων, τα οποία θα μεταφερθούν στη Γερμανία για καταναγκαστική εργασία, λειτούργησε ως προειδοποίηση για τον πληθυσμό, ότι η ειρήνευση δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως αδυναμία. Κατά την άποψη της Μεραρχίας, η εκ θεμελίων καταπολέμηση των κομμουνιστικών συμμοριών δύναται να επιτευχθεί μόνο με τη βοήθεια αντικομμουνιστικών ομάδων, διότι:

1) Η διάρθρωση των δυνάμεων της Μεραρχίας δεν επιτρέπει ευρείες επιχειρήσεις εναντίον των συμμοριών, και

2) η εμπειρία έχει αποδείξει ότι οι συμμορίες, έχοντας μεγαλύτερη ευχέρεια κινήσεως επί του εδάφους, δύνανται να αποφεύγουν ακόπως την επέμβαση τακτικών στρατευμάτων. [δυσανάγνωστο] Επιπλέον η Μεραρχία θεωρεί αμφίβολη τη διατήρηση ανοικτών οδών κυκλοφορίας στο εγγύς και απώτερο μέλλον, εάν δεν κατασταλεί η εξάπλωση του κομμουνιστικού κινήματος. Δεδομένης της εκτάσεως των συγκοινωνιακών δικτύων και του δυσχερούς εδάφους, η διατήρηση ανοικτών οδών δύναται να καταστεί περισσότερο εφικτή, εάν συνεργήσουν και εντόπιες δυνάμεις.

II. Κατάσταση του εχθρού

Η βορειοδυτική Πελοπόννησος βρίσκεται, με εξαίρεση τις υπό των Γερμανών κατεχόμενες παράκτιες περιοχές, υπό τον πλήρη έλεγχο των κομμουνιστικών συμμοριών. Η ανωτάτη ηγεσία των εξεγερθέντων στην περιοχή αυτή, αποτελούμενη από έναν Έλληνα στρατηγό, αρκετούς Έλληνες επιτελικούς αξιωματικούς, πέντε Άγγλους αξιωματικούς και είκοσι ένα κομμουνιστές Ιταλούς αξιωματικούς, βρίσκεται αυτήν τη στιγμή, σύμφωνα με αξιόπιστη αναφορά πληροφοριοδοτών, στα Δεμέστιχα (19 χλμ. ΝΑ των Πατρών). Ακόμη μία επαναστατική ομάδα, που υποστηρίζεται σχεδόν από όλα τα χωριά του τοπικού πληθυσμού, βρίσκεται διαρκώς επί των ορεινών περιοχών της δυτικής Μεσσηνίας, μία τρίτη στον Ταΰγετο, μικρότερες ομάδες νότια της Κορίνθου, στην ανατολική Λακωνία και στις τρεις χερσονήσους της νότιας Πελοποννήσου. Η διεύρυνση της περιοχής δράσης των κομμουνιστικών συμμοριών με επίκεντρο τις προαναφερθείσες περιοχές είναι προφανής.

III. Ημέτερη τακτική κατάσταση και προθέσεις

Λόγω της αποχώρησης της 1ης Τεθωρακισμένης Μεραρχίας, η Μεραρχία ανέλαβε τη Διοίκηση επί του συνόλου της Πελοποννήσου. Προς τούτο υπήχθησαν στη Μεραρχία: [...] Η

διαταγή της Μεραρχίας είναι η παρακάτω: “Η ενισχυμένη 117 Μεραρχία Κυνηγών θα υπερασπιστεί την Πελοπόννησο εναντίον εχθρικών επιθέσεων διά θαλάσσης, κατά ξηράν και διά αέρος. Θα αποτρέψει, εφαρμόζοντας μία ευέλικτη τακτική μάχης και αξιοποιώντας κατάλληλα σημεία περασμάτων και ορεινών διόδων στη γενική γραμμή Πατρών - Μεγαλόπολης - Σπάρτης - Ναυπλίου - Ισθμού της Κορίνθου, την εισβολή οιοσδήποτε εχθρού εναντίον και διαμέσου της διώρυγας. Οι πυροβολαρχίες των οχυρών θέσεων και των ακτών, καθώς και ασθενείς μονάδες ασφαλείας και παρατηρήσεως του Τάγματος Πεζικού Φρουράς, επιτηρούν και προστατεύουν την ακτή από αναπάντεχες προσορμίσσεις”. Η απαιτούμενη αναδιοργάνωση ολοκληρώθηκε, είχε όμως ως συνέπεια το γεγονός ότι η Μεραρχία κατά το μήνα Οκτώβριο δεν μπόρεσε να διεξαγάγει οργανωμένη εκπαίδευση και να καταπολεμήσει τις συμμαχίες. Η Μεραρχία είναι προς το παρόν σε τέτοιο βαθμό επιβαρημένη με καθήκοντα επιτηρήσεως και προστασίας όλων των μορφών, ώστε της είναι σχεδόν αδύνατο να αντεπεξέλθει. Η πλήρης και ταχεία επιχειρησιακή ετοιμότητα της Μεραρχίας σε περίπτωση αιφνιδιαστικής εχθρικής επιθέσεως δε δύναται να εξασφαλιστεί. Μετά την απόσυρση των δυνάμεων ασφαλείας και επιτηρήσεως για τη διεξαγωγή μεγαλύτερης κλίμακας επιχειρήσεων, δε θα υπάρχουν δυνάμεις για τη φρούρηση και προστασία των σιδηροδρόμων, των υποδομών, των αποθηκών υλικού κ.λπ. Εκτεταμένα τμήματα της χώρας, κυρίως οι βασικές οδοί ανεφοδιασμού, έχουν ήδη πλέον απογυμνωθεί από τα γερμανικά στρατεύματα και πρέπει να χαρακτηρίζονται ως εξαιρετικά επικίνδυνες για την παρουσία συμμαχιών, όπως προκύπτει από τις αυξανόμενες, το τελευταίο διάστημα, επιθέσεις σε σιδηροδρόμους, γέφυρες και μεμονωμένα οχήματα. Μόνο ο άμεσος περίγυρος των περιοχών που βρίσκονται υπό γερμανική κατοχή δύναται να θεωρηθεί ως γερμανική επικράτεια. Σκοπός της Μεραρχίας είναι:

α) Να προβεί σε εντατική καταπολέμηση των

συμμαχιών στο πλαίσιο της εκπαίδευσής των μονάδων

β) Να αναγνωρίσει περαιτέρω σημεία διελεύσεως και ορεινών διαβάσεων.

γ) Η μεταφορά του ιταλικού πολεμικού υλικού»⁽⁵⁾.

ΑΠΟ ΣΠΑΡΤΗ ΞΕΚΙΝΟΥΝ ΤΑ ΤΑΓΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Με βάση αυτή τη στρατηγική, οι Γερμανοί προχωρούν στη συγκρότηση του πρώτου Τάγματος Ασφαλείας που αρχίζει την 1η Νοεμβρίου 1943 στη Σπάρτη με επικεφαλής τον γεωπόνο Λεωνίδα Βρεττάκο (αδελφό του ήλαρχου Τηλέμαχου Βρεττάκου. Το Τάγμα Ασφαλείας «Λεωνίδα» εξοπλίζεται από τους Γερμανούς εντυπωσιακά σύμφωνα με αναφορά των Βρετανών Συνδέσμων στην Ελλάδα η οποία αναφέρει: «Οι Γερμανοί έχουν δώσει στον Βρεττάκο τον ακόλουθο οπλισμό, για να εκκαθαρίσει την περιοχή Λακωνίας από το ΕΑΜ: 2,300 τυφέκια, 50 αυτόματα όπλα, 20 πολυβόλα και 20 όλμους ως και ρουχισμό και σιτηρέσια. Η συμμαχία του Βρεττάκου ονομάζεται τώρα “Λεωνίδας”»⁽⁶⁾.

Το Τάγμα Ασφαλείας του Βρεττάκου μαζί με τους Γερμανούς οργανώνουν την επιχείρηση «Κόσσυφος» στην Μάνη και τον Ταΰγετο, μπαίνει στην Καλαμάτα στις 25 Ιανουαρίου 1944, συλλαμβάνει εκατοντάδες πατριώτες εκ των οποίων οι περισσότεροι εκτελούνται στην Παλιόκονη στις 24 Φεβρουαρίου, δολοφονεί τους επονίτες αδελφούς Μελιγκώνη στην κεντρική πλατεία της Καλαμάτας.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ

Από την Καλαμάτα φεύγει άμεσα μετά τις συλλήψεις στη Δυτική Πόλη ο Περρωτής καθώς παγίδευσε τους καλαματιανούς με διαβεβαιώσεις ότι δεν θα οργανώσουν αντίποινα οι Γερμανοί μετά το θάνατο του Ζερβόπουλου και φοβάται αντίποινα. Πηγαίνει στην Αθήνα και προσπαθεί να συγκροτήσει Τάγμα Ασφαλείας στην Καλαμάτα. Στο μεταξύ οι Γερμανοί βρίσκουν πρόθυμους όπως δείχνει η γερμανική αναφορά στις 15 Δεκεμβρίου 1943, που καθοδηγούν τους

ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΚΑΙ ΤΑΓΜΑΤΑΣΦΑΛΙΤΕΣ Η «ΔΙΠΛΗ ΚΑΤΟΧΗ» ΣΤΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑ

Seite 67

Datum und Uhrzeit	Angabe des Ortes, Wind, Wetter, Seegang, Beleuchtung, Sichtigkeit, der Luft, Mondschein usw.	Vorkommnisse
noch 14.12. 1645	Kalamata	Aussprache General von Le Suire mit Seekommandant: 1) Bandenlage, 2) Ankunft der zusätzlichen Bataillone, 3) Infanterieschutz Molaj-Lewetsch. Sonst k.b.V.
15.12. 0200	Navarino	Motorlogger "Este" ausgelaufen.
0800	Kalamata	Auslaufen Motorboot des Hako mit General von Le Suire u. Seekommandant zur Fahrt nach Petalidi.
0800	Kalamata	Motorlogger "Este" eingelaufen.
1500	Kalamata	Griechischer Leutnant Flessas stellt sich als Führer bei Unternehmen innerhalb Kalamata's gegen die EAM u. ELAS zur Verfügung u. macht äusserst günstige u. zweckdienliche Angaben über Treffpunkt u. Aufenthaltsort vieler gefährlicher bekannter EAM- u. ELAS-Leute. Nachmittags zwischen 14 u. 15 Uhr u. abends ab 0800 Uhr halten sich die Kommunisten in dem Kaffeehaus Panajotis im Stadtteil Rachis auf, das durch Patrouillen äusserst günstig gesichert ist. Die EAM-Leute seien mit den modernsten Waffen ausgerüstet. Sie überprüfen z.B. jeden griech. Kraftwagen, ob die Inhaber mit EAM-Ausweisen ausgestattet sind. Flessas wurde in deutsche Uniform gekleidet u. diente als Führer bei einem sofortigen Unternehmen gegen das oben angeführte Lokal. Bei der Razzia wurden 6 verdächtige Personen festgenommen. 2 der 6 Festgenommenen werden entlassen. Die übrigen 4 sind lang gesuchte Kommunistenführer. Darunter befindet sich der Mörder des Polizeipräsidenten von Kalamata genannt "Schrecken von Rachis." Sonst k.b.V.
Abgeschlossen mit dem 15. Dezember 1943.		
Kapitän zur See u. Kommandant der Seevertidigung des Peloponnes.		

Η γερμανική αναφορά για την έφοδο στη Ράχη

κατακτητές σε επιχειρήσεις και μάλιστα γερμανοντυμένοι: «Ο Έλληνας υπολοχαγός Φλέσσας τέθηκε οικειοθελώς στην διάθεση μας ως διοικητής της επιχείρησης στην Καλαμάτα ενάντια στο ΕΑΜ και τον ΕΛΑΣ, και μας εφοδίασε με εξαιρετικά ακριβείς και χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τα σημεία συνάντησης και διαμονής πολλών επικίνδυνων και γνωστών μελών του ΕΑΜ και του ΕΛΑΣ. Τα απογεύματα ανάμεσα 14.00 με 15.00 και τα βράδια στις οχτώ η ώρα συναντιούνται οι κομμουνιστές στο καφενείο του Παναγιώτη στην περιοχή της Ράχης, η οποία προστατεύεται ιδιαίτερα καλά από περιπόλους. Οι άντρες του ΕΑΜ είναι εξοπλισμένοι με τα πιο μοντέρνα όπλα. Πραγματοποιούν π.χ. ελέγχους σε κάθε ελληνικό όχημα για το αν οι επιβαίνοντες φέρουν ταυτότητες του ΕΑΜ. Ο Φλέσσας ενδύθηκε με γερμανική στολή και χρησιμοποιήθηκε ως διοικητής σε μια άμεση έφοδο ενάντια στο προαναφερόμενο καφενείο. Κατά την διάρκεια της εφόδου συνελήφθησαν έξι ύποπτα άτομα. Δύο από τα έξι αυτά άτομα θα αφεθούν ελεύθερα. Τα υπόλοιπα τέσσερα είναι εδώ και καιρό καταζητούμενοι ηγέτες των κομμουνιστών. Ανάμεσα τους βρίσκεται και ο δολοφόνος του αστυνομικού νομάρχη της Καλαμάτας, επονομαζόμενος “Τρόμος της Ράχης”»⁽⁷⁾.

Η τελευταία φράση υποδηλώνει ότι ο γερμανοντυμένος Έλληνας αξιωματικός ισχυρίζεται ότι συνέλαβε κάποιον από τους άνδρες

της ΟΠΛΑ που πήραν μέρος στη μάχη με το Ζερβόπουλο και τους συνοδούς του. Ο Φλέσσας για άγνωστους λόγους εκτελέστηκε από τους Γερμανούς στις 23 Φεβρουαρίου στην Τρίπολη μαζί με 49 πατριώτες. Δεν ήταν μόνος του όμως στην επιχείρηση καθώς σε βούλευμα του Ειδικού Δικαστηρίου αναφέρονται τρεις κατηγορούμενοι εκ των οποίων ο Φλέσσας και ένας άλλος είχαν πεθάνει και ζούσε μόνον ο Ι. Ν. από τα Λέικα ο οποίος «εν Καλάμαις την 15ην Δεκεμβρίου 1943 [...] ηγούμενος Τάγματος Ασφαλείας συνέλαβε τον Χ. Π. τον οποίο παρέδωκεν ακολούθως εις τους Γερμανούς οίτινες τον εξετέλεσαν εν τη Τριπόλει την 17ην Ιανουαρίου 1944»⁽⁸⁾.

Με βούλευμα του Ειδικού Δικαστηρίου ο φοιτητής Β. Τζ. «εν Καλάμαις την 17ην Δεκεμβρίου 1943 κατέδωκεν εις τον εχθρόν τον Έλληνα υπήκοον Γ. Χ. και Π. Α. και κατόπιν της καταδόσεώς του ταύτης ο εξ αυτών Γ. Χ. εξετέλεσθη υπό τούτων εις Τρίπολιν την 23ην Φεβρουαρίου 1944».

Υπήρχαν όμως και άλλοι πρόθυμοι συνεργάτες των Γερμανών, οι οποίοι εξοπλίστηκαν αμέσως όταν επέστρεψε ο Περωτής από την Αθήνα στις 31 Ιανουαρίου, φέρνοντας μαζί του την απόφαση ίδρυσης Τάγματος Ασφαλείας. Και πήραν μέρος συλλαμβάνοντας και επιλέγοντας πατριώτες για εκτέλεση στο μπλόκο της παλιάς πόλης στις 4 και 5 Φεβρουαρίου: Μαγγανάς, Τζουμάνης, Καλαμαράς, Κουντούρης.

(1). Πολυχρόνη Κ. Ενεπεκίδη «Η ελληνική αντίσταση 1941 -1944» - σελ. 64 - 65

(2). Ανακτήθηκε από το «Ημερολόγιον Γεωρ. Κυρ. Μπασάκου – Κατοχικά και εμφυλιακά δρώμενα 1943-1944 / Δράση του “αντάρτικου” ΕΣ (Εθνικός Στρατός)

https://rozosotiris.blogspot.com/search?q=%CE%9C%CF%80%CE%B1%CF%83%CE%AC%CE%BA%CE%BF%CF%82&fbclid=IwY2xjawQ5tg5leHRuA2FlbQlxMABicmkETBib0hNc3FQRINFMk9vVWpFc3JOYwZhcHBfaWQQMjlyMDM5MTc4ODIwMDg5MgABHq119hRI19pMhNNDmJer0TIV3WLIBmSiD_nghwUD38QRXIRRLkjhB0RUzGMr_aem_7C-XVCih_3o8JIp9zRQ0aA

(3). Νίκου Ι. Ζερβή «Καλαμάτα, Κατοχή – Αντίσταση – Απελευθέρωση» - τόμος Δ´ - σελ. 171-172

(4). Ανακτήθηκε από το προφίλ στο fb με όνομα Dimitris Galon

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=10155869093448446&set=gm.10155031375555069>

(5). Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού «Επιχείρηση Καλάβρυτα – Η δράση της 117 Μεραρχίας Κυνηγών μέσα από τα γερμανικά αρχεία» - σελ. 46 – 48 (σε ψηφιακή μορφή)

(6). Νίκου Ι. Ζερβή «Καλαμάτα, Κατοχή – Αντίσταση – Απελευθέρωση» - τόμος Ε´ - σελ. 42 – 43

(7). Ανάκτηση από το προφίλ στο fb με όνομα Dimitris Galon

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=10156069845433446&set=gm.10155208375090069>

(8). Απόστολου Ν. Παρτσακλού «Ο ένοπλος δωσιλογισμός στη Μεσοπεία, δράση και ποινική αντιμετώπιση» - σελ. 176 – 179 (βουλεύματα Ειδικού Δικαστηρίου Δοσιλόγων και κατάθεση Νάσου Λαφαζάνου σε αυτό)

ΤΑ ΤΑΓΜΑΤΑ
ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
ΣΤΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑ

**ΤΑΓΜΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ**

Από τις αρχές του 1944 ο συνταγματάρχης Διονύσιος Παπαδόγκωνας κατεβαίνει από την Αθήνα στην Τρίπολη και εγκαθιστά το αρχηγείο των Ταγμάτων Ασφαλείας στην Πελοπόννησο, σε στενή συνεργασία με το διοικητή των γερμανικών δυνάμεων. «Επίσημα» ονομάζεται Β΄ Αρχηγείο Χωροφυλακής Πελοποννήσου. Το Τάγμα Ασφαλείας Καλαμάτας ιδρύεται την 1η Φεβρουαρίου 1944, όταν επιστρέφει με την απόφαση ο Περρωτής από την Αθήνα και παίρνει τα πρώτα όπλα για να εξοπλίσει μια παρέα συνεργατών των Γερμανών. Οι οποίοι προχωρούν σε μια οργανωμένη προσπάθεια δημιουργίας «ταγματασφαλίτικης» ιδεολογίας και πολιτικής ώστε να δημιουργήσει βάσεις στα λαϊκά στρώματα. Ετσι στις 15 Φεβρουαρίου κλείνουν οι εφημερίδες της Καλαμάτας και εκδίδεται πλέον η εφημερίδα «Τα Νέα – Σημαία – Θάρρος» η οποία «διευθύνεται παρ' επιτροπής». Μέχρι τότε οι εφημερίδες δεν ενοχλούσαν τους κατακτητές, αλλά οι Γερμανοί έχοντας στρατολογήσει πολιτικό προσωπικό εκδίδουν πλέον τη δική τους εφημερίδα ώστε να δημιουργήσουν ιδεολογική και πολιτική συνείδηση κοινού αγώνα «εναντίον του μπολσεβικισμού» ο οποίος περιλαμβάνει και την ένοπλη συνεργασία. Και αμέσως μετά, στις 18 Φεβρουαρίου δημιουργείται το Τάγμα Ασφαλείας Καλαμάτας ως «δημοσυντήρητο», δηλαδή χρηματοδοτούμενο από το δήμο και εύπορους καλαματιανούς. Πρώτος διοικητής αναλαμβάνει ο ταγματάρχης Πεζικού Δημ. Αλεξόπουλος, ο οποίος σε «διάγγελμα» που δημοσιεύεται την επόμενη ημέρα, καλεί τους αντιστασιακούς που έχουν ενταχθεί στο ΕΑΜ να... μετανοήσουν για να «σωθεί η ελληνική φυλή»: «Αναλαμβάνω την Διοίκηση του Τάγματος διαπνεόμενος από την επιθυμία παγίωσης της τάξεως και ασφαλείας εν τω Νομώ. Διαπνεόμαι επίσης από την επιθυμία όπως αποδοθή δικαιοσύνη εις πάντας όσους παρεσύρθησαν από την γνωστήν οργάνωσιν. Εν τω πνεύματι των προ ημερών γενομένων υπό του κ. Νομάρχου δια του Τύπου ανακοι-

νώσεων υπόσχομαι ότι θα εξετάσω ευμενώς και υπό πνεύμα άκρας επεικειάς την περίπτωση παντός ειλικρινώς μετανοούντος και επιθυμούντος να επανέλθω εις τα ειρηνικά του έργα. Τούτο όμως δεν δύναται να ισχύση δια τους βαρυνόμενους με εγκλήματα οι οποίοι οπωσδήποτε θα δώσουν λόγον των πράξεών των. Κατά συνέπειαν καλώ, εφ' όσον υπάρχει καιρός πάντας τους οπωσδήποτε αναμειχθέντας και δράσαντας υπό την αιγίδα του ΕΑΜ, όπως προσέλθουν και δηλώσουν ότι του λοιπού θα ζήσουν εντός των πλαισίων της νομιμότητος, έχοντες υπ' όψει ότι δεν αγωνιζόμεθα δια να αφανίσωμεν τον Ελληνισμόν, αλλά δια να σώσωμεν την Ελληνικήν φυλήν από την καταστροφήν και γαλπνεύσωμεν τον τόπον»⁽¹⁾.

**ΤΑΓΜΑΤΑΣΦΑΛΙΤΕΣ ΕΚΤΕΛΟΥΝ
141 ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥΣ**

Στις 15 Μαρτίου 1944 δημοσιεύεται στην υπό γερμανικό έλεγχο κοινή έκδοση των εφημερίδων «Τα Νέα – Σημαία – Θάρρος» μια ανακοίνωση σύμφωνα με την οποία απαγορεύεται η κυκλοφορία στη μισή Πελοπόννησο και διατάσσεται η εκτέλεση 200 κομμουνιστών σε αντίποινα για “δολοφονική επίθεση”. Κανένας δεν γνωρίζει που και τι έχει γίνει, εκείνο το οποίο όμως ξεχωρίζει είναι το γεγονός ότι τις εκτελέσεις θα έκαναν οι ταγματασφαλίτες του Βρεττάκου (“εθελοντικό τάγμα Λεωνίδας”) με την επίβλεψη των Γερμανών: «Εις αντίποινα της δολοφονικής επιθέσεως της 11-3-44 διατάσσονται τα ακόλουθα δια την περιοχίν νοτίως της γραμμής Αστρους – Τριπόλεως (συμπεριλαμβανομένης)- Ζευγολατιού (συμπεριλαμβανομένου) – Ζαχάρως (Ξηροχώρι).

Απαγόρευσις εξόδου όλων των πολιτών εξαιρέσει των ωρών 9-12 δια χρονικόν διάστημα 8 ημερών. Το χρονικόν διάστημα των 8 ημερών αρχίζει την 15-3-44 και λήγει την 22-3-44 ώραν 24.

Εις την αυτήν περιοχίν απαγορεύεται η κυκλοφορία παντός ελληνικού αυτοκινήτου φορτηγού και επιβατικού, εξαιρέσει των αυτοκινήτων του Ερυθρού Σταυρού. Οι παραβάται

ΤΗΝ ΔΙΟΙΚΗΣΙΝ ΤΟΥ ΕΝΤΑΥΘΑ ΤΑΓΜΑΤΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΑΝΕΛΑΒΕΝ Ο ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ ΤΟΥ ΠΕΖΙΚΟΥ κ. ΔΗΜΗΤΡ. ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΤΥΠΟΝ

Ἀπό τῆς χθὲς ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του ὁ Διοικητὴς τοῦ Τάγματος Ἀσφαλείας Μεσσηνιακῆς Ταγματάρχης κ. Δ. Ἀλεξόπουλος. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ ὁ νέος Διοικητὴς τοῦ Τάγματος προέβη εἰς τὰς κάτωθι δηλώσεις πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Τύπου:

«Ἀναλαμβάνω τὴν Διοίκησιν τοῦ Τάγματος διαπνεόμενος ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν παγιώσεως τῆς τάξεως καὶ ἀσφαλείας ἐν τῷ Κομφ. Διαπνέομαι ἐπίσης ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως ἀποδοθῇ δικαιοσύνη εἰς πάντας ὅσους παρεσύρθησαν ἀπὸ τὴν γνωστὴν ὀργάνωσιν. Ἐν τῷ πνεύματι τῶν πρὸ ἡμερῶν γενομένων ὑπὸ τοῦ κ. Νομάρχου διὰ τοῦ τύπου ἀνακοινώσεων ὑπόσχομαι ὅτι θὰ ἐξετάσω εὐμενῶς καὶ ἀπὸ πνεῦμα ἄκρας ἐπιεικειᾶς τῆς περιπτώσιν παντὸς εἰλικρινῶς μετανοοῦντος καὶ ἐπιθυμοῦντος νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὰ εἰρηνικὰ του ἔργα. Τοῦτο ὁμως δὲν δύναται νὰ ἰσχύσῃ διὰ τοὺς βεβρυνομένους μὲ ἐγκλήματα οἱ ὁποῖοι ὁποσοδήποτε θὰ δώσουν λόγον τῶν πράξεών των.

Κατὰ συνέπειαν καλῶ, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει καιρὸς πάντας τοὺς ὁποσοδήποτε ἀνομιχθέντας καὶ δράσαντας ὑπὸ τῆς αἰγίδᾳ τῆς Ε.Α.Μ., ὅπως προσέλθουν καὶ δηλώσουν ὅτι τοῦ λοιποῦ θὰ ζήσουν ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς νομιμότητος, ἔχοντες ὑπ' ὄψει ὅτι δὲν ἀγωνίζομεθα διὰ νὰ ἀφανίσωμεν τὸν Ἑλληνισμόν, ἀλλὰ διὰ νὰ σώσωμεν τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν ἀπὸ τὴν καταστροφὴν καὶ γαληνεύσωμεν τὸν τόπον».

Το «διάγγελμα» του ταγματάρχη Δ. Αλεξόπουλου Διοικητῆ τοῦ Τάγματος Ασφαλείας

θα εκτελούνται επί τόπου.

Πας και παν ό, τι ευρίσκεται παραπλεύρως των κεντρικών οδών εις απόστασιν 2 χιλιομέτρων θα πυροβολείται αδιακρίτως (διάρκεια 8ημέρου).

Εις αντίποινα θα εκτελεσθούν 200 όμηροι (κομμουνιστάί) εξ όλων των στρατοπέδων εκ μέρους του εθελοντικού τάγματος Λεωνίδα υπό γερμανικήν επίβλεψιν. Οι προς συμπλήρωσιν των 200 ομήρων απαιτούμενοι θα μεταφερθούν εις Τρίπολιν.

Παράστασις του Νομάρχου κατά την εκτέλεσιν της διαταγής.

Αι προετοιμασίαι δια την εκτέλεσιν της διαταγής να ανακοινωθούν εις το Γενικόν Φρουραρχείον Κορίνθου μέχρι της 13-3-44 ώραν 10ην.

Η ανωτέρω κοινοποίησις μεταφραζομένη εις την Ελληνικόν να δημοσιευθή αμέσως δια των τοπικών εφημερίδων.

Ο Γενικός Φρούραρχος
Στρατηγός Αϊζενμπαχ

Σημείωσις: Η πόλις των Καλαμών ευρίσκεται εντός της ως άνω καθορισθείσης περιοχής»⁽²⁾.

Στην ίδια έκδοσις στις 7 Απριλίου 1944 ανακοινώνονται οι εκτελέσεις 141 ομήρων που ήταν «αποδεδειγμένα κομμουνιστές» αντί των 200 που είχαν αρχικά ανακοινωθεί. Οι Γερμανοί καλούν τους Έλληνες να προδίνουν τους αντιστασιακούς απειλώντας με «ερείπια»: «Παρά τας επανειλημμένας παραινέσεις του γερμανικού στρατού προέβησαν κομμουνιστικά συμμορίαί εκ νέους εις πράξεις σαμποτάζ και επιθέσεις. Εις απόστασιν 19 χιλιομέτρων περίπου βορείως της Σπάρτης προσεβλήθη εξ ενέδρας την 11ην Μαρτίου γερμανική εφοδιοπομπή εκ πλείστων φορτηγών αυτοκινήτων δι' ισχυρού πολυβολικού πυρός.

Ο Γερμανικός Στρατός νναγκάσθη να διατάξη εις αντίποινα της τοιαύτης ανάνδρου κατά Γερμανών στρατιωτικών επιθέσεων τον τυφεκισμόν 200 κομμουνιστών ομήρων. Τω όντι δε τυφεκίσθησαν εν Κορίνθω 45, εν Τριπόλει 52 και εν Σπάρτη 44 όμηροι. Ονομαστικός κατάλογος των τυφεκισθέντων θέλει γνωστοποιηθή.

Ο Γερμανικός στρατός ετυφέκισε την φοράν ταύτην κατ' εξαίρεσιν μόνον 141 αντί των 200 προωρισθέντων ομήρων, επειδή ήθελε να τυφεκισθούν μόνον τοιαύτα στοιχεία, των οποίων κατέστη δυνατόν να καταδειχθή σαφώς η ενοχή εις κομμουνιστικάς ενεργείας ή συμμετοχή εις πράξεις σαμποτάζ και επειδή αφ' ετέρου δεν ήθελε να επεκτείνη αμέσως τα δραματικά ταύτα μέτρα, και επί κομμουνιστών, οι οποίοι έχουν συλληφθεί όμηροι επιβαρυνόμενοι ελαφρότερον. Αφ' ετέρου απεπεφρώθησαν πλείστα χωρία, ευρισκόμενα εγγύς του τόπου της επιθέσεως ως αποτελούντα γνωστάς φωλεάς συμμοριών. Ο Γερμανικός στρατός έδειξε δια του τρόπου τούτου, ότι εννοεί να επιβάλη την πυγμήν αυτήν καθώς και του δικαίου [...]

Αι συμμορίαί επιφέρουν μόνον την δυστυχίαν του ελληνικού λαού είτε αμέσως είτε δια της προκλήσεως γερμανικών αντιποίνων. Δια τούτο συνιστάται εις τον ελληνικόν λαόν όπως καταγγείλει αμέσως προς τον γερμανικόν στρατόν παν ό, τι γνωρίζει ή ακούει περί συμμοριών. Ομοίως δε συνιστά εις αυτόν όπως εξασκεί πάσαν επίδρασιν επί των συμμοριών προς αποχήν αυτών εκ των εγκληματικών τρομοκρατικών ενεργειών. Εάν ο πληθυσμός δεν υποστηρίξη τον γερμανικόν στρατόν κατά την καταπολέμησιν των κομμουνιστικών τρομοκρατικών συμμοριών, η Ελλάς ήθελε αχθή ενώπιον του κομμουνιστικού χάους και της πλήρους αυτής ερειπίωσεως»⁽³⁾.

Όπως έγινε γνωστό στη συνέχεια, στις 11 Μαρτίου του 1944 αντάρτες του ΕΛΑΣ χτυπούν γερμανική φάλαγγα στο Αλεποχώρι Αρκαδίας, κοντά στα σύνορα με τη Λακωνία. Η Πελοπόννησος γνωρίζει και πάλι μαρτυρικές ημέρες καθώς Γερμανοί και ταγματασφαλίτες προβαίνουν σε όργιο υλικών καταστροφών, συλλήψεων και εκτελέσεων.

Επιχειρούν στα γειτονικά χωριά Κερασιά, Βλαχοκερασιά, Κολλίνες, Αγία Βαρβάρα, Καλτεζές, Μαυρογιάννη, Μάναρη, Σκορτσινού και Ακοβος όπου προκαλούν μεγάλες υλικές καταστροφές και εκτελούν όσους είχαν την ατυχία να βρεθούν μπροστά τους.

11 ΜΕΣΣΗΝΙΟΙ ΣΤΟΥΣ ΕΚΤΕΛΕΣΜΕΝΟΥΣ

Από τους 52 που εκτελούνται στην Τρίπολη οι 11 είχαν συλληφθεί στη Μεσσηνία, οι περισσότεροι από τη Θουρία και τη γύρω περιοχή. Είναι η μεγαλύτερη ομαδική εκτέλεση που έγινε στην Τρίπολη. Οι Μεσσηνιοί που εκτελούνται εκείνη την ημέρα είναι οι:

Γρίβας Αργύρης Φ. αγρότης, γεν. Γαρδίκι, ετών 22 κατ. Γαρδικίου.

Κουμούτσος Αριστείδης Παν. αγρότης γεν. Πολιανή, ετών 56, κατ. Πολιανής.

Κουλιέρης Νίκος Αποστ. αγρότης, γεν. Θουρία, ετών 31, κατ. Θουρίας.

Καρτσώλης Ανδρέας Αργ. τσαγκάρης, γεν. Θουρία, ετών 24, κατ. Θουρίας.

Καρτσώλης Γεώργιος Αργ. κουρέας, γεν. Θουρία, ετών 30, κατ. Θουρίας.

Λαμπρόπουλος Ευστάθιος Σπ. τσαγκάρης, γεν. Ασπρόχωμα, ετών 43, κατ. Καλαμάτας.

Μπάστας Θεόδωρος Στυλ. εργατικός, γεν. Καλαμάτα, ετών 40, κατ. Καλαμάτας.

Μπουρεξής Ελευθέριος Ι. εργατικός, γεν. Μεγαλόπολη, ετών 34, κατ. Καλαμάτας.

Σπυρόπουλος Αθανάσιος Γ. αγρότης, γεν. Αμφεια, ετών 32, κατ. Αμφείας.

Τζαφούλιας ή Λιάρος Αθανάσιος Ι. αγρότης, γεν. Θουρία, ετών 36, κατ. Θουρίας.

Τσιμπούρης Γεώργιος Μιχ. αγρότης, γεν. Αρφαρά, ετών 18, κατ. Αρφαρών⁽⁴⁾.

Ο ΠΑΠΑΔΟΓΚΩΝΑΣ ΚΡΙΝΕΙ ΖΩΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΕΣ

Ο Χέρμαν Φράνκ Μάγερ γράφει σχετικά με τα όσα επακολούθησαν μετά την 11η Μαρτίου 1944 και το ρόλο του αρχηγού των ταγματoσφαλιτών στην Πελοπόννησο Παπαδόγκωνα: «Όμως ο Παπαδόγκωνας δεν επέλεγε απλώς τους μελλοθανάτους παρουσιαζόμενος απέναντι στους Πελοποννήσιους συμπατριώτες του ως κριτής ζωής και θανάτου. Οι μονάδες του συμμετείχαν και στις εκτελέσεις Ελλήνων ακόμα και όταν υπήρχαν “μόνο” γερμανικές απώλειες κατά τις επιθέσεις του ΕΛΑΣ. Όταν π.χ στις 11

Μαρτίου 1944, κατά την επίθεση εναντίον φάλαγγας φορτηγών κοντά στο Αλεποχώρι, στο δρόμο ανάμεσα στην Τρίπολη και στη Σπάρτη, σκοτώθηκαν 18 γερμανοί και τραυματίστηκαν 44, ο Λε Σουίρ... ζήτησε από τον Φέλμυ (Γερμανός στρατηγός) άδεια να εκτελεστούν 200 όμηροι. Ο Φέλμυ... επικοινωνήσε... με τον Παπαδόγκωνα, ο οποίος τον πληροφόρησε ότι κατά τον έλεγχο των 200 ομήρων διαπιστώθηκε ότι 59 “δεν είχαν σχέση με την επίθεση”. Αντίθετα τα χωριά Καρυές, Βρέσθενα, Κάτω και Άνω Κολλίνες, Σκορτσινό, Καλτεζές, Μαυρογιάννης, Βλαχοκερασιά, Αρβαντοκερασιά και Μάναρης, από τα οποία κατάγονταν οι πιθανοί αυτουργοί, μπορούσαν να θεωρηθούν “συμμοριτοφωλιές”. Ο Φέλμυ επέτρεψε αντίστοιχα την καταστροφή τους και έδωσε την άδεια να εκτελεστούν οι 141 όμηροι που είχε επιλέξει ο Παπαδόγκωνας, οι οποίοι εκτελέστηκαν τελικά από ελληνικές μονάδες υπό τη διοίκηση των Γερμανών.

Σύμφωνα με σημείωση του εφετείου Αθηνών στις 30 Ιανουαρίου 1965 και την ημερήσια αναφορά του στρατιωτικού διοικητή “επιλέχθησαν 52 όμηροι, ανάμεσά τους και μια γυναίκα, από το στρατόπεδο συγκέντρωσης στην Τρίπολη από τον συνταγματάρχη Ντάουερ, τον διευθυντή του στρατόπεδου” και εκτελέστηκαν στις 21 Μαρτίου 1944 σε ομάδες των πέντε σε μια χαράδρα. Άλλοι 44 όμηροι εκτελέστηκαν στις 11 Μαρτίου στη Σπάρτη και οι υπόλοιποι στην Κόρινθο»⁽⁵⁾.

Ο ΣΤΟΥΠΑΣ ΣΤΟ ΜΕΛΙΓΑΛΑ

Τις ημέρες που συμβαίνουν όλα αυτά, φτάνει από την Αθήνα ο ταγματάρχης Παναγιώτης Στούπας επικεφαλής ομάδας αξιωματικών και οπλιτών, ο οποίος εγκαθιστά το αρχηγείο του στο Μελιγαλά και σε αυτό ενσωματώνεται το τάγμα ασφαλείας Καλαμάτας. Η επιλογή του Στούπα για να εγκατασταθεί το Τάγμα Ασφαλείας στο Μελιγαλά είναι τυχαία. Η κωμόπολη βρίσκεται πάνω σε λόφο και εκεί μπορούσαν να οχυρωθούν καλά οι ταγματoσφαλίτες σε περίπτωση επίθεσης από τους αντάρτες. Στο σημείο

Η ανακοίνωση για εκτελέσεις από τους ταγματασφαλίτες ως αντίποινα για την επίθεση των ανταρτών στο Αλεποχώρι

που βρισκόταν μπορούσε να ελέγχει την κίνηση δυνάμεων των ανταρτών από τα Κοντοβούνια προς τον Ταΰγετο και αντίστροφα και να συμμετέχει σε εκκαθαριστικές επιχειρήσεις μαζί με τους Γερμανούς. Τα όσα συμβαίνουν με την ίδρυση του τάγματος και τη συγκρότησή του αφηγείται σε έκθεση ο Παν. Καζάκος που αναπληρώνει τον Στούπα όταν αυτός τον Αύγουστο του 1944 φεύγει για τους Γαργαλιάνους⁽⁶⁾.

Η εξιστόρηση αρχίζει από τις ενέργειες του Νομάρχη Περρωτή για τη συγκρότηση του τάγματος: «Μήν Ιανουάριος 1944. Ο υπό του ΕΛΑΣ αρχίσας διωγμός των εθnikοφρόνων πολιτών του Νομού Μεσσηνίας, αι δολοφονία

αυτών και παντός Αξιωματικού μη ακολουθούντος τας γραμμάς του Κ.Κ.Ε και μη ασπασζομένου τας αρχάς αυτού, η δημιουργία στρατοπέδων, αι δηλώσεις και διαρπαγαί της περιουσίας των εθnikοφρόνων υπό της ΕΤΑ. (επιμελτεία του αντάρτου) ήγαγεν τον κ. Νομάρχη Μεσσηνίας ιατρόν Περρωτήν Δημήτριον εις την απόφασιν να έλθη εις Αθήνας και να ζητήσει από την τότε Κυβέρνησιν των Αθηνών την λήψιν μέτρων αντιπερισπασμού, μέτρων δυναμικών ενόπλου αντιδράσεως.

Όκοθεν νοείται ότι ο Νομάρχης είχε και την εξουσιοδότησιν διά την τοιαύτην του απόφασιν του λαού της Μεσσηνίας και του μείζονος μέ-

Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΣΥΜΜΟΡΙΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΑ ΕΦΑΡΜΟΣΘΕΝΤΑ ΥΠΟ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ ΑΝΤΙΠΟΙΝΑ

ΑΘΗΝΑΙ.—Παρά τας έπα νειλημμένας παραινέσεις εκ του γερμανικού στρατού προέβησαν κομμουνιστικά συμμοριαι εκ νέου εις πράξεις συμποτάξ και έπιθέσεις. Είς απόστασιν 19 χιλιομέτρων περιπου βορείως της Σπάρτης προσβλή η έξ ενέδρας την 11ην Μαρτίου γερμανική έφοδιομοπή εκ πλείστων φορηγών αυτοκινήτων δι' ισχυρό πολυβολικό πυρόε. Έπί της σιδηροδρομικής γραμμής δι' Αθήνας (8 χ) περίπου δυτικώς των άγ. Θεοδώρων εξετροχιάσθη δι' όπνομεύσεως την 9ην Μαρτίου και την 19ην ανά μια άμαξοισοιχία. Κατά τας ένεργείας ταύτας έτραυματίσθησαν 3 Έλληες σιδηροδρομικοί ύπάλληλοι.

Ο Γερμανικός Στρατός ηναγκάσθη να διατάξη εις αντίποινα της τοιαύτης ανάνδρου κατά Γερμανών στρατιωτών έπιθέτων τον τυφεκισμόν 200 κομμουνιστών όμήων. Τό ό τι έξ έτυφεκίσθησαν έν Κορινθία 45, έν Τριπόλε 52 και έν Σπάρτη 44 8, ηροι. Όνομαστικός κατάλογος των τυφεκισθέντων θέλει γνωστοποιηθή. Ο Γερμανικός στρατός έυφύκισεν την φωνάν του ην κατ' έξαιρέσιν μόνον 141 άντι των προωλισθέντων 200 όμήων, έπειδή ήθελε να τυφεκισθούν μόνον τοιαύτα στοιχεία, των ότοιών κατέστη δυνατόν να καταδειχθή σοφώς η ένοχή εις κομμουνιστικάς ένεργείας ή συμμετοχή εις πράξεις συμπο-

τάξ και έπειδή άφ' έτέρου δέν ήθελε να επεκτείη άμέσως τα όραματικά ταύτα μέτρα, και έπί κομμουνιστών, οι όποιοι είχαν συλληφθή ώς δημιοι έπιβαρυνόμενοι έλαφρότερον. Άφ' έτέρου άπετεφρώθησαν πλείστα χωρία, εύρισόμενα έγγύς του τόπου της έπιθέσεως, ώς άποτελοθντα γνωστάς φυλακας συμμοριών. Ο Γερμανικός στρατός έδειξε διά το ύπότροπον τούτου, ότι έννοει να έπιβάλη την πυγμήν αυτήν καθώς και του δικαίου.

Διά τας πράξεις συμποτάξ κατά της σιδηροδρομικής γραμμής άπηχονίσθησαν έπί τόπου και δημορία 4 Ιδιαίτέρως έπικίνδυνοι κομμουνισται.

Διά των προέων συμποτάξ κατά του σιδηροδρόμου έβλαψαν αι έλληνικαι συμμοριαί μόνον τουε Ιδιους των όμοθεν εις τραυματισθέντων 3 έλλήνων και έτακοτεση: προσωρινώς της σιδηροδρομικής συγκοινωνίας. Ο Γερμανικός Στρατός διαθέτει έπαρκώς φορηγασμάξας προς έξυπηρέτησιν δια του μέσου τούτου του άναγκαιούς τους έφοδισμύ, μη εξαρτώμενος ούδωμόω, εκ των σιδηροδρομικών συγκοινωνιών εκ των όποιων όμως εξαρτώνται σοβαρώς οι Έλληνες. Διότι έν έγκαταλειφθή ή εις Αθήνας άγούσα γραμμή, θα ήλαττούντο άντιστοιχώς και ό δια τροφίμων έφοδισμός αυτών. Πάε δέ τις γνωρίζει την έκει μεγίστην άνάγκην τροφίμων.

Αι συμμοριαί έπιφέρουν μό

νον την δυστυχίαν του έλληνικού λαού εις άμέσως εις δια προλήσεως των γερμανικών αντιποίνων. Διά τούτο συνιστάται εις τον έλληνικόν λαόν όπως καταγγέλλει άμέσως προς τον γερμανικόν στρατόν η άντι γνωρίζει η άκούει περι συμμοριών. Όμοίως έξ συνιστάται εις αυτόν όπως έξασκει πάσαν έπίδρασιν έπί των συμμοριών προς άποχήν αυτών εκ των έγκληματικών τρομοκρατικών ένεργειών. Έάν ό πληθυσμός δέν ύποστη ίξη τον γερμανικόν στρατόν, κατα την κα απελέμησιν των κομμουνιστικών τρομοκρατικών συμμοριών, η Έλλάε ήθελεν άχθή ένώπιον του κομμουνιστικού χάους και της πλήρους αυτής έρειπώσεως.

ΙΑΤΡΟΙ

Χειρουργική Κλινική
Ίωάννου Γ. Άντσακλή
Ειδικού χειρουργού
Τ. έπί έντακτικόν έσωτερικόν Ιατρόν της Χειρουργικής Κλινικής του Έλλην. Έρυθρού Σταυρού Κλίνας Α' Β' και Γ' θέσεως Οδός Άγγέλου Παταδήςμα παρά την Εμπορικόν Σχολήν Τηλέφωνον 7—43

Παιδιατρική Κλινική
Κ. Ι. Βασιλάκη
Ειδικού Παιδίατρου
τ. βοηθός Νου κομείου παιδών Αθηνών. Μετακκευεθέντος προσφάτως εις Παρισίους, ειδι ως εις την Παιδιατρικήν.
Δέχεται κατ' έκαστην εις την κλινικήν του, πλαταια Γεωργίου Β'.—Τηλέφ. 4—60.

ρους των Αξιωματικών (διότι δυστυχώς ένας αριθμός αυτών υπηρετεί εις τον ΕΛΑΣ, και ένας αριθμός παρέμεινε ουδέτερος). Πράγματι ο Νομάρχης ελθών εις Αθήνας κατά το τέλος Ιανουαρίου 1944, επανήλθεν εις Καλάμας με την εντολήν της τότε Κυβερνήσεως, της συγκροτήσεως Τάγματος Ασφαλείας Καλαμών (δημοσυντηρήτου) από 1-2-44. Την Διοίκεισιν του Τάγματος ο Νομάρχης ανέθεσεν εις τον Ταγματάρχην Πεζικού Αλεξόπουλον Δημήτριον». Παρά τις προσπάθειες του Περρωτή και των ταγματασφαλιτών το Τάγμα Ασφαλείας με λίγους αξιωματικούς (η πλειοψηφία όπως θα φανεί και στη συνέχεια αρνήθηκε ή απέφυγε να συνεργασθεί) και 200 μισθοφόρους συνεργάτες των Γερμανών, δεν κατορθώνει και πολλά πράγματα. Ετσι γίνεται δεύτερη αποστολή με επικεφαλής τον Παναγιώτη Στούπα με «ελάχιστους μόνιμους και εφέδρους αξιωματικούς» και λίγους οπλίτες ταγματασφαλίτες γιατί υπολόγιζαν ότι θα στρατολογήσουν πολλούς στη Μεσσηνία: «Το Τάγμα τούτο πλαισιωθέν από ελαχίστους μόνιμους και εφέδρους Αξιωματικούς και εθελοντάς οπλίτας (περί τους 200) παρέμεινε ως τοιοῦτον μέχρι της 16-3-44 ὅτε κατήλθεν εις Μεσσηνίαν (ἔδρα Μελιγαλά) Τάγμα Ασφαλείας ἐξ Ἀθηνῶν ὑπὸ τὴν Διοίκεισιν τοῦ Ταγματάρχου Πεζικοῦ Στούπα Παναγ. Ἀμα τὴ ἀφίξει τοῦ Τάγματος Στούπα, τὸ δημοσυντήρητον Τάγμα Καλαμών διελύθη συγχωνευθέντων τῶν ἀνδρῶν εις τὸ Τάγμα (Μελιγαλά) .

Το Τάγμα Στούπα ἀνέμενε ὁ Λαὸς τῆς Μεσσηνίας ἐν ἐξῆλλῳ ἐνθουσιασμῷ καὶ ὡς σάνιδα σωτηρίας, ἀλλὰ ὁ τοῦ παραδόξου θαύματος ἐν ὧ ὁ Στούπας ἀνεμένετο νὰ κατέλθῃ ἐξ Ἀθηνῶν με πολλοὺς Αξιωματικοὺς καὶ οπλίτας ὀλίγους (διότι τὸ Τάγμα θὰ ἐπλασιοῦτο ἐκ Μεσσηνίων) κατήλθεν με 80 οπλίτας καὶ ελαχίστους Αξιωματικούς, πρᾶγμα ὅπερ ἀπεκαρδίωσε τὸν λαὸν τῆς Μεσσηνίας».

«ΛΟΥΦΑ» ΚΑΙ ΑΡΝΗΣΕΙΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΑ ΤΑΓΜΑΤΑ

Ὁ Καζάκος ἀποκαλύπτει μὴ ἀγνωστὴ λεπτομέρεια καθὼς οἱ αξιωματικοὶ ποὺ ἐπιστρα-

τεύτηκαν ἀπὸ τὴν κυβέρνησις τῶν δοσίλογων «κρύφτηκαν» στὴν Αθήνα ἢ «λούφαραν» σε υπηρεσίες ὑπουργείων, εἴτε γιὰτὶ δὲν ἠθέλαν νὰ συνεργαστοῦν με τοὺς Γερμανοὺς εἴτε γιὰτὶ φοβήθηκαν νὰ τὸ κάνουν: «Εἶχον τοποθετηθῆ εις τὸ Τάγμα συγκροτηθέν ἐν Αθήναις, ὡς ἐπληροφορήθη τούτο παρὰ Ταγματάρχου Στούπα Π. εὐθύς ὡς ἀνέλαβον Ὑποδ/τῆς τοῦ. Ἰὸν δεκαήμερον Ἀπριλίου 1944, πολλοὶ Αξιωματικοὶ ἀπὸ τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν οἵτινες ἀφ' οὗ ἔλαβον ἱματισμὸν μισθοῦς κλπ. δὲν πκολούθησαν τὸ Τάγμα ἀλλὰ παρέμειναν ἐις Αθήνας κρυπτόμενοι ἢ ἀσχολούμενοι με υπηρεσίας ἐις πολιτικὰ Ὑπουργεῖα καὶ ἀναμένοντες τὴν ἐξ ὕψους παρηγορίαν, ἐνῶ ἐβλεπον ὅτι ὁ ΕΛΑΣ πνδροῦτο καὶ ἐπικινδύνως ἐπεξετείνετο ἐπὶ τῆς υπαίθρου».

Ἀλλὰ στὴ Μεσσηνία τὰ πρᾶγματα δὲν εἶναι καλύτερα. Ἐνα μῆνα μετὰ τὴν κάθοδο Στούπα καὶ ταγματασφαλιτῶν, ὁ ἀρχηγὸς τῶν ταγματασφαλιτῶν στὴν Πελοπόννησο Παπαδόγκωνας, κατεβαίνει στὴν Καλαμάτα, μαζεύει τοὺς αξιωματικούς καὶ τοὺς διατάζει νὰ ἐνταχθοῦν στὸ Τάγμα Ασφαλείας. Πολλοὶ αξιωματικοὶ ἀρνοῦνται με ἀποτέλεσμα νὰ τοὺς συλλάβουν οἱ ταγματασφαλίτες καὶ νὰ τοὺς ὀδηγήσουν στὴ φυλακὴς τῆς Τρίπολης. Λόγω τῶν πιέσεων ποὺ ἀσκοῦνται ὀρισμένοι δέχονται τελικὰ νὰ ἐνταχθοῦν στὰ Τάγματα Ασφαλείας: «Πρὶν ἢ εἰσέλθω ἐις τὴν ὀριστικὴν διάρθρωσιν τοῦ Τάγματος καὶ τὰς μέχρι διαλύσεώς τοῦ ἐξελίξις εἶμαι ὑποχρεωμένος ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν μεσολαβησάντων γεγονότων νὰ μὴ παρίδω ὀρισμένας παραλήψεις τῶν Αξιωματικῶν τῆς Μεσσηνίας ὡς καὶ τῆς πολιτικῆς ηγεσίας τῆς ἀπελευθερωτικῆς λεγομένης κατὰ τὴν τελευταίαν φάσιν τοῦ ἀγῶνος τοῦ Τάγματος Μεσσηνίας (Σεπτέμβριος 1944).

Περὶ τὰ μέσα Ἀπριλίου 1944 κατήλθεν ἐις Καλάμας ὁ ὡς Ἀρχηγὸς Ασφαλείας Πελοποννήσου ὀρισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν Συνταγματάρχης Πεζικοῦ Παπαδόγκωνας Διονύσιος.

Ἀμα τὴ ἀφίξει τοῦ ἔκανε συγκέντρωσιν τῶν Αξιωματικῶν τῆς Στρατιωτικῆς Διοικήσεως

Μεσσηνίας εις τα Γραφεία του Λόχου Καλαμών, και αφ' ου ωμίλησε σχετικώς με την εξελισσομένην κατάστασιν εν Ελλάδι και τον επερχόμενον κίνδυνον εκ της αναπτύξεως και επεκτάσεως του ΕΛΑΣ, εξήτησεν από τους Αξιωματικούς δηλώσεις ποίοι επιθυμούν να υπηρετήσουν εις Τάγματα Ασφαλείας, και ποίοι επιθυμούν να μείνουν ουδέτεροι ή αμέτοχοι του δράματος».

Αναφέρει τους λίγους που δέχθηκαν να ενταχθούν στο Τάγμα Ασφαλείας:

«Αν η μνήμη δεν με απατά εξ όσων Αξιωματικών παρευρέθησαν εις την συγκέντρωσιν υπέβαλον δηλώσεις συμμετοχής εις τα Τάγματα Ασφαλείας οι κάτωθι Αξιωματικοί.

1. Συνταγματάρχης Πυροβολικού Κάτσαρης Γ.
2. Ταγματάρχης Πεζικού Αλεξόπουλος Δ.
3. Ταγματάρχης Πεζικού Καζάκος Παν.
4. Ταγματάρχης Πεζικού Σμυρλής Αντών.
5. Ταγματάρχης Πεζικού Μελανουρέας Κ.
6. Ταγματάρχης Πεζικού Δημητρακαρέας Βασίλ.
7. Υπίλαρχος Μπλιός Κ.
8. Ανθυπασπιστής Πεζικού Φωτόπουλος Ι.
9. Ανθυπασπιστής Πεζικού Μπακατσέλος Χριστόφ.
10. Ανθυπασπιστής Πεζικού Βασιλόπουλος Γ.
11. Ταγματάρχης Μηχανικού Μπατάλιας Λάμπρος
12. Λοχαγός Πεζικού ε.α. Μαρκόπουλος Αθ.
13. Λοχαγός Ελέγχ. Αλάμαρης Γ.
14. Αντισυνταγματάρχης Αυτοκινήτων Γεωργανάς
15. Ταγματάρχης Πεζικού ε.α Παν. Γεωργανάς»

Και ο Καζάκος συνεχίζει με αυτούς που αρνήθηκαν: «Εδήλωσαν ότι δεν επιθυμούν να υπηρετήσουν εις τα Τάγματα Ασφαλείας οι κάτωθι:

1. Συνταγματάρχης Πυροβολικού Μαριόλης Δημ. ουδαμού ενεφανίσθη
2. Ταγματάρχης Πεζικού Βασιλόπουλος Σωτ.

ήδη Συνταγματάρχης ε.α

3. Ταγματάρχης Θεοδωρόπουλος Κ. ήδη Αντισυνταγματάρχης ε. α.

4. Ταγματάρχης Μηχανικού Γούλος Βασίλ. ήδη Ταγματάρχης ε. α.

5. Λοχαγός Πεζικού Γερανέας Κ. ήδη Συνταγματάρχης ε.ε

6. Υπολοχαγός Πεζικού Μπούσιος Σπ. ήδη Αντισυνταγματάρχης ε.α

7. Λοχαγός Μηχανικού Γεωργιόπουλος.

Απαντες οι ανωτέρω επροφυλακίσθησαν υπό Συνταγματάρχου Παπαδόγκωνα εις Λόχον Καλαμών και εφυλάσσοντο υπό Στρατιωτών.

8. Ανθυπολοχαγός Πεζικού Αλεξανδρόπουλος Γρ. ήδη Ταγματάρχης ε.ε

Ούτος ανεχώρησεν διά τον ΕΛΑΣ όταν διετάχθη υποβολή δηλώσεων. Εις την κατάστασιν της προφυλακίσεως παρέμειναν επί αρκετόν χρόνον.

Ο αντίκτυπος της τοιαύτης των Αξιωματικών στάσεως υπήρξε μέγας και είχε σοβαρώς επιδράσει επί της επανδρώσεως του Λόχου Καλαμών.

Απογοήτευσις κατέλαβε τον λαόν Μεσσηνίας και ιδία των Καλαμών όταν επληροφορήθη το γεγονός αυτό και επ' ουδενί λόγω επεθύμει να καταταγή εθελουσίως εις τον Λόχον, εφ' όσον έβλεπε Αξιωματικούς προφυλακισμένους των οποίων αποστολή ήτο η υπεράσπισις της πατρίδος κατά παντός εξωτερικού ή εσωτερικού εχθρού, επιβουλευομένου την ακεραιότητα ταύτης. Ου μόνον τούτο αλλά και τους οπλίτας του Λόχου διακατείχεν πικρία και απογοήτευσις διά την τοιαύτην των Αξιωματικών εκείνων διαγωγήν.

Τούτους κατόπιν Διαταγής μου ως Διοικητού Τάγματος Μελιγαλά (αναπληρωτής Ταγματάρχου Στούπα Π.) ο Λόχος Καλαμών απέστειλεν εις Αρχηγείον Τριπόλεως και εκείθεν επίγασεν η ανάληψις υπηρεσίας υπό Λοχαγού Γερανέα Κ. και Υπολοχαγού Μπούσιου Σπ. του Αρχηγείου μη αναθέσαντος υπηρεσίαν εις ταγματάρχας Βασιλόπουλον Σ., Θεοδωρόπουλον Κ. και Γούλον Β.

Εκ των ως άνω οι Λοχαγός Μηχανικού Γε-

ωργιόπουλος μεταπισθείς υπό συγγενών του μετ' ολίγας ημέρας ανέλαβε Διοίκησιν Λόχου εις Μελιγαλά ένθα και εφονεύθη κατά την μάχην του Σεπτεμβρίου 1944.

Λοχαγός Γερανέας Κων. βραδύτερον ανέλαβε Διοίκησιν Τμήματος εις Τρίπολιν.

Υπολοχαγός Μπούσιος Σπ. βραδύτερον ανέλαβεν υπηρεσίαν εις το Τάγμα Γαργαλιάνων συσταθέν αρχάς Αυγούστου 1944».

Και τελικά η διάρθρωση του τάγματος ασφαλείας είναι η εξής:

Διοικητής Ταγματάρχης Παν. Στούπας

Υποδιοικητής Επίλαρχος Π.Δ. Χριστόφιλος

Υπασπιστής Ταγματάρχης Π.Δ. Σπήλιος

Ταμίας Λοχαγός τότε Αντ. Χριστοδούλου

Αξιωματικοί: Λοχαγός Στρατολογίας Γ. Μπερδούσης, έφεδρος Ανθυπολοχαγός Ηλιόπουλος, έφεδρος Λοχαγός Βρ. Μυλωνάς, έφεδρος Υπολοχαγός Γ. Παπαγεωργίου, έφεδρος Λοχαγός Ηλ. Κοζομπόλης, μόνιμος Ανθυπολοχαγός Ηλ. Δερδελάκος.

ΑΠΟΤΥΧΗΜΕΝΗ ΕΠΙΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΛΑΣ ΣΤΟ ΜΕΛΙΓΑΛΑ

Η οργάνωση των ταγματσαφαιτικών στο Μελιγαλά κινητοποιεί τον ΕΛΑΣ και παίρνεται μια αμφιλεγόμενη απόφαση για κατά μέτωπο επίθεση προκειμένου να διαλυθεί η βάση πριν εδραιωθεί. Η επίθεση πραγματοποιείται χωρίς επιτυχία και την περιγράφει ο Σπύρος Ξιάρχος που έζησε τα γεγονότα και γράφει μεταξύ άλλων: «Οι ταγματσαφαιτικές έχουν εγκατασταθεί στον επάνω Μελιγαλά και χρησιμοποιούν ως διοικητήριό τους το χτίριο που είναι στο βόρειο τμήμα της πλατείας Αγίου Ιωάννου και που αργότερα χρησιμοποιήθηκε για Αργονομείο, Δημόσιο Ταμείο κλπ. Αρκετοί ταγματσαφαιτικές έχουν εγκατασταθεί κατά μήκος του κεντρικού δρόμου που διασχίζει το Μελιγαλά από δύση σ' ανατολή. Οι Γερμανοί έχουν στρατωνιστεί στα Δορκοφικέικα και Καραβιτέικα σπίτια και μερικοί στα Δρουτσέικα. Πρόκειται για μια διλοχία Γερμανών με διοικητή ταγματάρχη.

Στις πρώτες ημέρες τ' Απρίλη η πολιτική ηγεσία στη Μεσοπνία αποφασίζει να χτυπήσει

την ταγματσαφαιτική βάση του Μελιγαλά και να την διαλύσει. Μπροστά στην επίμονη αυτή αξίωση το 9ο Σύνταγμα δίνει εντολή στο 2ο τάγμα του Τάσου Αναστασόπουλου να αναλάβει την επιχείρηση αυτή, που τελικά αποφασίστηκε να γίνει στις 7 Απρίλη το πρωί. Σύμφωνα με το σχέδιο την επίθεση θα έκανε το 2ο τάγμα. Και το 3ο τάγμα του Ναπολέοντα θα έκανε ενέδρες στον εθνικό δρόμο Καλαμάτα-Τρίπολη, για να εμποδίσει τυχόν γερμανικές ενισχύσεις.

Στις 6 Απρίλη το βράδυ το 2ο τάγμα συγκεντρώθηκε στο Μαυρομμάτι της Ιθώμης και την κονταυγή τα τμήματα ξεκίνησαν για τον αντικειμενικό τους σκοπό. Το τάγμα έχει δύναμη 280-300 άνδρες. Διοικητής είναι ο υπίλαρχος Τάσος Αναστασόπουλος και καπετάνιος ο Αρίστος Καμαρινός. Διοικητές λόχων οι μόνιμοι ανθυπολοχαγοί Κ. Μπασακίδης, Γιάννης Κασσάς και Θαν. Καρδάσης. Ο λόχος Καρδάσης είναι συγκροτημένος σε δύο αποσπάσματα. Το ένα από αυτά διοικεί ο έφεδρος ανθυπολοχαγός Γιάννης Βαλσαμάκης και το άλλο ο μόνιμος υπαξιωματικός Ηλ. Μαντάγαρης. Οι λόχοι Κασσάς και Μπασακίδη κινούνται από την Αρκαδική Πύλη των τειχών της Αρχαίας Μεσσήνης, κατεβαίνουν στο Νιχώρι, περνάνε το γιοφύρι της Μαυροζούμαινας και προχωρούν ο πρώτος από τη βόρεια πλευρά (Μαγούλα και καλύπτει το μέτωπο που εκτείνεται από τη βόρεια πλευρά του Μελιγαλά μέχρι το ναό των Ταξιαρχών). Ο λόχος Μπασακίδη έχει κύριο στόχο το ύψωμα του Αγίου Λιά και καλύπτει όλη τη δυτική πλευρά της κωμοπόλεως και ένα κομμάτι απ' τα νότια (νοτιοδυτικά). Ο λόχος Καρδάσης κατεβαίνει από τη Λακωνική Πύλη, το μοναστήρι του Βουλκάνου, περνάει τη Μαυροζούμαινα στη θέση "Παρακλάδι" από όπου θα προχωρούσε μέσω Ανθούσας να επιτεθεί από τα νότια. Κύρια αποστολή του ήταν η απασχόληση των Γερμανών που κρατάνε το ανατολικό τμήμα του Μελιγαλά, ώστε να διευκολυνθεί η επίθεση κυρίως του λόχου Μπασακίδη [...] Ο Μπασακίδης που κρατάει το κέντρο της παρατάξεως μπαίνει με δύναμη στη μάχη, σαρώνει τον Άγιο Λιά και κατορθώνει

να φθάσει μέχρι την πλατεία του Αγίου Ιωάννου, δηλαδή στο κέντρο του Μελιγαλά [...] Τμήματα του Κασά προχωρήσανε μέχρι τις μουριές του Δεληγιάννη, εκεί που είναι σήμερα ο υγειονομικός σταθμός του Μελιγαλά και αναγκάζουνε τους Γερμανούς που βρίσκονται στα γύρω από το σημερινό Ειρηνοδικείο σπίτια να συμπτυχθούν.

Ο λόχος Καρδάση μπαίνει με καθυστέρηση στη μάχη αλλά κατορθώνει γρήγορα να προχωρήσει προς το τότε μονοπώλιο, τα σπίτια Χρ. Καραβίτη, Γρ. Μπεροσί και Λατζούνη. Μπροστά στο σπίτι του Σταμάτη Δεληγιάννη ο Βρασίδης Μυλωνάς με μια μικρή ομάδα ταγματoσφαλιτών επιχειρεί να τον αναχαιτίσει αλλά ανεπιτυχώς. Εκείνη τη στιγμή όμως φτάνει γερμανική δύναμη 50 ανδρών περίπου και του κάνει πυρά φραγμού από τα σπίτια Μαυρίκη-Βισβίκη και τον αναγκάζει σε σύμπτυξη. Το απόσπασμα του Βαλσαμάκη αφού αφήνει έναν νεκρό στο δρόμο που έρχεται από την Ανθούσα, περνάει το δρόμο και αγκιστρώνεται στα σπίτια Μένη Περδίου, Μαρίνη Διαμαντόπουλου και Γιάννη Ξιάρχου και αναγκάζει τους Γερμανούς που βρίσκονται στα σπίτια του Θωδωράκη Κώτσου και Φώτη Καραβίτη να συμπτυχθούν [...]

[...] Ο λόχος Μπασακίδη έχει πιάσει αιχμάλωτο έναν λοχαγό ταγματoσφαλίτη και έναν ανθυπολοχαγό, ενώ μια ομάδα μ. επικεφαλής τον πολιτικό του λόχου Χρήστο Νιάρχο και τον διμοιρίτη έφεδρο ανθυπολοχαγό Μίμη Γεωργαρά μπαίνει στο ξενοδοχείο που είναι απέναντι από το ζαχαροπλαστείο Πάνια και δίπλα στο διοικητήριο και βρίσκεται τετ α τετ με τον ίδιο τον διοικητή του τάγματος, ταγματάρχη Παναγιώτη Στούπα. Ο Στούπας σηκώνει ψηλά τα χέρια του ενώ από δίπλα ο ταγματoσφαλίτης Νάκης Παπαδόπουλος, από τη Βασιλάδα, κλαψουρίζει και ζητάει έλεος από τον γνωστό του Γεωργαρά.

Ο Στούπας στο δεξί του χέρι που είναι υψωμένο κρατάει το περιστροφό του. Ήταν μια λεπτομέρεια που ο αγνός πολεμιστής Χρ. Νιάρχος δεν πρόσεξε. Κάθε άλλος στη θέση του θα πυ-

ροβολούσε το Στούπα αφού πριν σηκώσει τα χέρια του δεν πέταξε το περιστροφό του. Ετσι ο Στούπας σε κλάσμα δευτερολέπτου κι' ενώ ο Νιάρχος προχωρεί να τον αφοπλίσει κατεβάζει το πιστόλι, αστραπιαία τον πυροβολεί στο κεφάλι και τον αφήνει στον τόπο. Η ομάδα αιφνιδιάζεται και ο Γεωργαράς υποχωρεί. Ταμπουρώμενος στη γωνία του σπιτιού που ήταν μετά την απελευθέρωση η Αγροτική Τράπεζα, εμποδίζει την έξοδο του Στούπα και ειδοποιεί να φέρουν νάρκες να τινάξουν το σπίτι στον αέρα.

Ενώ στο κέντρο του Μελιγαλά διαδραματίζονται αυτά, στο βορειανατολικό τμήμα εκδηλώνεται σφοδρή γερμανική επίθεση (σπίτια Κλεονίκης Δρούτσα, Δημήτρη Δρούτσα) και υποχρεώνεται ο Κασσάς να συμπτυχθεί στο σπίτι του Γκόνου (ήταν μέχρι πρότινος ΟΤΕ) και στα δίπλα Τζαβαρέικα, Λατζούνη κλπ. Αυτή ακριβώς τη στιγμή στο Μοναστήρι του Βουλκάνου ανάβει μια φωτιά. Στο μοναστήρι βρίσκεται ο καπετάνιος της Ταξιαρχίας Ωρίων, ο διοικητής τότε του συντάγματος Μαντούκος και άλλοι αξιωματικοί. Η φωτιά στο σημείο αυτό σήμαινε ότι τα μαχόμενα τμήματα έπρεπε να υποχωρήσουν άμεσα γιατί γερμανικές δυνάμεις κινούνται επί της οδού Λάμπαινα-Αρσινόη-Μαυρομάτι για να τους αποκόψουν την υποχώρηση. Αμέσως οι σάλπιγγες με εντολή του διοικητή του τάγματος Αναστασόπουλου άρχισαν να δίνουν το σύνθημα της υποχώρησης. Τα τμήματα που είχαν πάρει μέρος στην επιχείρηση αρχίζουν να συμπιύσσονται.

Οι Γερμανοί γενικεύουν την αντεπίθεσή τους. Κινούνται προς την πλευρά Αγιο Λιάς-Ρεκέικα όπου κρατάει οπισθοφυλακή μια διμοιρία ανταρτών υπό τον ανθυπολοχαγό Γεωργαρά. Πραγματικά ο ανθυπολοχαγός Γεωργαράς, ο οπλοπολυβολητής Ιταλός λιποτάχτης Αιμίλιος και δύο ανταρτοεπονίτες, ήταν οι τελευταίοι που πέρασαν – από τη δυτική πλευρά – το βαλλόμενο γεφύρι της Μαυροζούμαινας

Από την άλλη πλευρά δύο ομάδες του αποσπάσματος Βαλσαμάκη αποτελέσανε την οπισθοφυλακή. Είναι αλήθεια ότι προς την πλευρά

αυτή, την νοτιοανατολική, δεν εκδηλώθηκε σοβαρή επιθετική κίνηση των Γερμανών. Ο τελευταίος αντάρτης στη νοτιοανατολική πλευρά του μετώπου που πολεμούσε ακριβώς στο σημείο που ήταν τότε το παράρτημα Γυμνασίου

(απέναντι στο μπεζεστένι) ήταν ο Γιάννης Παπαδολιόπουλος από το Δρέμι.

Στη μάχη οι αντάρτες είχαν 4 νεκρούς και 11 τραυματίες εκ των οποίων οι 9 ήταν χτυπημένοι στο κεφάλι»⁽⁷⁾.

(1). «Τα Νέα – Σημαία – Θάρρος» 19/2/1945

(2). «Τα Νέα – Σημαία – Θάρρος» 5/3/1945

(3). «Τα Νέα – Σημαία – Θάρρος» 7/3/1945

(4). Νίκου Καράμπιλα «Μεσοπονιακό Βιογραφικό Λεξικό»

(5). Χέρμαν Φρανκ Μάγερ «Από τη Βιέννη στα Καλάβρυτα – Τα αιματηρά ίχνη της 117ης μεραρχίας καταδρομών στη Σερβία και την Ελλάδα» - σελ. 509 – 510

(6). Παναγιώτης Καζάκος έκθεση «περί ιστορίας Τάγματος Ασφαλείας Καλαμάτας (Μελιγαλά)» - 27/10/1955 ανάκτηση από το

https://stratistoria.wordpress.com/1955/10/27/19551027-istoria-tagmatos-asfalias-meligala/?fbclid=IwY2xjawQ6CZpleHRuA2F1bQ1xMABicmlkETBIb0hNc3FQRINFMk9vVWpFc3J0YwZhcHB-faWQQMjlyMDM5MTc4ODIwMDg5MgABHrzddQOL0W4QRzlrOhJEZhMgcOBPDsaeVKI5R33xpQp7scGxXrlzCFph39hy_aem_07xaEbnOEJzIsdSn_555aQ

(7). Σπύρου Ξιάρχου «Η αλήθεια για το Μελιγαλά» - σελ. 64 - 74

Η ΦΘΝΙΚΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ
«ΕΡΩΔΙΟΣ»

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ «ΕΡΩΔΙΟΣ»

Ο Στούπας μετά την επίθεση οχυρώνει το Μελιγαλά με σημεία στήριξης στα χωριά όπως αναφέρεται στην έκθεση Καζάκου: «Η έδρα του Τάγματος (Μελιγαλά) οργανώθη η πόλις περιμετρικώς εις όλην την παρυφήν διά χαρακωμάτων και ενιακού συρματοπλέγματος, διά τάφρων πλήρεις φραγκοσυκιών. Ωσαύτως εις το εσωτερικόν της πόλεως είχαν οργανωθή διάφοροι φωλαεά αντιστάσεως. Των διαφόρων χωρίων η αμυντική οργάνωσις περιωρίσθη εις οργάνωσιν ωρισμένων σημείων σπρίγματος και κέντρων αντιστάσεως». Παράλληλα οργανώνει ένα δίκτυο πληροφοριοδοτών προκειμένου να κατασκοπεύει τις κινήσεις του ΕΑΜ και του ΕΛΑΣ.

Εχοντας οργανώσει τη βάση τους και με «πληγωμένο» τον ΕΛΑΣ, Γερμανοί και ταγματασφαλίτες οργανώνουν την επιχείρηση «Ερωδιός» που ξεκινάει στις 12 Απριλίου και τελειώνει στις 24 Απριλίου. Οι Γερμανοί για πρώτη φορά μετά από 7 μήνες στη Μεσοπνία, έχοντας προφυλακή τους ταγματασφαλίτες, βγαίνουν στα βουνά αναζητώντας ματαίως τις δυνάμεις του ΕΛΑΣ. Έτσι την πληρώνουν τα χωριά, η ύπαιθρος βγάζει «μαύρο Πάσχα»: Δολοφονίες, συλλήψεις και λεπλασίες σημειώνονται σε όλη την έκταση του νομού με πρωταγωνιστές τους ταγματασφαλίτες.

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Το ξεδίπλωμα της επιχείρησης σε ένα μέρος της Μεσοπνίας παρουσιάζει από γερμανικές απόρρητες αναφορές ο Νίκος Ι. Ζερβής⁽¹⁾.

Μερικά αποσπάσματα:

12 Απριλίου Μελιγαλάς: Επιχείρηση “Ερωδιός”. Ουδεμία επαφή με τον εχθρό, ως τώρα. Πρόθεση για τις 12/4: Κτένισμα του χώρου δυτικά από το Μελιγαλά με 5 Ομάδες Μάχης. Προς νότον ως τα περίχωρα, δυτικά από το Νησί.

13 Απριλίου Ζαγάρενα: Επιχείρηση “Ερωδιός”. Επαφή πυρός με συμμορίες κοντά στη Ζαγάρενα (13 χιλιόμετρα από Μελιγαλά) Διέφυγαν προς τα δυτικά, 1 εχθρός νεκρός. Διασφαλίσθησαν

πυρομαχικά και νάρκες.

14 Απριλίου Μελιγαλάς: Επιχείρηση “Ερωδιός”. Κτένισμα του χώρου δυτικά και νότια από Μελιγαλά με 5 Ομάδες Μάχης, χωρίς επαφή με τον εχθρό, ως τώρα

15 Απριλίου Χαλβάτσου: Επιχείρηση “Ερωδιός”. Ασθενείς δυνάμεις συμμοριών οπισθοχώρησαν χωρίς μάχη προς τα ΒΔ και ανατολικά, προ των Ομάδων Μάχης του ΙΙΙ Τάγματος του 737 Συντάγματος Κυνηγών. Νότια από το Χαλβάτσου (17 χιλιόμετρα νοτιοδυτικά από το Μελιγαλά) απελευθερώθηκαν 86 Εθνικιστές πολιτικοί κρατούμενοι.

16 Απριλίου περιοχή Χαλβάτσου: Επιχείρηση “Ερωδιός”. Ουδεμία επαφή με τον εχθρό. Οι συμμορίες οπισθοχώρησαν προς τα βορειοανατολικά.

16 Απριλίου Σκάρμπιγκα: Απελευθερώθηκαν κοντά στου Σκάρμπιγκα (30 χιλιόμετρα δυτικά από Καλαμάτα) άλλοι 150 πολιτικοί κρατούμενοι αιχμάλωτοι των συμμοριτών, και, ακόμη, 1 αγνοούμενος Γερμανός στρατιώτης.

17 Απριλίου Επιχείρηση “Ερωδιός”: Λόγω αιφνιδιαστικής προσβολής της ραδιοτηλεφωνικής συνδέσεως, ουδεμία αναφορά. Ως τώρα απελευθερώθηκαν 238 πολιτικοί κρατούμενοι.

18 Απριλίου Επιχείρηση “Ερωδιός” Ημέρα αναπαύσεως.

19 Απριλίου Πύλος: Επιχείρηση “Ερωδιός”. Εντατικό κτένισμα εκατέρωθεν της οδού Πύλου-Καλαμάτας και Γαργαλιάνων-Ποταμιάς-Κυνηγού- Μαυρομματίου (6 χιλιόμετρα Νοτιοδυτικά από Μελιγαλά). Ουδεμία επαφή με τον εχθρό.

20 Απριλίου Νησίον: Επιχείρηση “Ερωδιός”. Εκκαθαριστική ενέργεια στους δρόμους προς Νησίον-Μελιγαλά συνεχίζεται χωρίς επαφή με τον εχθρό. Στις 18/4 συνελήφθησαν 3 συμμορίτες. Διασώθηκε αποθήκη καυσίμων.

21 Απριλίου “Ερωδιός”: Χωρίς επαφή με τον εχθρό.

22 Απριλίου Μελιγαλά: Επιχείρηση “Ερωδιός”. Ο αντικειμενικός σκοπός της ημέρας, σύμφωνα με το σχέδιο, επιτεύχθηκε χωρίς επαφή με τον

Ομιλία Παπαδόγκωνα στην Καλαμάτα

εχθρό. Αρχισε η επιστροφή του Τμήματος Θεολοντών Μελιγαλά.

22 Απριλίου Αρφαρά: Πρόθεση για τις 22/4: Ομάδα Μάχης του III Τάγματος του 737 Συντάγματος Κυνηγών στο Αρφαρά (9 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά από το Μελιγαλά).

23 Απριλίου Φίλια: Επιχείρηση “Ερωδιός”. Αντικειμενικός σκοπός της ημέρας επιτεύχθη πλήρως, χωρίς επαφή με τον εχθρό. Πρόθεση για τις 23/4: το III Τάγμα του 737 Συντάγματος Κυνηγών στο χώρο του Φίλια (7 χιλιόμετρα βορειοανατολικά από το Μελιγαλά), έπειτα από κτένισμα της περιοχής ανατολικά και δυτικά του δρόμου Καλαμάτας-Μεγαλοπόλεως.

24 Απριλίου Φίλια: Επιχείρηση “Ερωδιός”. Στου Φίλια χωρίς επαφή με τον εχθρό. Πρόθεση για τις 24/4: η Ομάδα Μάχης του III Τάγματος του 737 Συντάγματος Κυνηγών στη Μεγαλόπολη. Με την επιστροφή του III Τάγματος του Συντάγματος Κυνηγών στη Μεγαλόπολη περατώθηκε η επιχείρηση.

ΚΟΙΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Οι αναφορές με καθαρά στρατιωτικούς όρους “κρύβουν” τα μεγάλα δεινά των πατριωτών τις

ημέρες πριν, κατά και μετά το Πάσχα. Οι συγκεκριμένες ουσιαστικά αφορούν σε μεγάλο μέρος τη συμμετοχή των δυνάμεων του III Τάγματος που όπως φαίνεται έδρευε στη Μεγαλόπολη και κινήθηκε στα Κοντοβούνια και γύρω από αυτά, από το Μελιγαλά προς την Πύλο. Κίνηση που όπως αποκαλύπτουν οι ίδιοι, γίνεται με την καθοδήγηση και τη συμμετοχή των ταγματσαφαιτών του Στούπα που γνώριζαν την περιοχή. Στην κοινή έκδοση των εφημερίδων «Τα Νέα-Σημεία-Θάρρος» δημοσιεύεται η είδηση για την απελευθέρωση κρατουμένων σε ανοιχτούς χώρους που είχε ο ΕΛΑΣ σε τρία σημεία, υπόπτων για τη συνεργασία με τον κατακτητή ή συγγενών ταγματσαφαιτών: «Χθες το απόγευμα μετεφέρθησαν εις την πόλιν μας υπέρ εκατόν πενήκοντα κρατούμενοι υπό των κομμουνιστών εις τα στρατόπεδα Χαλβάτσου, Αγιάς και Ποταμιάς απελευθερωθέντες από των ενεργούντων γενικών εκκαθαριστικών επιχειρήσεων Ταγμάτων Ασφαλείας και Γερμανικών δυνάμεων. Οι απελευθερωθέντες εν όλων κρατούμενοι εις τα ως άνω στρατόπεδα υπερβαίνουν τους τετρακοσίους. Τα απελευθερώσαντα τους ως άνω

κρατούμενους τμήματα είναι των Ταγμάτων Στούπα, όπερ συνεχίζει τας εναντίον των κομμουνιστών εκκαθαριστικές επιχειρήσεις.

Τους αφιχθέντες υπεδέχθησαν οι κ. κ. Νομάρχης Μεσσηνίας, Δήμαρχος Καλαμάτας και εκπρόσωποι όλων των πολιτικών και στρατιωτικών αρχών της πόλεώς μας. Ούτοι προσωρινώς εστεγάσθησαν εις το οίκημα της Εμπορικής Σχολής»⁽²⁾.

ΣΤΗΝ ΤΡΙΦΥΛΙΑ

Οι βιαιότες των Γερμανών και των ταγματσαφαιτών επεκτείνονται σε όλη τη Μεσσηνία από άλλες μονάδες και μια προκήρυξη του ΕΑΜ Τριφυλίας στις 18 Απριλίου αποσπάσματα της οποίας έχει δημοσιεύσει ο Νίκος Ζερβής σχολιάζοντας αυτές τις αναφορές, είναι χαρακτηριστικό του κλίματος το οποίο επικράτησε: “Τα κοινωνικά αυτά αποβράσματα [...] για να μειώσουν τον τεράστιο αντίκτυπο που είχε το κτύπημα του Μελιγαλά και αναφτερώση το πεσμένο ηθικό των μπουλουκιών που ξεχύθηκαν αγκαλιασμένοι μα τον κατακτητή σαν αρπαχτικά όρνια, σαν λυσσασμένα μαντρόσκυλα και επιδοθήκανε στις λεπλασίες, στους εμπρησμούς, στους ξυλοδαρμούς, στις τρομοκρατίες, στους βιασμούς και όλα αυτά στις άγιες ημέρες [...] Θέλουν να κτυπήσουν τις Οργανώσεις μας και τα επιμελητειακά μας κέντρα, να σπάσουν το ηθικό του λαού μας, να κυκλώσουν τον ηρωικό ΕΛΑΣ και να μειώσουν τη μαχητικότητα του. Στις άτιμες και άνανδρες αυτές προσπάθειές τους απαντήσαμε όλοι σαν λαός οργανωμένος, σαν στρατός ηρωικός με μια φωνή νίκη. Οι πολιτικές μας Οργανώσεις όχι μόνον δεν διαλυθήκανε, αλλά βρίσκουν ακόμα πιο περισσότερο στη ζωντανή τους δράση σ’ όλην την Τριφυλία” (αρχικά η προκήρυξη αναφέρεται στην επιχείρηση του ΕΛΑΣ μέσα στο Μελιγαλά στις 7 Απριλίου).

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΠΥΛΙΑ

Άλλες δυνάμεις Γερμανών και Ταγματσαφαιτών “σαρώνουν” τις ίδιες ημέρες την Ανατολική Πυλία όπως περιγράφει στο βιβλίο του ο

Ευάγγελος Τεπελόπουλος: «Στις 12 Απριλίου ‘44, με τα μηχανοκίνητά τους, σαν τα τέρατα της Αποκάλυψης, οι Γερμανοί ξανάρχονται στην περιοχή μας. Ισχυρή στρατιωτική δύναμη συνοδευόμενη και από τους ταγματσαφαιτές της Καλαμάτας φτάνει στο Πεταλίδι.

Από την πρώτη ημέρα, η δύναμη αυτή των Γερμανών ενισχύθηκε με αρκετούς ακόμη άνδρες από τη γύρω περιοχή και κυρίως Πεταλιδαίους. Όλοι αυτοί πρόστρεξαν κοντά τους, με σκοπό να εκδικηθούν τις τοπικές κομματικές οργανώσεις ή μεμονωμένα άτομα, από τα οποία είχαν κάποια άσχημη μεταχείριση ή είχαν κακοπάθει, είτε οι ίδιοι, είτε δικοί τους άνθρωποι. Αν σ’ αυτά προσθέσουμε ακόμη και τον αντικομμουνισμό τους, που καλλιεργήσαν εκείνη την περίοδο με φανατισμό, πρέπει να δεχθούμε ότι βρήκαν την ευκαιρία να λύσουν τις προσωπικές και πολιτικές τους διαφορές.

Δεν χρειάστηκε πολύ για να εκτονώσουν αυτό τους το μένος. Μετά μόλις τρεις ημέρες, δηλαδή στις 15 Απριλίου (σ. σ. Μεγάλο Σάββατο), ισχυρή Γερμανική δύναμη 150 αντρών, συνοδευόμενη απ’ όλους αυτούς, αρχίζει συστηματικές εκκαθαριστικές επιχειρήσεις, σ’ όλα τα χωριά που βρίσκονταν εκατέρωθεν του αμαξωτού δρόμου από το Πεταλίδι μέχρι το Χαρακοπιό.

Οδηγοί και “μάτι” των Γερμανών οι ντόπιοι ταγματσαφαιτές. Αυτοί γνωρίζουν καλά – κι αν δεν τους γνωρίζουν εύκολα μπορούν να το πληροφορηθούν – και τον τόπο και τους ανθρώπους που πρέπει να συλληφθούν σε κάθε χωριό. Έχουν ετοιμάσει και καταστάσεις, για κάθε χωριό, των ατόμων που είχε σα στόχο τους η επιχείρηση. Από την προηγούμενη ημέρα είχαν επικοινωνήσει με τους “φίλους τους” στο κάθε χωριό κι έτσι είχαν συλλέξει τα στοιχεία που χρειαζόνταν για τον καθένα. Ακόμη είχαν κλείσει και μυστικά ραντεβού, όταν θα έφταναν στα χωριά τους, για να υποδείξουν στους Γερμανούς τα σπίτια και τους “κινούμενους στόχους” που γύρευαν. Τις λεπτομέρειες θα έβρισκαν στον τόπο του “εγκλήματος” [...] Την πρώτη επίθεση δέχθηκε η Λογγά

στις 15 Απριλίου. Πριν μπουν σ' αυτήν την βομβαρδίζουν με το κανόνι από το Πεταλίδι. Από το βομβαρδισμό βρίσκουν το θάνατο οι: Πετεινάκης Παναγιώτης και Παναγάκης Νικόλαος. Αμέσως μετά μπαίνουν στο χωριό οι Γερμανοί, που με υπόδειξη των συνοδών τους και ντόπιων καταδοτών συλλαμβάνουν τους: Κουτρούλη Παναγιώτη, Λογγαράκη Θεοχάρη, Μπαλωμένο Φώτη, Σταυράκη Βασίλειο, Σαρατσιώτη Γεώργιο, Χρονόπουλο Ιωάννη.

Από τη Λογγά πάνε στη Νέα Κορώνη όπου συλλαμβάνουν τον Κυριόπουλο Θεόδωρο. Από τα Βουνάρια τον Κυριόπουλο Γεώργιο. Από τη Μπλίτσα τους Τζανή Κωνσταντίνο, Τσιμικλή Αναστάσιο, Χαρίτο Αναστάσιο. Από το Χωματερό τους Βέργη Γεώργιο, Θεοδωρακόπουλο Παναγιώτη, Λεχούση Κωνσταντίνο, Μπαγατέλα Αντώνιο, Χριστόπουλο Χρήστο. Ολοι αυτοί ήταν εργάτες του λιγνιτωρυχείου Χωματερού. Τους εκτέλεσαν το Μάιο του 1944 στην Τρίπολη. Στις 18 Απριλίου φθάνουν στο Χαρακοπιό και συλλαμβάνουν τους Κολαμπά Ελένη, Μπιλαντέρη Νικόλαο, Μπιλαντέρη Γιάννη από τους οποίους οι τρεις ήταν αδέρφια, Μαθιόπουλο Παναγιώτη, Μπιλαντέρη Γεώργιο. Σκοτώνουν στο Πασάγα τον Κολαμπά Θεόδωρο που έτρεξε να κρυφτεί (σ. σ. Η Ελένη Κολαμπά που εκτελέστηκε στην Τρίπολη το Μάιο και ο Θεόδωρος Κολαμπάς ήταν αδέρφια του ηγέτη της αγροτιάς Τάση Κουλαμπά που βρισκόταν κρατούμενος των Γερμανών στο Χαϊδάρη καθώς τον παρέδωσε το μεταξικό καθεστώς κρατούμενο στην Ακρυναυπλία)⁽³⁾.

Την επόμενη ημέρα οι Γερμανοί πηγαίνουν στου Σαρατσά και ο Ευάγγελος Τεμπελόπουλος κάνει πλήρη περιγραφή αυτών που έζησε. Μεταξύ των άλλων αναφέρει ότι οι Γερμανοί συνέλαβαν τους Αγγελόπουλο Παν. Αθ., Αθανασά Ευστ. Δ., Βασιλόπουλο Γεωρ. Σπ., Βασιλόπουλο Αναστάσιο (Αργηρ), Βασιλόπουλο Παν. Ιωάν. Και έκαψαν τα σπίτια των Βασιλόπουλου Παντελή, Μιχαλόπουλου Βασίλη, Αγγελόπουλου Δημήτρη (Λάλα) και του Αγγελόπουλου Παναγιώτη Κ.

ΣΤΟ ΒΛΑΣΗ

Μια άλλη μαρτυρία προέρχεται από το Βλάση και καταγράφει ότι οι Γερμανοί μπήκαν στο χωριό Μεγάλη Πέμπρη ή Μεγάλη Παρασκευή (δηλαδή 13 ή 14 Απριλίου) ερχόμενα από το Κοντογόνη με άγριες διαθέσεις, και δημοσιεύτηκε στη σελίδα «Βλάση – Δήμου Μεσσήνης»: «Ευτυχώς οι Βλασαίοι πρόφτασαν στη συντριπτική τους πλειοψηφία και εγκατέλειψαν το χωριό και οι Γερμανοί το βρήκαν με ελάχιστους κατοίκους, κυρίως μεγάλους που δεν ήθελαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους. Οι περισσότεροι είχαν κρυφτεί στη Βλασόκωμη. Τότε έφτασε στο χωριό και ένα δεύτερο τάγμα Γερμανών από το Βλαχόπουλο από την περιοχή του Ζαρκουμάνου. Οι Γερμανοί αφού έψαξαν όλα τα σπίτια και αφού άρπαξαν αγροτικά προϊόντα, κουβέρτες και άλλα πολύτιμα αντικείμενα, τα συγκέντρωσαν στο γεφύρι του χωριού, στην αυλή του σπιτιού που σήμερα είναι ιδιοκτησία του Παναγιώτη Αποστολόπουλου του Μιχαήλ. Επειτα άρχισαν να βάζουν φωτιές στα σπίτια. Έκαψαν το σπίτι του Νικολάκη Νέστορα καθώς και το σπίτι του Θανάση Κοτσόβολου. Χτύπησαν άσχημα τη γυναίκα του Σοφία Κοτσόβολου που βλέποντας το σπίτι της να καίγεται έβαλε τις φωνές. Πήγαν στο σπίτι του Βασίλη του Φράγκου και πήραν όσο μέλι είχε γιατί ήταν το μοναδικό σπίτι που είχε μελίσοια. Επασαν τη μικρή και ορφανή Παναγιώτα Κοτσόβολου και την οδήγησαν στο γεφύρι αλλά με τα παρακάλια της Στυλιναής Φράγκου την άφησαν ελεύθερη. Μια άλλη ομάδα Γερμανών συνοδευόμενη από τους Αλεξοπουλαίους που συνεργάζονταν μαζί τους ξεκίνησαν να κάψουν τα σπίτια των Μαστοραίων. Όταν έβαζαν φωτιά στο σπίτι του Ανδρέα Μάστορα έτρεξε να τους παρακαλέσει να μην το κάψουν η Ευγενία Μάστορα. Εκεί έπεσε πάνω στο συνεργάτη των Γερμανών έναν από τους Αλεξοπουλαίους που τον γνώριζε και τον είχε ευεργετήσει στο παρελθόν και αυτός είπε στους Γερμανούς να σταματήσουν το κάψιμο των σπιτιών. Το σπίτι δεν το έκαψαν και τελικά πάρθηκε η απόφαση από τους Γερμανούς και τους συνεργάτες τους

να μην κάψουν άλλα σπίτια. Αργά το απόγευμα αποχώρησαν από το Βλάσι»⁽⁴⁾.

ΣΤΟ ΜΥΡΣΙΝΟΧΩΡΙ

Υπάρχει και μια άλλη μαρτυρία δημοσιευμένη στο βιβλίο του Γεώργιου Φωτίου Μπτρόπουλου, αυτή του Φωτίου Μπτρόπουλου (του Γεωργίου και της Δήμητρας) που αναφέρεται στο Μυρσινοχώρι: «Όταν ήρθαν το Μάιο του 1944 Γερμανοί με συνοδεία ταγματσαφαιτών στο χωριό ήταν το όνομα του πατέρα μου πρώτο που φώναξαν να παρουσιαστεί γιατί αλλιώς θα του έκαιγαν το σπίτι. Φώναξαν επίσης και τα ονόματα του φρουράρχου του ΕΑΜ Αγγελή Κατσά και επίσης τα ονόματα του Παναγιώτη Γεωργιόπουλου, Νίκου Γεωργιόπουλου, Αριστείδη Κατσά και Κωνσταντίνου Κατσά. Όλοι οι παραπάνω είπαν να παρουσιαστούν γιατί αλλιώς θα τους έκαιγαν τα σπίτια. Φυσικά κανείς τους δεν παρουσιάστηκε και κατόπιν άρχισαν να κουβαλούν ξύλα και να τα βάζουν στα σπίτια των Παναγιώτη Γεωργιόπουλου και Νίκου Γεωργιόπουλου και ήταν έτοιμοι να βάλουν φωτιά. Τότε ο παπά – Κόσσυφας μπήκε ο ίδιος μέσα στο πρώτο σπίτι που ήθελαν να κάψουν και είπε: “Αφού θα κάψετε το σπίτι θα καεί μαζί του και ο παπάς”. Ετσι η ενέργεια αυτή του παπά απέτρεψε το κάψιμο των σπιτιών και οι οι ταγματσαφαιτίτες έφυγαν. Ξέρεις, ο μεγάλος γιός του παπά, ο Πάνος ήταν ήδη στα Τάγματα». Είναι μερικές από τις μαρτυρίες που διασώθηκαν γιαυτή την επιχείρηση Γερμανών και Ταγματσαφαιτών που είναι εν πολλοίς άγνωστη.

Ο ΔΩΣΙΛΟΓΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΜΠΑΛΚΟΝΙ

Με τη λήξη της επιχείρησης και αφού αισθάνεται ασφαλής, ο αρχηγός των ταγματσαφαιτών στην Πελοπόννησο συνταγματάρχης Παπαδόγγονας... βγαίνει στο μπαλκόνι για να εκφωνήσει «πύρινο» λόγο κατά των ανταρτών. Μιλάει από το μπαλκόνι του κτηρίου Παπαθεοδώρου (Platea σήμερα) και ομολογεί «τας ενεργείας του και παραστάσεις του παρά τη τότε Ιταλική Στρατιωτική Διοίκηση όπως πα-

ράσχωσιν τα μέσα προς πάταξιν του Κομμουνισμού και την παγεράν απογοήτευσιν την οποίαν εδοκίμασε διότι οι κύριοι ούτοι εκώφευσαν εις μίαν δικαίαν υπόδειξιν». Συνεχίζοντας «ανέπτυξε τας ενεργείας τας οποίας κατέβαλλεν εν Αθήναις παρά ταις Γερμανικαίς αρχαίς διά την ενίσχυσιν των Εθνικών δυνάμεων της χώρας δι’ όπλων και πολεμοφοδίων προς καταπολέμειν του κομμουνισμού, εξήρθε την προθυμίαν και την κατανόησιν, την οποίαν συνήντησε εκ μέρους αυτής και εξιστόρησε τα της συστάσεως των Εθνικών Ταγμάτων Ασφαλείας». Απειλεί ότι «είμαι αποφασισμένος να μετέλθω και τα σκληρότερα των μέτρων εναντίον των αμετανοήτων». Και τερατολογεί για να εξηγήσει τους λόγους για τους οποίους γιγαντώθηκε το ΕΑΜ. Η ομιλία Παπαδόγγονα, «υπόδειγμα» του «μνημονικού λόγου» των ταγματσαφαιτών, δημοσιεύτηκε στις 25 και 26 Απριλίου στην κοινή κατοχική και υπό γερμανικό έλεγχο έκδοση των καλαματιανών εφημερίδων.

Η ΟΜΙΛΙΑ ΠΑΠΑΔΟΓΓΟΝΑ

Το ρεπορτάζ στον κατοχικό Τύπο που δημοσιεύτηκε την επομένη της ομιλίας Παπαδόγγονα, έχει ως εξής:

Παραθέτουμε εν συνεχεία το πλήρες κείμενο της ομιλίας του Συνταγματάρχη Παπαδόγγονα στην Καλαμάτα:

«Εν αρχή του λόγου του ο κ. Παπαδόγγονας ανέτρεξεν εις το πρόσφατον παρελθόν το "γέμον, ως είπεν, από φόνους εγκλήματα και πάσης φύσεως ατιμίας διαπραχθέντων εκ μέρους της γνωστής Κομμουνιστικής οργανώσεως", ανέπτυξε τους κινδύνους, οι οποίοι επαπειλούν την Πατρίδα εκ της δράσεως του Κομμουνισμού, "ειπών ότι από του παρελθόντος έτους, ότε η ΕΑΜ χάρις εις την ολιγωρίαν των συνетών ανθρώπων και τα σατανικά μέσα προπαγάνδας το οποία διέθεσεν, κατώρθωσε να παραπλανήσῃ πολλούς αφελείς, οι οποίοι μη αντιληφθέντες ότι υπό την λεοντήν του Εθνικισμού και του δήθεν απελευθερωτικού αγώνος εκρύπτετο ο Κομμουνισμός, παρεσύρθησαν και έγιναν ασυ-

νείδητα όργανα του διεθνούς Κομμουνισμού".

Κρυμμένοι, είπεν, οι ελάχιστοι Έλληνες Κομμουνιστάι κάτω από τον πομπώδη τίτλον "Εθνικόν Απελευθερωτικόν Μέτωπον" ωργάνωσαν κατά σατανικόν τρόπον τα μέσα τα οποία θα έρριπτον εις τον αγώνα εναντίον της Ελληνικής φυλής. Παρέσυρον τους αφελείς, υπεχρέωσαν τους ευπόρους υπό το πρόσχημα του απελευθερωτικού αγώνος να τους ενισχύσουν κατ' αρχάς οικονομικώς μέχρις που νηδρώθησαν και, ότε τούτον επραγματοποιήθη ήρχισαν εκβιάζοντες αυτούς αποσπώντες τεράστια ποσά. Εκολάκευον ακολούθως τα πλέον χαμερπή ένστικτα του ατόμου, διά να παρασύρουν τους αφελείς, υποσχόμενοι εις τους νέους και τα νέας ελευθερίαν σαρκός, εις τους ευπόρους και νεοπλούτους προστασίαν της περιουσίας των, εις τους πτωχούς πλούτη, εις τους μωροφιλοδόξους τιμάς και αξιώματα».

«Μέχρι του Απριλίου του παρελθόντος έτους, συνέχισεν ο κ. Παπαδόγκονας, δεν ενομίσαμεν ότι θα έπρεπε να ανησυχώσωμεν διά την μέχρι τότε δράσιν των κομμουνιστών, αι πληροφορίαί μου, αλλά και αι επίσημοι στατιστικάί, τας οποίας εκ της θέσεώς μου ήμουν εις θέσιν να γνωρίζω καλώς, έφερον τους κομμουνιστάς καλύπτοντας μόνον το 5% του ελληνικού λαού. Οτε όμως από της εποχής εκείνης διψοθάνθημεν ότι χάρις εις την σατανικότητα των ξένων πρακτόρων, οι οποίοι εισήλθον εις την χώραν μας, ο κίνδυνος ήρχισε να διαγράφεται σαφής, εθεωρήσαμεν ότι έπρεπε να επέμβωμεν».

Εν συνεχεία, ανέφερε τας ενεργείας του και παραστάσεις του παρά τη τότε Ιταλική Στρατιωτική Διοικήσει όπως παράσχωσιν τα μέσα προς πάταξιν του Κομμουνισμού και την παγεράν απογοήτευσιν την οποίαν εδοκίμασε διότι οι κύριοι ούτοι εκώφευσαν εις μίαν δικαίαν υπόδειξιν.

«Εδημιουργήσαμεν, είπεν, τότε τας γνωστάς εθνικάς ομάδας, αι οποίαί, όμως, και ποιοτικώς και ποσοτικώς ήσαν ανώτεραι των κομμουνιστικών δυνάμεων, αι οποίαί όμως είτε διότι δεν ήτο δυνατόν να μετέρχωνται τα ίδια με τα κομμουνιστικά μέσα είτε εκ δειλίας, είτε ακόμη

και επειδή ένιοι των επικεφαλής αυτών εκ μωροφυλοδοξιών έπεσαν θύματα της κομμουνιστικής σατανικότητος, αι ομάδες αύται διελύθησαν και αι προσπάθειάί μας έπρεπε ν' αρχίσουν από την αρχήν».

«Ο ανδρωθείς κατά τον τρόπον αυτόν, απώλεσε πλέον πάντα χαλινόν και αφήκε να διαφανούν όλοι οι πραγματικοί σκοποί της δράσεώς του. Απεθρασύνηθ. Εισήλθον οι κομμουνιστάι και εντός της πόλεως ταύτης εκμεταλλεύόμενοι τας κάπως αραιάς τότε δυνάμεις κατοχής, λόγω της επισυμβάσης Ιταλικής συνθηκολογήσεως, ωργάνωσαν δολοφονίας και άλλα εγκλήματα, συκοφαντούντες, κατά τρόπον αισχρόν κάθε πολίτην, τον οποίον επρόκειτο να δολοφονήσουν διότι τα αντίθετα προς αυτούς επρέσβευε και τον εξετέλουν ως "προδότην". Πας ο αντίθετος προς αυτούς ήτο προδότης».

«Ο Κομμουνισμός, Αγαπητοί μου συμπολίται, συνέχισεν ο κ. Παπαδόγκονας, δεν είναι ιδεολογία, είναι θεομηνία, είναι γάγγραινα και θέλει θερμοκαυτήρα διά να θεραπευθή. Εκ της αρχής ταύτης εκκινούντες οι εν Μεσσηνία αξιωματικοί εθεωρήσαμεν ότι ήτο καθήκον μας πλέον να πολεμήσωμεν φανερά τον Κομμουνισμόν».

«Ανέφερε εν συνεχεία τους λόγους οι οποίοι τον ννάγκασαν να αποχωρήση εκ Καλαμών, υπήκων όχι εις άλλα αισθήματα, αλλά αφ' ενός εις το αίσθημα, ότι θα έδει να σεβασθή την σαφώς τότε διατυπωθείσαν παράκλησιν του πληθυσμού της πόλεως διά των αντιπροσώπων των οργανώσεών της και αφ' ετέρου ένεκα αιτίων άτινα σήμεραν παρέλκει να εκτεθώσι, ακολούθως είπεν ότι τόσον αυτός όσον και ο Νομάρχης Μεσσηνίας κ. Περρωτής απεφάσισαν να κάμουν τον απαραίτητον αυτόν "υποχωρητικόν ελιγμόν".

Είτα ανέπτυξε τας ενεργείας τας οποίας κατέβαλλεν εν Αθήναις παρά ταις Γερμανικάς αρχαίς διά την ενίσχυσιν των Εθνικών δυνάμεων της χώρας δι' όπλων και πολεμοφοδίων προς καταπολέμησιν του κομμουνισμού, εξήρε την προθυμίαν και την κατανόησιν, την οποίαν συνήντησε εκ μέρους αυτής και εξιστόρησε τα

της συστάσεως των Εθνικών Ταγμάτων ασφαλείας».

«Ότε, είπεν ακολούθως, ημείς, ταύτα επράττομεν εν Αθήναις ο Κομμουνισμός εις την Πελοπόννησον έδρα κατά τρόπον εντελώς εξοτιωτικόν διά την Ελληνικήν φυλήν. Οι κάτοικοι χωρίων ολοκλήρων, τους οποίους οι Κομμουνισταί εθεώρουν ως μάλλον αντιδραστικούς, διά σατανικού τρόπου πναγκάζοντο να εγκαταλείπουν τα χωρία των και να συνταυτίζου την τύχην των με αυτούς. Εκαιροφυλάκτου και εδολοφόνουν έξωθι των χωρίων τούτων Γερμανούς Στρατιώτας οι χωρικοί δε φοβούμενοι τα Γερμανικά αντίποινα εγκατέλειπον τα χωρία των και ηκολούθου τους Κομμουνιστάς».

«Αι Γερμανικάί αρχαί μη γνωρίζουσαι πρόσωπα και πράγματα εφήρμοζον αντίποινα επί αθών πολιτών. Σατανικότερον σχέδιον, κύριοι, ουδέποτε εφηρμόσθη εις την χώραν αυτήν. Είμαι όμως υποχρεωμένος από της θέσεως αυτής να τους ειδοποιήσω ότι του λοιπού δεν πρόκειται τοιαύτα σχέδια να τελεσφορήσουν. Εχω επίσημον την διαβεβαίωσιν ότι τοιαύτα αντίποινα εις το έξης θα εφαρμόζωνται επί των κεφαλών των».

«Τοιαύτη ήτο η κατάστασις είπεν εν συνεχεία κατά το εγγύς παρελθόν. Ερχομαι ήδη εις το παρόν διά να σας είπω τι πρόκειται να γίνη διά την καταπολέμειν του κομμουνισμού. Ευρίσκομαι ήδη εις την ευχάριστον θέσιν να σας αναγγείλω ότι το άστρον του κομμουνισμού, αφού εμεσουράνησεν, ήρχισεν να κλίνη προς την δύσιν του. Τα πάντα έχουν ακμήν και παρακμήν. Ο κομμουνισμός ήρχισε να καταρρέη. Απόδειξιν τούτου ελαχίστην αποτελεί το αποτέλεσμα της επιθέσεως των εις Μελιγαλά, εναντίον της εκεί ευρισκόμενης εθνικής δυνάμεως. Καίτοι οι κομμουνισταί είχαν υπέρ αυτών το μέγα πλεονέκτημα του αιφνιδιασμού, αν και διέθετον πολλαπλασιας δυνάμεις των ημετέρων, υπέστησαν πραγματικήν πανωλεθρίαν εξαναγκασθέντες να αποχωρήσουν κατισχυμένοι, εγκαταλείψαντες υπέρ τους 100 νεκρούς και τραυματίας».

Απογοητευθέντες από την επιχείρησιν ταύτην

ενήργησαν νέαν επίθεσιν εναντίον ενός ημετέρου λόχου εδρεύοντος εις Μαγούλαν της Σπάρτης. Καίτοι διέθεσαν πάλιν υπερεξαπλασίαν δύναμιν, υπέστησαν και εκεί την αυτήν πανωλεθρίαν.

Αλλα, οσονδήποτε και αν καταρρέουν, είμαι υποχρεωμένος να ομιλήσω την γλώσσαν της απολύτου ειλικρινείας και να σας είπω ότι εξακολουθούν ακόμη να είναι αρκετά ισχυροί και θα χρειασθή να υποβληθώμεν εις σκληρόν και ίσως μακροχρόνιον αγώνα διά ν' απαλλάξωμεν την Πελοπόννησον από το κομμουνιστικόν μίασμα. Δεν πρέπει οι άνθρωποι των πόλεων να εφπυαχάζουν και να νομίζουν ότι η υπάρχουσα σήμερον δύναμις είναι αρκετή να τους προστατεύση από τους κομμουνιστάς.

Ούτε πάλιν είναι επιτρεπτόν να περιμένουν οι άνθρωποι των πόλεων την σωτηρίαν των μόνον από τους χωρικούς οι οποίοι υπέστησαν και υφίστανται τα μεγαλύτερα δεινά από τους κομμουνιστάς. Δυστυχώς παρατηρώ ότι οι άνθρωποι των πόλεων και ιδία οι κάτοικοι των Καλαμών δεν ενίσχυσαν όσον έπρεπε τον αγώνα μας.

Η αποφυγή κατατάξεως εις τας Εθνικάς δυνάμεις είναι σφάλμα ασυγχώρητον και μία πόλις ως αι Καλάμαι με πληθυσμό 40 περίπου χιλ. θα έπρεπε να είχε δώσει τουλάχιστον 5 χιλ. άνδρας. Αλλά αν το ποσοστό τούτο είναι μέγα, θα έδη τουλάχιστον να είχε δώσει χιλίους. Είμεθα ένας λαός με μεγάλα προτερήματα αλλά και με έν μέγα ελάττωμα τον ατομικισμόν. Ο μέγας Αθηναίος Νομοθέτης Σόλων απεστέρει των πολιτικών των δικαιωμάτων τους πολίτας εκείνους οι οποίοι εις περίπτωσιν στάσεως ή επαναστάσεως έμεναν αμέτοχοι.

Και ήτο πράγματι σοφόν το μέτρον διότι πολίτης μη ενδιαφερόμενος διά τα κοινά δεν πρέπει να απολαύη πολιτικών δικαιωμάτων. Εις τον αγώνα αυτόν, αγώνα διά την ύπαρξιν και το μέλλον της φυλής μας ουδείς πρέπει να μείνη αμέτοχος. Επαναλαμβάνω ότι είμεθα Λαός με μεγάλα προτερήματα, ο οποίος όταν αντιληφθή τον κίνδυνον δεν διστάζει να αποδυθή εις τον έσοχον αγώνα. Απόδειξιν τούτου

αποτελεί ότι μία δραξ Ελλήνων κατώρθωσε να "κολλήσῃ εις τον τοίχον" μίαν αυτοκρατορίαν 42 εκατομμυρίων. Είμαι βέβαιος ότι και σήμερα, ότε ο κίνδυνος είναι εξ ίσου σοβαρός, ότι θα εκδηλωθή το μέγα τούτο προτέρημα της φυλής μας και ο κομμουνισμός θα τεθή εκ ποδών».

Εν συνεχεία ο κ. Παπαδόγκωνας ετόνισεν ότι εις τον αγώνα αυτόν δεν κατέρχεται εμπορούμενος από προσωπικά μίσῃ και πάθη, δεν κατέρχεται κρατών ρομφαίαν αλλά κλάδον ελαίας, και προσέθεσε «είμαι πρόθυμος πρώτος εγώ να συγχωρήσω και αυτήν την άτιμον δολοφονίαν δύο νέων της οικογενείας μου, οίτινες υπέστησαν μαρτυρικόν θάνατον, εάν εκ της χειρονομίας μου ταύτης επρόκειτο να καταπαύσῃ η αλληλοσφαγή.

Ατυχώς όμως δεν φαίνεται τούτο πιθανόν διότι ουδέν ίχνος πατριωτισμού ή και ανθρωπισμού διέπει τας σκέψεις και τας πράξεις των κομμουνιστών. Πρέπει όμως να εννοήσωσι καλώς οι κομμουνισταί ότι η συγκαταβατικότης

μου δεν πρέπει να εξηγηθή ως αδυναμία ή δισταγμός. Είμαι αποφασισμένος να μετέλθω και τα σκληρότερα των μέτρων εναντίον των αμετανοήτων. Δεν θα μείνω απαθής όταν τα τέρατα αυτά αρπάζουν τας οικογενείας εκείνων οίτινες ουδένα άλλον προορισμόν έχωσι ή μη να επιβάλουν την γαλήνην εις τον τόπον μας. Θα είδατε το φρικτόν θέαμα των εσχάτως από των χειρών των αποσπασθέντων θυμάτων μεταξύ των οποίων πολλά παιδάκια γεμάτα ψείρες και διαφόρους ασθeneίας. Θα φανώ σκληρός και αμείλικτος και θα μετέλθω μέτρα ανάλογα εάν συνεχίσωσιν τοιαύτας ωμότητας, μέτρα άτινα επιβάλλει η αδυσώπητος ανάγκη.

Είμαι βέβαιος κατέληξεν ότι ο αγώνας μας θα ευοδωθή και προς τούτο επικαλούμαι την συνδρομήν όλων σας και αναμένω έκαστος να επιτελέσῃ το καθήκον του.

Το τέλος του λόγου του κ. Παπαδόγκωνα εκάλυψαν παρατεταμένα ενθουσιώδη χειροκροτήματα»⁽⁶⁾.

(1). Νίκος Ζερβής «Η Γερμανική Κατοχή στη Μεσσηνία» - σελ. 187 - 192

(2). «Τα Νέα - Σημαία - Θάρρος» 19/4/1944

(3). Ευάγγελος Γ. Τεμπελόπουλος «Η Χρυσοκελλαριά (Σαρατσά) στη δίνη των γεγονότων της δεκαετίας του 1940» - σελ. 138 - 146

(4). «Βλάση - Δήμου Μεσσήνης» - τεύχος 23

(5). Γεώργιου Φ. Μπτρόπουλου «Φωνές της κατοχής» - σελ. 75

(6). «Τα Νέα - Σημαία - Θάρρος» 25-26/4/1944

ΟΙ ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑΣ

**200 ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ
ΣΤΗΝ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ**

Στις 27 Απριλίου 1944, διμοιρία του 8ού Συντάγματος του ΕΛΑΣ υπό τον ανθυπολοχαγό Μανώλη Σταθάκη επιτέθηκε κατά του διοικητή της 41ης Γερμανικής Μεραρχίας Οχυρών υποστράτηγου Φράντς Κρεχ και της συνοδείας του στην περιοχή των Μολάων Λακωνίας. Η επίθεση είχε σαν αποτέλεσμα το θάνατο του Κρεχ και μελών της συνοδείας του. Οι Γερμανοί σε αντίποινα εκτελούν την Πρωτομαγιά 200 κρατούμενος από το Χαϊδάρι στην Καισαριανή. Ανάμεσα τους τουλάχιστον 9 Μεσσήνιοι: Ο αγροτιστής ακροναυπλιώτης Χρήστος Κουβελιώτης από τον Πήδασο που είχε συλληφθεί από το καθεστώς Μεταξά ως εκ των ηγετών της αγροτικής εξέγερσης του 1935. Ο ακροναυπλιώτης Βαλάσης Βαλασόπουλος από τα Αρφαρά, στέλεχος του ΚΚΕ που είχε συλληφθεί το 1938 και παραδόθηκε στους Γερμανούς από το καθεστώς Μεταξά. Ο δικηγόρος Ντίνος Κλαμπατσέας από τη Σαϊδώνα, στέλεχος της ΟΚΝΕ που είχε συλληφθεί από τους Γερμανούς για την αντιστασιακή του δράση στην Αθήνα. Ο τοπογράφος Γεώργιος Γκότσης από τους Αρμενιούς, στέλεχος του ΚΚΕ, ακροναυπλιώτης. Ο Βασίλειος Παπαδήμας από την Πύλο, πρακτικός μηχανικός, συνελήφθη από Ιταλούς καραμπινιέρους και έλληνες χωροφύλακες με βάση καταλόγους που είχε δώσει η κατοχική ελληνική κυβέρνηση. Ο Δημήτρης Παπαδημητρίου από την Καλαμάτα, υπάλληλος των ΣΠΑΠ, στέλεχος του ΚΚΕ (αλλού φέρεται ως εκτελεσμένος στο Κούρνοβο). Δημήτρης Χριστακόπουλος από την Καλαμάτα, εργάτης της Εταιρείας Οίνων και Οινοπνευμάτων, ακροναυπλιώτης. Ο Γιώργος Δασκαλόπουλος (ή Σκάνταλος) από τη Χώρα που συνελήφθη από τους Γερμανούς στην Αθήνα για την αντιστασιακή του δράση. Και ο Ηλίας Κουτσουμπός, ακροναυπλιώτης, αγρότης από την Πύλο.

ΣΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ

Κατά την ανακοίνωση των Γερμανών όταν έγινε γνωστή η εκτέλεση του Κρεχ “υπό την

εντύπωση του κακουργήματος τούτου (δηλαδή της επίθεσης στη Γερμανική φάλαγγα!) Έλληνες εθελοντές εφόνευσαν αυτοβούλως 100 άλλους κομμουνιστές”. Ανάμεσα σε αυτούς, περισσότεροι από 30 (37 κατά μια εκδοχή) εκτελούνται στις όχθες του Νέδοντα (κοντά στη γέφυρα προς Σπάρτη) από τους ταγματσαφλίτες. Έχουν διασωθεί τα ονόματα των 26 από αυτούς, ενώ ο δικηγόρος Δ. Γκουζούλης κατάφερε να διαφύγει. Αυτοί που εκτελέστηκαν κρατούνταν στο κτήριο που αργότερα λειτούργησε το Γυμνάσιο Θηλέων αφού σύμφωνα με μια αφήγηση, οι ταγματσαφλίτες με δύο φορτηγά περίμεναν τους προς εκτέλεση στην πλατεία Ταξιαρχών. Τους πήγαν στο ποτάμι, τους χώρισαν σε δεκάδες και τους εκτέλεσαν.

Έχουν καταγραφεί τα ονόματα 26 από αυτούς που εκτελέστηκαν:

Παναγιώτης Ι. Γκιούλος, χωροφύλακας, 32 χρονών από Νερόμυλο. Παναγιώτης Μιχ. Ζαγαρέλος, κουρέας, 22 χρονών από Καλαμάτα. Πέτρος Ι. Κουράκης, ηλεκτροτεχνίτης 23 χρονών από Καλαμάτα. Βασιλική Κ. Καλαμάτα, ράφτρια, 34 χρονών από Καλαμάτα. Βασίλειος Ηλ. Κατσιβας, αγρότης 30 χρονων από Νερόμυλο. Παναγιώτης Γ. Κατσαπάρας, αγρότης 20 χρονών από Χρυσοκελλαριά. Παναγιώτης Ι. Κράνιας, μικροπωλητής, 32 χρονών από Βασιλίτσι. Βασίλειος Γ. Καραμπάγιας εργάτης, 28 χρονών από Καρτερόλι. Κυριακούλης Κ. Καρβελάς 19 χρονών. Αγγελική Δ. Λιακοπούλου, νοικοκυρά, 26 χρονών, από Γαργαλιάνους, κάτοικος Καλαμάτας. Ιωάννης Αρτεμ. Λαζάρου, δάσκαλος, 37 χρονών από Λαδά, κάτοικος Καλαμάτας. Κώστας Ευστ. Λυμπερόπουλος αγρότης, 22 χρονών, από το Νιχώρι Μεσσήνης, κάτοικος Καλαμάτας. Στάθης Β. Μαζαράκης αγρότης, 33 χρονών από του Δάρα. Δημήτριος Κ. Μαχαίρας, ζαχαροπλάστης, 30 χρονών, από το Γεωργίτσι, κάτοικος Καλαμάτας, Κώστας Μιχ. Μέλος εργάτης, 16 χρονών από τη Μεσσήνη. Δημήτριος Ι. Πατριαρχέας, υποκελευστής Λιμενικού Σώματος, 27 χρονών, από την Καλαμάτα. Αναστάσιος Παύλου Παπούλιας, εργάτης, 23 χρονών, από την Καλαμάτα. Περικλής Π.

Συγκλονιστικές εικόνες από τις εκτελέσεις στην Καισαριανή

Παρασκευάς (ή Παρασκευόπουλος), καραγωγέας, 54 χρονών, από τη Θουρία. Σοφία Πετρ. Πέτρου, καθηγήτρια Γαλλικών, 30 χρονών, από τη Θεσσαλονίκη, κάτοικος Καλαμάτας. Χρήστος Γ. Πολίτης αγρότης, 23 χρονών από το Νερόμυλο. Κούλης Κ. Σαρδελάς, καπνεργάτης, 20 χρονών, από την Καλαμάτα. Ιωάννης Παν. Σπάλας, βοηθός σωφέρ, 25 χρονών από Νέα Κορώνη, κάτοικος Καλαμάτας. Ιωάννης Αναστ. Σπυρόπουλος, αγρότης, 52 χρονών, από τη Ζαχά Ολυμπίας, κάτοικος Καρποφοράς. Δημήτριος Γ. Σταθόπουλος, αγρότης, 40 χρονών, από το Αριοχώρι. Ηλίας Ν. Ταμπακόπουλος, ηλεκτρολόγος, 27 χρονών, από Νέα Κορώνη, κάτοικος Καλαμάτας. Παναγιώτης Ν. Τσιμόγιαννης, εργάτης, 25 χρονών, από την Καλαμάτα. Κώστας Ν. Χανδρινός, φοιτητής από Καλαμάτα⁽²⁾.

ΣΤΗΝ ΤΡΙΠΟΛΗ

Επίσης άλλοι 20 Μεσσήνιοι εκτελούνται στο ρέμα του Αϊ Θανάση στην Τρίπολη, πολλοί από αυτούς είχαν συλληφθεί λίγες ημέρες ενωρίτερα κυρίως σε χωριά της Ανατολικής Πυλίας κατά την επιχείρηση "Ερωδιός" που έκαναν Γερμανοί και ταγματoσφαλίτες. Έχουν καταγραφεί 20 ονόματα εκτελεσμένων στην Τρίπολη: Γεώργιος Σπ. Βασιλόπουλος, κτηματίας 56 χρονών από Χρυσοκελαριά. Γεώργιος Παν. Βέργης αγρότης 26 χρονών από Πετριάδες. Παναγιώτη Γ. Γραμπάς, αγρότης, 44 χρονών, από την Ανθεια. Γεώργιος Στυλ. Δούσης, αγρότης, από τη Σπερχογεία. Παναγιώτης Θ. Θεοδωρόπουλος, αγρότης, 40 χρονών, από το Χωματερό. Ελένη Κ. Κουλαμπά, νοικοκυρά, 32 χρονών, από το Χαρακοπιό. Κώστας Γ. Καποθανάσης, αγρότης, 27 χρονών, από την Πολίχνη. Κώστας Λεχούρης, υπάλληλος ανθρακωρυχείου, 49 χρονών, από Κόρινθο, κάτοικος Χωματερού. Τάκης Ν. Μαθιόπουλος, έμπορος, 54 χρονών, από το Χαρακοπιό. Γεώργιος Ανδρ. Πιλαντέρης, αγρότης, 21 χρονών από Χωματερό, κάτοικος Χαρακοπιού. Γιάννης Ανδρ. Πιλαντέρης, αγρότης, 30 χρονών, από Χωματερό, κάτοικος Χαρακοπιού. Νίκος Ανδρ. Πιλαντέρης αγρότης,

23 χρονών, από Χωματερό, κάτοικος Χαρακοπιού. Βασιλική Φ. Μουλατσιώτη, αγρότισσα, 44 χρονών, από Χωματερό, κάτοικος Χαρακοπιού. Αντώνης Γ. Μπαγατέλας, αγρότης, 38 χρονών, από Λογγά, κάτοικος Φαλάνθης. Νίκος Δημ. Σοφρωνάς, απόφοιτος Πρακτικού Λυκείου, 25 χρονών, από Καλαμάτα. Ντίνος Παν. Σμυρνιός, λιμενεργάτης, 27 χρονών, από Καλαμάτα. Παναγιώτης Στ. Σμυρνιός, μανάβης, 29 χρονών, από Μεσσήνη. Γιάννης Δημ. Στασινόπουλος, αγρότης, 56 χρονών από Αριοχώρι. Πέτρος Ταβουλαρίδης, δάσκαλος, 66 χρονών, από τα Τσέρια, κάτοικος Καλαμάτας. Χρήστος Ν. Χριστόπουλος, αγρότης, 57 χρονών, από τη Φαλάνθη⁽³⁾.

ΣΤΟ ΜΕΛΙΓΑΛΑ

Την πρωτομαγιά στο Μελιγαλά οι ταγματoσφαλίτες εκτελούν 9 πατριώτες και την επομένη άλλους 2, σε αντίποινα. Σχετικές πληροφορίες έχει δημοσιεύσει ο Σπύρος Γ. Ζιάρκος. Ανάμεσα στους εκτελεσμένους ήταν και η αδερφή του Ασπασία 20 χρονών η οποία είχε συλληφθεί και κακοποιηθεί από τους ταγματoσφαλίτες που την κρατούσα φυλακισμένη στο Μελιγαλά. Οι ιστορίες είναι τραγικές: Οι ταγματoσφαλίτες πήγαν για εκτέλεση στην περιοχή "Λιακοπουλείκα" προς του Ζέζα (Ανθούσα) 10 πατριώτες. Ένας από αυτούς ήρθε στα χέρια με έναν από τους εκτελεστές και κατάφερε να ξεφύγει από τα πυρά των γερμανοπροδοτών. Ήταν ο Βασίλης Χάτζος από το Νιχώρι Ιθώμης. Ως "αντίποινα" για την απόδραση, οι ταγματoσφαλίτες εκτελούν άλλους 2 πατριώτες την επόμενη ημέρα, 2 του Μάν. Ο Βασίλης Χάτζος πολέμησε από τις γραμμές του Δημοκρατικού Στρατού και εκτελέστηκε στα τέλη του εμφυλίου του 1949 με απόφαση του στρατοδικείου. Βασικός μάρτυρας κατηγορίας ήταν ο ταγματoσφαλίτης με τον οποίο συνεπλάκη και σώθηκε την πρωτομαγιά του 1944. Για τις εκτελέσεις έγινε δίκη στο δικαστήριο δοσιλόγων, αλλά παρά το γεγονός ότι ο εισαγγελέας ήταν καταπέλτης το δικαστήριο (ως συνήθως) τους αθώωσε. Και φυσικά πρωταγωνίστησαν στο όργιο τρομοκρατίας. Μια

άλλη τραγική ιστορία είναι αυτή του Γιώργη Παυλέα 20 χρονών από τους Γαργαλιάνους (μέλος του επαρχιακού Συμβουλίου της ΕΠΟΝ που συνελήφθη στην επιχείρηση “Ερωδιός” από το Στούπα), για την εκτέλεση του οποίου δεν ενημερώθηκαν οι συγγενείς οι οποίοι έψαχναν να τον βρουν μετά το τέλος του πολέμου. Εκτελέστηκαν ακόμη οι Μιχάλης Γεωργακόπουλος παπάς από τη Μαγούλα 34 χρονών και ο Χρήστος Καμαρινόπουλος από του Μπάλα 36 χρονών⁽⁴⁾.

ΣΤΗ ΝΥΡΕΜΒΕΡΓΗ ΓΙΑ ΠΑΠΑΔΟΓΚΩΝΑ

Για τις εκτελέσεις κατά την ανάκρισή του στη Νυρεμβέργη, ο πτέραρχος Χέλμπουντ Φέλμυ κατέθεσε ότι ο Παπαδόγκωνας πήρε την απόφαση των εκτελέσεων λόγω της στενής

φιλίας με τον Κρεχ καθώς συνεργάζονταν στην Τρίπολη: «Σχετικά με την υπόθεση αυτή [...] έλαβα αναφορά ότι ο συνταγματάρχης Παπαδόγκωνας διέταξε την εκτέλεση 100 κομμουνιστών και υπόπτων ανταρτών που είχε συλλάβει”. Στην πραγματικότητα ο Παπαδόγκωνας είχε διατάξει τα “αντίποινα” αυθαίρετα, χωρίς να ζητήσει πρώτα άδεια από το Υπουργείο Εσωτερικών, στο οποίο ανήκε, ή από τον Σπάιντελ ή τον Σιμάνα που ουσιαστικά έλεγχαν το υπουργείο. Αναμφίβολα, η πράξη αυτή υπήρξε πράξη προσωπικής εκδίκησης. Ο Παπαδόγκωνας και ο Κρεχ είχαν συνεργαστεί στενά και εκτιμούσαν ο ένας τον άλλο. “Και έτσι μπορώ να εξηγήσω” ανέφερε ο Φέλμυ “ότι ο συνταγματάρχης Παπαδόγκωνας αισθάνθηκε προσωπικά προσβεβλημένος [...] Μπορεί να έπαιξαν ρόλο και άλλοι ανθρωπίνι παράγοντες»⁽⁵⁾.

(1). Αντώνη Ι. Φλούντζη «Χαϊδάρι, Κάστρο και βωμός τη εθνικής αντίστασης»
(2). Νίκου Καράμπελα «Μεσσηνιακό Βιογραφικό Λεξικό», Τάσου Αποστολόπουλου «Μεσσηνιακή Εκατόμβη 1941-1944»
(3). Νίκου Καράμπελα «Μεσσηνιακό Βιογραφικό Λεξικό», Τάσου Αποστολόπουλου «Μεσσηνιακή Εκατόμβη 1941-1944»
(4). Σπύρου Ξιάρχου «Η αλήθεια για το Μελιγαλά» σελ. 46 – 47
(5). Χέρμαν Φρανκ Μάγερ «Από τη Βιέννη στα Καλάβρυτα – Τα αιματηρά ίχνη της 117ης μεραρχίας καταδρομών στη Σερβία και την Ελλάδα»

ΜΑΧΕΣ
ΣΕ ΜΕΣΣΗΝΗ
ΚΑΙ ΑΝΔΡΟΥΣΑ

ΕΠΙΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΛΑΣ ΣΤΗ ΜΕΣΣΗΝΗ

Στρατιωτικά η επιχείρηση “Ερωδιός” δεν είχε κανένα αποτέλεσμα, ο ΕΛΑΣ μετακινιόταν σε μικρές ομάδες από σημείο σε σημείο στα Κοινοβούνια και μετά τη λήξη της, το 2ο Τάγμα του 9ου Συντάγματος στρατοπεδεύει στην περιοχή της Ανδρούσας. Με διοικητή τον λοχαγό Τάσο Αναστασόπουλο, έχει στις τάξεις του μεταξύ των άλλων και δύο λαμπρούς αξιωματικούς που είχαν προσχωρήσει από τον “Ελληνικό Στρατό” (Ε.Σ) στον ΕΛΑΣ, τους ανθυπολοχαγούς Κώστα Μπασακίδη και Θανάση Καρδάση. Γνώστες της περιοχής και οι δύο, αναλαμβάνουν μια παράτολμη επιχείρηση: Να χτυπήσουν Γερμανούς και ταγματасοφалίτες μέσα στο Νησί και στο οχυρό που είχαν δημιουργήσει στο κτήριο της Εθνικής Τράπεζας. Μέσα από ένα δίκτυο συνεργατών τους στα χωριά οι ταγματасοφалίτες είχαν πληροφορηθεί τις κινήσεις όπως φαίνεται από σχετικά τεκμήρια. Η επίθεση πραγματοποιήθηκε τη νύχτα της 27ης Μαΐου από τον 5ο λόχο του Μπασακίδη και τον 6ο λόχο του Καρδάση. Ο τελευταίος σε αφήγηση που δημοσιεύτηκε στο βιβλίο του Γιάννη Η. Σκινά αναφέρει για την επίθεση: “Ο λόχος μου χτύπησε τα 2 φυλάκια των ταγματасοφалιτών προς Καλαμάτα και Πύλο και ένα τμήμα τους στο κέντρο της πόλης. Όμως ούτε να επιτεθούμε δεν προλάβαμε. Μόλις μας αντιλήφθηκαν τόβαλαν στα πόδια και χάθηκαν στο σκοτάδι. Εγκατέστησα πλαγιοφυλακές προς Καλαμάτα και Πύλο και παρακολουθούσα την επίθεση του λόχου Μπασακίδη στο κτήριο της Εθνικής Τράπεζας, που βρίσκεται στη μεγάλη πλατεία στο κέντρο της Μεσσήνης, όπου είχαν οχυρωθεί οι Γερμανοί. Οι αντάρτες πλησίασαν την τράπεζα και τοποθέτησαν εκρηκτικά (νάρκες, δυναμίτη) στον τοίχο της. Στο μεταξύ οι Γερμανοί αποσύρθηκαν στην ταράτσα και από εκεί χτυπούσαν γύρω – γύρω χωρίς επιτυχία χάρη στο βαθύ σκοτάδι. Η έκρηξη τελικά έγινε αλλά η τράπεζα δεν έπεσε, επειδή το κτήριο ήταν πολύ γερό και η ποσότητα των εκρηκτικών ανεπαρκής. Τότε ο Μπασακίδης μπήκε μέσα στην τράπεζα, αλλά οι Γερμανοί ήταν από πάνω και έριχναν

χειροβομβίδες. Διαπιστώσαμε ότι ήταν αδύνατο να τους αιχμαλωτίσουμε και αποφασίσαμε να αποσυρθούμε γιατί κόντευε να ξημερώσει. Οι Γερμανοί άρχισαν να χτυπάνε με πυροβολικό από τη Βελίκα τις παρυφές της πόλης. Φεύγοντας πήραμε την πληροφορία, ότι σε ένα σπίτι, στο κέντρο της πόλης (εκεί που είναι σήμερα το φαρμακείο Σταυρόπουλου) ήταν ταγματасοφалίτες. Ο Μπασακίδης με δύο αντάρτες μπήκε στο σπίτι, αλλά δεν βρήκε τίποτε. Κι όμως αργότερα μάθαμε, ότι υπήρχαν αλλά είχανε λουφάξει στο ταβάνι του σπιτιού. Με βάση παλαιότερες ενέργειες των Γερμανών υπολογίσαμε ότι οι Γερμανοί θα επιδιώξουν να μας κλείσουν το δρόμο προς την ορεινή περιοχή. Και ότι γι’ αυτό θα βγουν από τη Βελίκα, τοποθεσία που είναι στο μυχό του Μεσσηνιακού κόλπου. Στήσαμε λοιπόν ενέδρα κοντά στο Αβραμιού και περιμέναμε. Όμως δεν ήρθαν. Ήτανε φανερό ότι η παλιά ασυδοσία τους ανήκε στο παρελθόν”⁽¹⁾.

Εκτενέστερη περιγραφή κάνει στο βιβλίο του ο Χρήστος Ν. Αντωνακάκης: “Δύο Λόχοι του Β’ Τάγματος 9ου Συν/τος του ΕΛΑΣ, ο 6ος Λόχος με διοικητή τον λοχαγό Καρδάση και ο 5ος Λόχος με διοικητή τον μόνιμο υπολοχαγό Κώστα Μπασακίδη, στρατωνίζονταν στα χωριά της άνω και κάτω Μεσσηνίας. Το Τάγμα είχε την έδρα του στην κωμόπολη Ανδρούσα Μεσσηνίας με διοικητή το λοχαγό Τάσο Αναστασόπουλο και έδινε πολύ σκληρές μάχες κατά των ναζιστών. Από πληροφορίες των Εαμικών οργανώσεων που είχαν φτάσει στο Β’ Τάγμα του ΕΛΑΣ μάθαμε ότι οι χιτλερικοί προσπαθούσαν να επεκτείνουν τις βάσεις των ταγματасοφалιτών και στη Μεσσήνη Μεσσηνίας, ώστε να υποστηρίξουν τους κατακτητές σε περίπτωση επίθεσης ανταρτών (παρτιζάνων). Οι χιτλερικοί διέμεναν στο κτήριο της Εθνικής Τράπεζας που βρισκόταν ακριβώς στο κέντρο της πλατείας της Μεσσήνης, οι ταγματасοφалίτες στα γύρω κτήρια της κεντρικής πλατείας της πόλης. Το Β’ Τάγμα τότε έδωσε εντολή στους δύο Λόχους να καταλάβουν την πόλη της Μεσσήνης και να συλλάβουν τους κατακτητές χιτλερικούς.

Το κτήριο της Εθνικής Τράπεζας Μεσσήνης που οχυρώθηκαν Γερμανοί και ταγματاسφαλίτες

Την νύχτα, στις 1 η ώρα μετά τα μεσάνυχτα, η Μεσσήνη κατελήφθη από τους αντάρτες. Στην επιχείρηση αυτή συμμετείχα ενταγμένοι στον 6ο Λόχο Καρδάση. Αιφνιδιάσαμε τα φυλάκια των ταγματασφαλιτών στο δρόμο Καλαμάτας - Πύλου. Όταν μας αντελήφθησαν, ναζιστές και ταγματασφαλίτες, το έβαλαν στα πόδια δίχως να ρίξουν τουφεκιά και χάθηκαν μέσα στο σκοτάδι. Κρύφτηκαν στο κέντρο της πόλης, στις οροφές των σπιτιών. Ο Λόχος Καρδάση πιάνει θέσεις στους γύρω δρόμους Καλαμάτας - Πύλου. Μια ομάδα ανταρτών του Λόχου του με ομαδάρχη το Γιώργο Βασιλάκη από το χωριό Αρτεμισία Καλαμάτας, που διατηρούσε αυτόματο όπλο τύπου Τόμιγκαν, ενώθηκε με τον 5ο Λόχο του Κώστα Μπασακίδη που έκανε την επίθεση στο κτήριο της Εθνικής Τράπεζας. Οι Γερμανοί, καθώς μας είχαν αντιληφθεί, οχυρώθηκαν μέσα στην τράπεζα. Οι αντάρτες έπιασαν θέσεις στους κεντρικούς δρόμους γύρω από την κεντρική πλατεία της Μεσσήνης. Οι κατακτητές έριχναν συνεχόμενα πυρά με μυδράλια από την ταράτσα της τράπεζας χτυπώντας στον αέρα χωρίς στόχο, μέσα στο βαθύ σκοτάδι. Μια ομάδα ανταρτών σαμποτέρ τοποθέτησε νάρκες

στον τοίχο της τράπεζας. Η έκρηξη έγινε, η τράπεζα όμως δεν έπεσε, γιατί η ποσότητα των εκρηκτικών ήταν ανεπαρκής. Ο διοικητής του 5ου Λόχου Κώστα Μπασακίδης, μαζί με τον Γιώργο Βασιλάκη, έκανε έφοδο και μπήκε μέσα στην τράπεζα, μαζί και γω. Οι χιτλερικοί αμύνονταν πάνω από την ταράτσα, πετούσαν χειροβομβίδες και πυροβολούσαν συνεχώς. Ήταν πολύ δύσκολο να καταληφθεί η τράπεζα, γιατί εν τω μεταξύ η ώρα είχε περάσει και κόντευε να ξημερώσει. Ο λόχος αποφάσισε ν' αποσυρθεί. Εν τω μεταξύ, το γερμανικό πυροβολικό που ήταν στο χωριό Βελίκα Μεσσηνίας άρχισε να χτυπά τις γύρω από την πόλη περιοχές. Ο λοχαγός Κώστα Μπασακίδης, ο Γιώργος Βασιλάκης και τρεις αντάρτες εισέβαλαν σε ένα σπίτι όπου είχαν μάθει ότι βρίσκονται ταγματασφαλίτες. Το ερεύνησαν και δεν βρήκαν τίποτα. Αργότερα έμαθαν ότι είχαν κρυφτεί στο ταβάνι του σπιτιού. Όταν ο Γιώργος Βασιλάκης αποσύρθηκε από την πόλη επανήλθε με την ομάδα του στον 6ο Λόχο. Αμέσως, ο λοχαγός Θανάσης Καρδάσης ετοίμασε ενέδρα κοντά στο χωριό Αβραμιού και περίμενε τους χιτλερικούς, οι οποίοι τελικά δεν εμφανίστηκαν

γιατί τη νύχτα φοβούνταν τους παρτιζάνους⁽²⁾.

ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΤΑΛΗΨΗ ΑΝΔΡΟΥΣΑΣ

Η Ανδρούσα λόγω της στρατηγικής της θέσης έχει γίνει κέντρο των πολιτικών οργανώσεων του ΕΑΜ, ενώ τμήματα τους ΕΛΑΣ πηγαиноέρχονται συνεχώς. Το πλήγμα στη Μεσσήνη ανησυχεί τους Γερμανούς που απαντούν με επιχείρηση για να καταστρέψουν αυτή τη βάση. Επιτίθενται αιφνιδιαστικά στις 29 Μαΐου 1944. Από την Καλαμάτα ξεκινά ισχυρή δύναμη Γερμανών και ταγματасφαιλιτών με εκατοντάδες πάνοπλους άνδρες. Περνάει τον Πάμισο, ακολουθεί τη δυτική όχθη και περνάει απέναντι στο ύψος της Εύας. Άλλη μια μεγάλη ομάδα ξεκινάει από τη Μεσσήνη, περνάει έξω από την Πηλαλίστρα και φθάνει στο δρόμο Βασιλάδας – Ανδρούσας. Κυκλώνουν την περιοχή της Ανδρούσας όπου βρίσκεται το 2ο Τάγμα με διοικητή τον Τάσο Αναστασόπουλο. Ο λόχος του Θανάση Καρδάση είναι μέσα στην Ανδρούσα, ο λόχος του Κώστα Μπασακίδη στην Κουκουράχη και ο λόχος του Γιάννη Κασά στην Ελληνοκκλησιά.

Όταν πλησιάζουν τα πρώτα τμήματα Γερμανών και Ταγματасφαιλιτών, οι κινήσεις γίνονται αντιληπτές από τις σκοπιές και ξεκινάει η μάχη με σκοπό να δοθεί χρόνος ώστε να απομακρυνθούν και τα στελέχη των πολιτικών οργανώσεων και οι πολίτες που κινδύνευαν. Όταν ολοκληρώνεται αυτό η διμοιρία Βαλαμάκη καλύπτει την υποχώρηση του λόχου Καρδάση ο οποίος φτάνει στην Καλογερόραχη. Γερμανοί και ταγματасφαιλίτες μπαίνουν στην Ανδρούσα και λεπλατούν τα πάντα από τρόφιμα μέχρι... κλινוסκεπάσματα.

Πιστεύοντας ότι οι αντάρτες του ΕΛΑΣ έχουν μετακινηθεί δεν κατοχυρώνουν τη θέση τους

και αιφνιδιάζονται. Το επιτελείο του τάγματος που βρίσκεται σχετικά κοντά στην Ελληνοκκλησιά δίνει εντολή επίθεσης από το λόχο Καρδάση, ενώ ειδοποιείται και συμμετέχει στην ανακατάληψη ο λόχος Μπασακίδη, η ομάδα διοίκησης του τάγματος με τον ανθυπολοχαγό Θ. Πουλόπουλο και δυνάμεις της Πολιτοφυλακής. Γερμανοί και ταγματасφαιλίτες παρότι είχαν ισχυρές δυνάμεις υποχρεώνονται σε άτακτη υποχώρηση και εγκαταλείπουν την Ανδρούσα. Ο αριθμός των απωλειών των Γερμανών και ταγματасφαιλιτών είναι άγνωστος, ενώ ο ΕΛΑΣ έχει 5 νεκρούς και 10 τραυματίες⁽³⁾.

Οι μάχες αυτές πιστοποιούν το γεγονός ότι το αντάρτικο έχει ενισχυθεί, ο πληθυσμός το υποστηρίζει και οι ανησυχίες των Γερμανών μεγαλώνουν. Όπως αναφέρεται σε γερμανικό «Δελτίο Πληροφοριών» στα τέλη Μαΐου «η κατάσταση στην Πελοπόννησο έχει τόσο εκτραχυνθεί από τις αυξανόμενες δολιοφθορές στις οδικές συγκοινωνίες και τους αιφνιδιασμούς στα τμήματά μας συνοδείας, ώστε θα πρέπει η Πελοπόννησος να κηρυχθεί πολεμική ζώνη». Και ότι «παρά τα ως τώρα εφαρμοσθέντα σκληρά μέτρα εξιλασμού, αυτά ουδέν άξιον μνείας αποτέλεσμα είχαν, επειδή τα κατά καιρούς μέτρα για δολιοφθορές και αιφνιδιασμούς, είναι μόνο παροδικά και οι τόποι ή οι περιοχές που τιμωρούνται αφήνονταν, αμέσως πάλι στις συμμορίες.

Αντιθέτως, τα υπερβολικά μέτρα εξιλασμού, χωρίς ακριβή απόδειξη των πραγματικών περιστατικών, προκαλούν μόνον πικρία και επιδρούν επωφελώς στις συμμορίες. Μπορεί να θεωρηθεί ως δεδομένο, ότι ο πληθυσμός υποστηρίζει αθρόως τις συμμορίες και τους παρέχει πληροφορίες. Αυτό διαπιστώνεται ιδιαίτερα σε μεγάλη κλίμακα, στην Πελοπόννησο»⁽⁴⁾.

(1). Γιάννη Ν.Σχινά «Η εθνική αντίσταση στη Μεσσηνία» - σελ. 172 - 173

(2). Χρήστου Νικ. Αντωνακάκη «Η εθνική αντίσταση του ΕΑΜ – ΕΛΑΣ στον Ταύγετο και τον Πάρνωνα 1941 – 1944» - σελ. 114 – 115

(3). Με πληροφορίες από το βιβλίο του Γιάννη Ν.Σχινά «Η εθνική αντίσταση στη Μεσσηνία» - σελ. 164 – 167 και από αφηγήσεις στο βιβλίο του Νίκου Ι. Ζερβή «Καλαμάτα, Κατοχή – Αντίσταση – Απελευθέρωση» - τόμος Ε' - σελ. 199 – 210

(4). Νίκου Ι. Ζερβή «Η Γερμανική Κατοχή στη Μεσσηνία» - σελ. 221

ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ ΣΤΗ
ΜΕΣΣΗΝΗ ΚΑΙ
ΤΟΝ ΝΕΔΟΝΤΑ

ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ 9 ΠΑΤΡΙΩΤΩΝ ΣΤΗ ΜΕΣΣΗΝΗ

Και καθώς οι ταγμασφαλίτες αποτελούν το «μακρύ χέρι» των Γερμανών, οι αντάρτες μπαίνουν στις πόλεις και εκτελούν συνεργάτες του κατακτητή. Στις 5 Ιουνίου διεισδύουν στη Μεσσήνη και εκτελούν τον ταγμασφαλίτη Γεώργιο Χαρίτο. Οι ταγμασφαλίτες εξαπολύουν πογκρόμ, πυρπολούν σπίτια στην Πλάτωνος και την περιοχή του Αγίου Δημητρίου, λεπλατούν άλλα σπίτια, προχωρούν σε μαζικές συλλήψεις μελών και στελεχών του ΕΑΜ και της ΕΠΟΝ και άλλων που υποπεύονται πως έχουν σχέση με τι αντιστασιακές οργανώσεις. Στο σπίτι του φιλόλογου Βλαχάκη που πυρπολούν και τον συλλαμβάνουν, βρίσκουν και τον Ιταλό αντιφασίστα Μάριο που κρυβόταν εκεί. Χρησιμοποιούν για φυλακή το κτήριο του Β' Δημοτικού Σχολείου όπου μεταφέρουν αυτούς που συλλαμβάνουν και αμέσως αρχίζει ένα παζάρι με τις ζωές των ανθρώπων που είχαν συλλάβει. Ζητούν και παίρνουν λύτρα, κάποιοι καταφέρνουν να σώσουν τα παιδιά τους πληρώνοντας αδρά σε λίρες και προϊόντα. Τα ξημερώματα της 6ης Ιουνίου, 7 πατριώτες και ο Ιταλός αντιφασίστας στήνονται στην πλατεία απέναντι από το κτήριο της Εθνικής Τράπεζας και εκτελούνται από Γερμανούς και ταγμασφαλίτες. Από τα πυρά των κατακτητών και των συνεργατών τους πέφτουν νεκροί οι: Κώστας Βλαχάκης, καθηγητής φιλόλογος. Γιώργος Ζέππος, 30 χρονών, αγρότης. Γιώργος Καντιάνης, ξυλέμπορος 38 χρονών. Ντίνος Πλεμμένος 43 χρονών, σαγματοποιός. Παναγιώτης Νικ. Κούτης 64 χρονών, κρεοπώλης. Αντώνης Σπ. Προζυμάς 43 χρονών, ψαράς. Σπύρος Αντ. Προζυμάς 15 χρονών, ψαράς. Και ο Ιταλός Mario Giobetti Ottavio, σύμφωνα με την έρευνα του Δ. Μπουσούνη⁽¹⁾.

ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ 27 ΠΑΤΡΙΩΤΩΝ ΣΤΟ ΝΕΔΟΝΤΑ

Τη νύχτα της 15ης προς την 16 Ιουνίου 1944, τα Τάγματα Ασφαλείας διαπράττουν ένα ακόμη ομαδικό έγκλημα στην Καλαμάτα. Στις

όχθες του Νέδοντα εκτελούν 27 πατριώτες. Την προηγούμενη ημέρα, ένοπλος αντάρτης είχε επιτεθεί στον ταγματάρχη Παναγιώτη Γεωργανά ο οποίος παρότι απόστρατος είχε ενταχθεί στα Τάγματα Ασφαλείας και ήταν σκληρός διώκτης των αντιστασιακών.

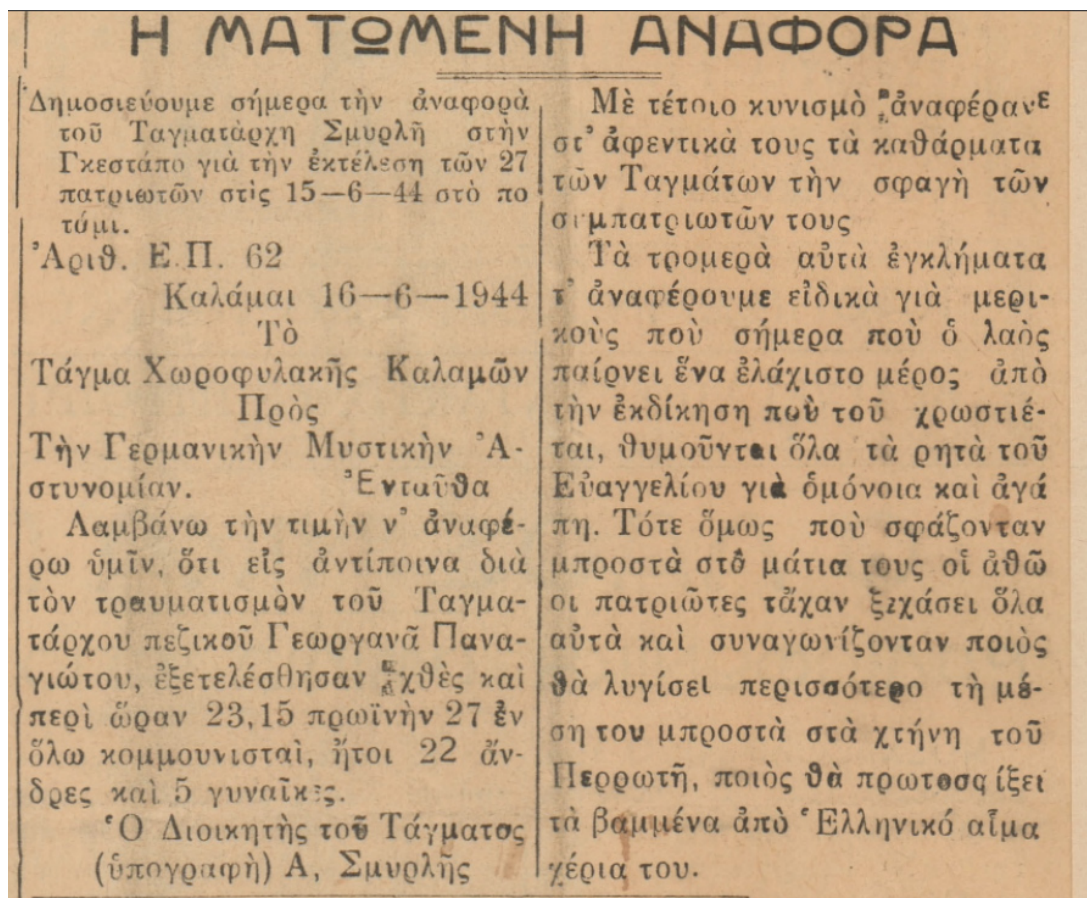
Οι δοσίλογοι σπεύδουν να εκτελέσουν 22 άντρες και 5 γυναίκες που είχαν συλλάβει και κρατούσαν στη φυλακή, ενώ έκαψαν και σπίτια στη Δυτική Καλαμάτα κοντά στο σημείο που εκδηλώθηκε η επίθεση.

Χαρακτηριστικό του μίσους που έτρεφαν οι ταγμασφαλίτες για τους αντιστασιακούς, είναι το γεγονός ότι ξεπέρασαν και τους Γερμανούς στα αντίποινα, καθώς Γεωργανάς πέθανε μια ημέρα μετά την εκτέλεση των πατριωτών. Στην κηδεία του όχι μόνον παραβρέθηκε ο Γερμανός Φρούραρχος αλλά κατέθεσε και στεφάνι, επισφραγίζοντας τις στενές σχέσεις Γερμανών και ταγμασφαλιτών. Ενώ στον επικήδειο ένας άλλος αξιωματικών των Ταγμάτων Ασφαλείας ο ανθυπίλαρχος Ι. Χριστόφιλος “εξήρε τας αρετάς του εκλιπόντος και ιδία τα εθνικά αυτού φρονήματα”.

ΖΗΤΟΥΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΕΓΚΡΙΣΗ ΓΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ

Σε απόκομμα από την εφημερίδα “Λαϊκή Νίκη”, ο διοικητής του Τάγματος Ασφαλείας Α. Σμυρλής που παίρνει την πρωτοβουλία για τις εκτελέσεις, φαίνεται να ενημερώνει την “Γερμανική Μυστική Αστυνομία”.

Έχει ιδιαίτερη σημασία η μαρτυρία του γιατρού Νίκου Τριανταφυλλάκη ο οποίος μετά τη συνθηκολόγηση της Ιταλίας υποχρεώθηκε να εκτελεί χρέη διερμηνέα της GFP (Γερμανική Μυστική Αστυνομία) στην Καλαμάτα. Όπως αφηγείται ο γιατρός και γράφει ο Νίκος Ι. Ζερβής: “Την παραμονή των εκτελέσεων ήλθε στη Γκεστάπο ο Διοικητής του Τάγματος Ασφαλείας, ταγματάρχης Αντώνιος Σμυρλής, με έναν κατάλογο πενήντα ονομάτων και ζήτησε από τον Joseph, τον Γερμανό υπαξιωματικό της GFP που διύθυνε το Τμήμα Καλαμάτας, να εγκρίνει την εκτέλεσή τους, ως αντίποινα για τη δολοφονία

Οι ταγματασφαλίτες ανακοινώνουν τις εκτελέσεις στους Γερμανούς

του ταγματάρχου Παναγ. Γεωργανᾶ ο οποίος υπηρετούσε στο Τάγμα Καλαμάτας.

Τρόμαξα πολύ με την απαίτησή του και μεταξύ των λεγομένων του Σμυρλή που μετέφραζα, υπέδειξα στον "Ζόζεφ", να μην εγκρίνει την εκτέλεση τόσων ανθρώπων επειδή, του είπα, η δολοφονία δεν έγινε από τους αντάρτες, αλλά από κάποιον άλλον του οποίου την αδελφή είχε προσβάλει ο Γεωργανᾶς!

Ο "Ζόζεφ" δέχθηκε ως σωστή την αναληθή αυτή πληροφορία και αρνήθηκε να εγκρίνει τις εκτελέσεις. Τότε ο Σμυρλής ζήτησε να του επιστραφεί ο κατάλογος, με τα ονοματεπώνυμα των 50 κρατουμένων, με την παρατήρηση ότι "Θα πάω να πάρω την έγκριση από τον αρχηγό στο ΡΕΞ (σ. σ. κεντρικό ξενοδοχείο όπου προφανώς διέμενε ο Γερμανός Φρούραρχος).

Πράγματι, πήρε την έγκριση και την επομένη ημέρα έγιναν οι εκτελέσεις στο ποτάμι".

Και συνεχίζει η αφήγηση: "Μετά την έγκριση του Γερμανού Φρουράρχου Καλαμάτας, για τις εκτελέσεις, ως αντίποινα για το φόνο Γεωργανᾶ και αφού πέρασαν δύο ημέρες, μας κάλεσε ο Φρούραρχος, τον Joseph και μένα, στο γραφείο του.

Εκεί ζήτησε εξηγήσεις από τον Joseph για την άρνησή του να επιτρέψει τις εκτελέσεις που του ζήτησε ο Διοικητής του Τάγματος. Χάρης όμως στον υπασπιστή του Φρουράρχου, το θέμα έληξε – δεν γνωρίζω με ποιά δικαιολογία – χωρίς να δοθεί άλλη συνέχεια (σ. σ. όπως αναφέρεται σε άλλο σημείο ο υπασπιστής ήταν συμπατριώτης και φίλος του Joseph Lager)"(2).

Η κοινοποίηση του εγγράφου που αποκαλύ-

φθηκε μετά την απελευθέρωση στο Διοικητής της Μυστικής Αστυνομίας, προφανώς ήταν μια κίνηση του Σμυρλή για να δείξει ότι τελικά και παρά την άρνησή του πρώτου, τελικά οι εκτελέσεις έγιναν.

ΟΙ ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΝΤΕΣ

Δεν είναι γνωστά όλα τα ονόματα των εκτελεσμένων, έχουν διασωθεί τα 19: Αργύρης Ευστάθιος Παν. εργάτης σφαγείων, 24 χρονών, είχε γεννηθεί και έμενε στην Καλαμάτα. Ανδρικήδης Νικόλαος Ανδρ. Ψαράς, είχε γεννηθεί και έμενε στα Γιαννιτσάνικα. Γυφτιάς Δημήτριος αγρότης, είχε γεννηθεί και έμενε στη Σέλιτσα. Κατελάνος Κώστας Ιω. Αρτοποιός 22 χρονών, είχε γεννηθεί και έμενε στην Καλαμάτα. Κοκκορόγιαννης Κώστας Γ. κουρέας 20 χρονών, είχε γεννηθεί και έμενε στην Καλαμάτα. Κορομπλάς Χρήστος Γ. κτηματίας 30 χρονών, είχε γεννηθεί στην Πολιανή και έμενε στην Καλαμάτα. Κουκούτση Βασιλική Αντ. Νοικοκυρά, 22 χρονών, είχε γεννηθεί και έμενε στα Βαρούσια. Κουτίβας Γεώργιος Αθ. Καθηγητής μαθηματικών, 33 χρονών, είχε γεννηθεί στον Κάμπο Αβίας και έμενε στην Καλαμάτα. Κωστόπουλος Πάνος Αθαν. Τσαγκάρης, 21 χρονών, είχε γεννηθεί στο Μελιγαλά και έμενε στην Καλαμάτα. Μουγγός Γεώργιος Παν. μεσίτης, 22 χρονών, είχε γεννηθεί στο Χαλβάτσου και έμενε στη Μεσσήνη. Παπαδόπουλος Πέτρος Αθ. Σπουδαστής, 21 χρονών, είχε γεννηθεί και

έμενε στην Καλαμάτα. Πατσάλη Μαρία Παυλ. Μοδίστρα, 22 χρονών, είχε γεννηθεί και έμενε στην Πλάτσα. Παυλόπουλος Γεώργιος Παν. γεωργός, 23 χρονών, είχε γεννηθεί και έμενε στη Μεσσήνη. Σερεμέτης Παναγιώτης Ηλ. Ασβεστοποιός, 39 χρονών, είχε γεννηθεί και έμενε στα Γιαννιτσάνικα. Σκονδρέας Παναγιώτης Ιω. Εργάτης, 20 χρονών, είχε γεννηθεί στα Ρίγκλια και έμενε στην Καλαμάτα. Τσάμης Ηλίας Στ. Καραγωγέας, 24 χρονών, είχε γεννηθεί και έμενε στη Μεσσήνη. Τσαγκάρης Αθαν. Χαρ. Σερβιτόρος, 25 χρονών, είχε γεννηθεί και έμενε στη Μεσσήνη. Χαλβατοέλης Μιχάλης Ευστρ. Ιδιωτικός υπάλληλος, 30 χρονών, είχε γεννηθεί στο Αϊβαλί της Μικράς Ασίας και έμενε στην Καλαμάτα. Χαριτόπουλος Γεώργιος Ηλ. Μαθητής, 16 χρονών, είχε γεννηθεί στον Καύκασο και έμενε στη Μεσσήνη⁽³⁾. Αυτοί που εκτελέστηκαν από τη Μεσσήνη, είχαν συλληφθεί τις προηγούμενες ημέρες στη διάρκεια των γεγονότων που προαναφέρθηκαν. Σύμφωνα με το Νίκο Ι. Ζερβή πυρπολήθηκαν τα σπίτια:

“1. Της οικογένειας Νικόλαου Κακαβά, στην οδό Δαμπλάτη στα Καλύβια.

2. Της οικογένειας χήρας Δημητριάδη (πρώην Φυτράκη), στην οδό Μποβολέτη λίγα μέτρα προς βορρά του Αγίου Γεωργίου.

Θέλησαν να πυρπολήσουν και το σπίτι του εφημέριου του Αγίου Γεωργίου Καλαμάτας, Ιωαν. Δαλκαφούκη, αλλά τελικώς αποσοβήθηκε”.

(1). Ηλία Μπιτσάνη «Το Νησί στην εθνική αντίσταση» - σελ. 15 - 16

(2). Νίκου Ζερβή «Καλαμάτα, Κατοχή - Αντίσταση - Απελευθέρωση» - τόμος Ε' - σελ. 211 - 226

(3). Νίκου Καραμπέλα «Μεσσηνιακό Βιογραφικό Λεξικό», Τάσου Αποστολόπουλου «Μεσσηνιακή Εκατόμνη 1941-1944»

ΣΤΟΥΠΑΣ,
ΠΑΠΑΔΟΓΚΩΝΑΣ
ΚΑΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ

ΔΙΑΓΓΕΛΜΑ ΣΤΟΥΠΑ

Οι αρχηγοί των ταγματασφαλιτών δεν κρύβουν τη συνεργασία τους με τους Γερμανούς και ο ταγματάρχης Παναγώτης Στούπας με διάγγελμα στα τέλη Μαΐου ομολογεί ότι «σας λέγουν ότι συνεργαζόμαστε με τους Γερμανούς. Ναι. Μας παρέσχον οπλισμόν δια την καταπολέμησην του κομμουνισμού και μόνον και μας συντρέχουν εις την καταπολέμησην της γάγγραινας αυτής και γνωρίσετε πολύ καλά με πόσας θυσίας έχουν και αυτοί πληρώσει εις αίμα και ίσως περισσότερον ημών». Στο αντικομμουνιστικό παραλήρημα ο Στούπας αναφέρει:

«Λαέ της Μεσσηνίας

Δεν σου αρμόζει η βαρειά κατηγορία την οποία σου προσήψεν ένα τμήμα της Ελλάδος, ότι δήθεν από σε εξεπήγασεν ο Κομμουνισμός, η σημερινή αθλία κατάστασις εις την Μεσσηνίαν.

Και είναι βαρειά η κατηγορία, αλλά ημείς πιστεύομεν ακραδάντως και το απέδειξαν αι οδομαχίαι των Αθηνών και αι τόσαι και τόσαι πατριωτικά σου ενέργειαι, ότι σεις θα είσθε οι πρωτοπόροι του αναληφθέντος υπό του Κράτους απελευθερωτικού αγώνος.

Ναι, σεις πρέπει να είσθε οι πρωτεργάτες και σε σας θα ανήκη ο φόρος τιμής τον οποίον θα σας χρεωστεί το Κράτος και η υπόλοιπη Ελλάς.

Είναι καιρός πλέον να αποδείξητε ότι είσθε βλαστοί της ευάνδρου Μεσσηνίας και απόγονοι αντάξιοι των ηρωϊκών προγόνων μας.

Μεσσήνιοι, αποτινάξατε τον παλαιόν άνθρωπον, εάν τυχόν σας παρέσυρεν η φθοροποιός ξένη προπαγάνδα, ήτις τίποτε δεν σκοπεύει να αφήση όρθιον, ως άλλωστε το είδατε, και περιβληθήτε τον νέον απελευθερωτικόν μανδύαν, τον οποίον το Κράτος σας προσφέρει με πόνον ψυχής και με βλέμμα εμπιστοσύνης προς σας.

Είναι εθνική ανάγκη να ξυπνήσετε από τον λήθαργον εις τον οποίον είχατε περιπέσει και να αναβλέψετε προς το μέλλον της φυλής μας.

Μη πιστεύετε εις όσα ψευδολογήματα σας λέγουν.

Μεσσήνιοι, σε σας έλαχεν η βαρειά κληρονομιά να αναλάβετε τον αγώνα κατά του μιάσματος του κομμουνισμού, για σας θα γράψη ο ιστορικός της αύριον, για σας θα συνηγορήσουν οι σημερινοί σας Αρχηγοί για το αυριανό σας μέλλον.

Μεσσήνιοι, εγκαταλείψατε τους κομμουνιστάς και επανέλθετε εις τα ειρηνικά σας έργα, εις την περιουσίαν σας, εις την ιδιοκτησίαν σας να ζήσετε ήσυχα και αρμονικά με τους συμπατριώτας σας και για το μέλλον της Ελλάδος πολλοί άριστοι πατριώται πολιτικοί και στρατιωτικοί απεργάζονται και πονούν.

Σας λέγουν ότι μας πηγαίνουν εις το Ανατολικόν μέτωπον, ουδέν το αναληθέστερον.

Σε μας έδωκεν τα όπλα η πατρίς και για τον εσωτερικόν εχθρόν και μόνον εσωτερικόν (Κομμουνισμόν).

Σας λέγουν ότι συνεργαζόμαστε με τους Γερμανούς. Ναι.

Μας παρέσχον οπλισμόν δια την καταπολέμησην του κομμουνισμού και μόνον και μας συντρέχουν εις την καταπολέμησην της γάγγραινας αυτής και γνωρίσετε πολύ καλά με πόσας θυσίας έχουν και αυτοί πληρώσει εις αίμα και ίσως περισσότερον ημών.

Μη φεύγετε από τα σπίτια σας όταν έρχονται οι στρατιώται των Ταγμάτων.

Δεν πρόκειται να πειράξουν ουδένα αθών.

Ημείς χαρίζομεν τους εγκληματίας πολλών μάλλον τους αθώους.

Λαέ της Μεσσηνίας, σας εξορκίζομεν, ελάτε μαζί μας, ελάτε στο πλευρόν μας, πλαισιωθήτε μέσα στο συγκροτούμενο Ελληνικό στρατό για να ενισχύσετε στον αγώνα που ανελάβομεν, ίνα εκ των ερειπίων ανορθώσωμεν την δεινώς χειμαζομένην πατρίδα Ελλάδα»⁽¹⁾.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΗΡΗΜΑ ΠΑΠΑΔΟΓΚΩΝΑ

Στην Αθήνα οργανώνονται αντικομμουνιστικές διαλέξεις και η Τρίτη είναι ένα παραλήρημα του Παπαδόγκωνα. Μιλάει «προ του μνημείου του Αγνώστου Στρατιώτου» με αφάνταστον μεγαλοπρέπειαν και επισημότητα ενθυμίζουσιν παλαιάς πανεθνικής δημοσίας συγκεντρώσεις»

Η ΧΘΕΣΙΝΗ ΤΡΙΤΗ ΑΝΤΙΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΠΡΟ ΤΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΤΟΥ ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ ΛΑΟΥ ΕΝΘΥΜΙΖΩΝ ΠΑΛΙΑΣ ΠΑΝΕΘΝΙΚΑΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙΣ Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΣΥΝ)ΡΧΟΥ κ. ΠΑΠΑΔΟΓΚΩΝΑ ΠΩΣ Ο ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΖΕΙ ΤΑΣ ΨΥΧΑΣ ΤΩΝ ΧΩΡΙΚΩΝ ΜΑΣ

Με φρόνησαν μεγαλοεργασίαν και έπισημότητα, ενθυμίζουσιν παλαιάς πανεθνικας δημοσίας συγκληρονομίας, εδούθη χθες την 11ην προσημομένην ώραν εις τον πρό του Μνημείου του Άγνωστου Στρατιώτου χώρον ή πρώτη των αντικομμουνιστικών διαλέξεων με διηλητήν τον άρχηγόν Πελοποννήσου Συναγερμού π.ζικού κ. Διον. Παπαδόγκωνα, άρχίζοντα έκ Πελοποννήσου προς τον σκοπόν αυτόν μετά του ύπαρχου του ύπολογογού Σ. Αλαράκου, και παρουσίας των μελών του Υπουργικού Συμβουλίου, με έπι κεφαλής τον πρωθυπουργόν κ. Γεωργ. την Δ. Ράλλην και πολλών άλλων έπισημων.

Από της 10.30 π.μ. πικρά πλήθος λαού ήρχισαν να συρρίπτον εις τό έπι νατιόν του Μνημείου του Άγνωστου Στρατιώτου πύλην της λαοφύλαξ, ούτως, μεσάθεν των χιλιάδων πολιτών διεκρίνοντο με τό λαβρόν και τό περιβραχιόνειόν των τά μέλη της Οργάνωσης Έθνικών Δυνάμεων Ελλάδος. Την τάχυν ήρχον άδυναμιστα και όν βραχί της Αστυνομίας Πόλεων με έπι κεφαλής τον Αστυνομικόν Διευθυντήν κ. Άγγελον Έβερν.

Ακολουθός εις την πρό του Μνημείου κλατάν παρατάχθησαν ή μουσική της τιμητικής φρουράς Άγνωστου Στρατιώτου με την πολεμικήν σημαίαν, ή τιμητική φρουρά του Άγνωστου Στρατιώτου, άδυναμιστα και άνδρες της Αστυνομίας Πόλεων και της χωροφυλακής, διέταξας των αρχηγών Ασφαλείας και άνδρες του πυροβολητικού σώματος. Το γενικόν πρόσημον της στρατιωτικής παρατάχης εις τό άστυνομησιακό πεδίο

Τό άτελείωτο μαρτύριον των νομών Λακωνίας και Μεσσηνίας

τιών του Κομμουνισμού διά την επαναφοράν της τάξεως και της ήουχίας εις την περιοχήν εκείνην.

Έθεώρησα καθήκον μου έπιβεβλημένον να επικοινωνήσω δημοσία μετά των έξ άπάσης Ελλάδος ένταυθα κατοικούντων Έλλήνων και να εκθέσω ξηρώς την κατάστασιν ώς έμφανίζεται εις την Πελοπόννησον τουλάχιστον.

Ισθάνομαι, ότι, στρατιώτης έγώ δεν θα είχον άπολύτως τό δικαίωμα να διηλώ δημοσία άλλα να έκτελώ τάς διαταγάς του Κράτους. Αντιλαμβανόμενος όμως τον άμεσον κίνδυνον όν διαστρέχει αυτή αυτή ή όπόστασις της φυλήμας και ώς αγωνιζόμενος από έτους ήδη εναντίον του φοβερού κ'ύτου άνευ προηγουμένου εσωτερικού την φοράν τάχυν έγχεθού, ελπίζω να τόγαν συγγνώμης διά την παρέκκλιών ήμου κατ'ην έκ- του σταθερώς στρατιωτικού μου έργου, καθόσον ή πρόσθεσις μου δεν είναι ούτε δημοκοπία ούτε ιδιοτελής ή

ούλα παρά των Ίταλών μετά την καταρρέσιν των εθνοφύλων λαών έπιπυόους, όποτε να καταστάσι άλλης μοσότης και πληγή εις τον φυλήσυχον λαόν.

Έπος ή μάσκα του άπλευθερωτό. Οι εδόντες του κροκοδείλου άφ ήσαν άπαισι. Ήρχισαν καθάρ άπλόν να κομμουνιστικά τροπαία. Κίετα ή θρησκεία διότι εις έμπαδόν δια τους σκοπούς των. Έχρηματισίαν και χρησιμοποίησιν εκκλησίας δι' άποθήκας και σταύλους, δεν έπιτρέπον να φάλλεται νεκρόμαρμα άφου εις εις τους έκτελούμενους όμ' α.ω. των άλλων ταυτοχρόνως καλούσι τους Ιερείς να όρκίζωνται επί του Ιερού Εύ αγγελίου τά μέλη των λεγομένων όπιστων Λακών διαστηρίων. Διασταύουσι τον εκκλησιασμον των άντερ. των, φωτογραφούσι έξωθεν των εκκλησιών άντερτικά τμήματα διά να ρίπτουν σάβηρον σάς μίμπε του κομμού. Διότι γνωρίζουν οι άνδρες αυτοί τόσον βαθεία εινε χρησιμμένο τό θρησκευτικό σπαισθημα εις την ελληνικήν λαίαν και μάλλον την λαίαν της κεντρίθρου.

Παρέσταν πολλούς όπαλλήλους διαπαρουν σπανικόν έκπαιστικόν κ'ά παρρησιαστικόν έργατίων των και κ'α τάρβωσαν να παραλύσουν την κρατικήν μηχανήν. Όπου δέ εις την όπαι. όρον όπαλλήλους τις άνάστατο σθεναρός έπιπολοθείς δολοφονία τόσους και άπαγωγής εις τό όρη όπου όπεράσασθε εις φρικώδη θάνασιστήρια και καταείσιν Τουριστοκόπος ή κρατική

Άρκομαι να σας δώσω μερικώς έπισημώς διά να σχηματίσθι μίαν έπί βίαν φουβράν της φρικώδους καταστάσεως. Εις τό χωρίον Τρικορών της Μεσσηνίας έχουσι φανεωθεί όπό των κομμουνιστών 30. Εις Μαγνησιακό όν, εις τό Μεσσημομάτι, Ίδωμαι έκτός των άλλων εθαβαν όωνα την Μ. Παύλ. σκελην τον Άθανάσιον Άδυναμιστα του λαού, εις τον νομόν Μεσσηνίας, άλλων των 2000 έχουσι τον φρονήν μέχρι τή σελήν. Είς τό χωρίον Τρικορών της Μεσσηνίας έχουσι φανεωθεί όπό των κομμουνιστών 30. Εις Μαγνησιακό όν, εις τό Μεσσημομάτι, Ίδωμαι έκτός των άλλων εθαβαν όωνα την Μ. Παύλ. σκελην τον Άθανάσιον Άδυναμιστα του λαού, εις τον νομόν Μεσσηνίας, άλλων των 2000 έχουσι τον φρονήν μέχρι τή σελήν. Είς τό χωρίον Τρικορών της Μεσσηνίας έχουσι φανεωθεί όπό των κομμουνιστών 30. Εις Μαγνησιακό όν, εις τό Μεσσημομάτι, Ίδωμαι έκτός των άλλων εθαβαν όωνα την Μ. Παύλ. σκελην τον Άθανάσιον Άδυναμιστα του λαού, εις τον νομόν Μεσσηνίας, άλλων των 2000 έχουσι τον φρονήν μέχρι τή σελήν.

Η ομιλία Παπαδόγκωνα στον Άγνωστο Στρατιώτη

στις 20 Ιουνίου. Ενώπιον της αφρόκρεμας του δωσιλογισμού (πρωθυπουργός, υπουργοί, κρατικοί αξιωματούχοι) εκφωνεί τον «πανηγυρικό» υπερηφανευόμενος για τη συνεργασία με τους Γερμανούς, καταγγέλλοντας τους «εχθρούς του έθνους» Σλαύους και Εβραίους, κηρύσσοντας πόλεμο κατά του μπολσεβικισμού. Με τερατολογίες και ψέματα υπό τα χειροκροτήματα του Ράλλη, του Πλυτζανόπουλου και των Γερμανών αξιωματικών.

Μνημείο δωσιλογισμού και αυτή η ομιλία του Παπαδόγκωνα που είπε:

«Ήλθον χθες από την Ελλάδα της Ελλάδος αλλά την αιμορρούσαν και ερημουμένην καθημερινώς ηρωικήν Πελοπόννησον. Σας είναι ίσως γνωστόν ότι μοι ανετέθη η συγκρότησις εις Πελοπόννησον τμημάτων στρατού προς πάταξιν των εγκληματιών του κομμουνισμού δια την επαναφοράν της τάξεως και ηουχίας εις την περιοχήν εκείνην. Εθεώρησα καθήκον

μου επιβεβλημένον να επικοινωνήσω δημοσία μετά των εξ άπάσης Ελλάδος ένταυθα κατοικούντων Ελλήνων και να εκθέσω ξηρώς την κατάστασιν ως εμφανίζεται εις την Πελοπόννησον τουλάχιστον.

Αισθάνομαι ότι, στρατιώτης έγώ δεν θα είχον άπολύτως τό δικαίωμα να διηλώ δημοσία αλλά να εκτελώ διαταγάς του Κράτους. Αντιλαμβανόμενος όμως τον άμεσον κίνδυνον όν διατρέχει η φυλή μας, και ως αγωνιζόμενος από έτους ήδη εναντίον του φοβερού αυτού άνευ προηγουμένου εσωτερικού την φοράν τάχυν εχθρού, ελπίζω να τής συγγνώμης δια την παρέκκλισίν μου ταύτην εκ του σταθερώς στρατιωτικού μου έργου, καθόσον η πρόσθεσις μου δεν είναι ούτε δημοκοπία ούτε ιδιοτελής ή

σων.

Ως γνωστόν εις την Πελοπόννησον μέχρι της ανοίξεως του π. έτους δεν είχαν σημειώσει ουδεμίαν εμφανή δράσιν η σατανική αύτη οργάνωσις του κομμουνισμού, αλλ' ατυχώς δεν εδόθησαν αι οδηγίαι παρ' ουδενός όπως γνωρίσωμεν καλώς τον ύπουλον εκθρόν, όστις εργάζετο συστηματικά δια να καταστρέψη τα πάντα, καίτοι είχαν αρχίσει την φθοροποιόν δράσιν του εις άλλας περιοχάς της Πελοποννήσου. Τοιουτοτρόπως δια να μεταχειρισθώ την λαϊκίην έκφρασιν "μας ευρήκε στον ύπνο". Οι πράκτορες της Μόσχας, του Σλαϊσμού και του Εβραϊσμού έρριψαν ένα πομπώδη τίτλον, τρία μεγάλα γράμματα ΕΑΜ και τον επεξηγούν προς τους αφελείς Έλληνας Εθνικόν Απελευθερωτικόν Μέτωπον, ενώ πράγματι μεταξύ των οι κομμουνισταί πννούν: Ενισχύσατε Αδελφούς Μόσχας.

Δια να ενθουσιάσουν τους αφελείς και συναρπάσουν τας λαϊκάς μάζας ήρχισαν με σατανικόν σύστημα την δηλητηρίασιν των ψυχών των χωρικών μας και την παρόρμησιν των προς εγκληματικά πράξεις. Δια να αποκτήσουν δε εθνικόν περιεχόμενον εδολοφόνησαν εν αρχή μερικούς πράγματι ειδικθείς καταδότας και σπιούνους των Ιταλών. Εν συνεχεία παρώτρυνον τους χωρικούς, όπου δεν υπήρχε στρατός κατοχής να διαρρήξωσι τας αποθήκας του Σταφιδικού Οργανισμού και να διαπράσωσι τον σταφιδόκαρπον. Φυσικά προσέτρεξαν εις την διαρπαγήν όλα τα κακοποιά στοιχεία. Αποθήκαι ελαίου οίτινες προήχοντο εκ νομίμου φορολογίας και προορίζοντο να διενεμηθώσιν εις τας απόρους τάξεις πόλεων και χωρίων παρεβιάσθησαν και συνέβη το οικτρόν θέαμα να κυθεί κατά το πλείστον η τροφή αυτή του Έλληνοσ εις τους δρόμους και τους χάνδακας και ο όχλος αλλόφρων να τρέχει προς διαρπαγήν ως συνέβη εις Διαβολίτσι της Μεσσηνίας και αλλαχού.

Εκ παραλλήλου οι σατανάδες αυτοί κατήρτισαν επιτροπάς εις τας πόλεις, εις τας οποίας ενεγράψαν εκτός βεβαίως των κομμουνιστών και μερικοί μικροφιλόδοξοι επιστήμονες και

υπάλληλοι ατυχώς, πολλοί νέοι και νεάνιδες ακόμη, διότι εις έκαστον υπέσχοντο την ικανοποίησιν πάσης ματαιοδοξίας και παντός πόθου κτηνώδους και εγκληματικού. Αλλά και πολλά, πάρα πολλά υγεία στοιχεία εξεβιάσθησαν να εγγραφώσιν εις την εγκληματικήν μαφίαν.

Εσχημάτισαν συστηματικά ένοπλα τμήματα εις τας ορεινάς περιοχάς δια των όπλων και χρημάτων, άτινα οι Άγγλοι έριπτον εξ αεροπλάνων. Αλλ' εν αρχή δεν είχαν επιδοθεί εις εγκλήματα εις την ύπαιθρον, εκαμουφλάροντο σατανικώτατα. Εκυναν το δηλητήριόν τους εις τας πόλεις. Το δηλητήριον της πάλης των τάξεων και ωργανούντο ενόπλιως εις την ύπαιθρον, ίνα εν καιρών εφορμήσωσιν εκ της υπαίθρου προς κατάληψιν των πόλεων και σφαγήν παντός μη συμφωνούντος με τας αναρχικάς και τας εγκληματικάς των ιδέας. Επειδή όμως σχεδόν ευθύς αμέσως εσχηματίσθησαν εις τας ορεινάς περιοχάς και τμήματα εθνικιστικά, άτινα προορισμόν είχαν να παρεμποδίσωσι την εθνοκτόνον δράσιν των κομμουνιστών, ούτοι δεν προέβαινον εις κακοποιήσεις και καταπιέσεις των χωρικών, όταν όμως δια λόγους, αίτινες εξέρχονται από τα όρια της παρούσης ομιλίας αι εθνικιστικά οργανώσεις διελύθησαν κατά Σεπτέμβριον παρελθόντος έτους, τότε πλέον τα τέρατα αυτά του σκότους και της κολάσεως απέρριψαν το προσωπίον και μη υπάρχοντος αντιρρόπου δέους, ήρχισαν τους φόνους και την ερήμωσιν της υπάθρου. Αρπάσαντες ή αγοράσαντες και πολλά όπλα παρά των Ιταλών μετά την κατάρρευσιν των ενδυνάμωσαν λίαν επικινδύνως, ώστε να καταστώσι αληθής μάλιστα και πληγή εις τον φιλήσυχον λαόν.

Επεσεν η μάσκα του απελευθερωτού. Οι οδόντες του κροκοδείλου εφάνησαν απαίσιμοι. Ηρχισαν πλέον καθαρά τα κομμουνιστικά τροπάρια. Κάτω η θρησκεία διότι είναι εμπόδιον δια τους σκοπούς των. Εχρησιμοποίησαν και χρησιμοποιούν εκκλησίας δι' αποθήκας και σταύλους, δεν επιτρέπουν να ψάλλεται νεκρώσιμος ακολουθία εις τους εκτελουμένους υπ' αυτών, αλλά ταυτοχρόνως καλούσι τους ιερείς να ορκίζονται επί του ιερου ευαγγελίου τα μέλη των λεγομέ-

ων λαϊκών δικαστηρίων, δατάσσοι τον εκκλυσισμό των ανταρτών, φωτογραφούσι έξωθι των εκκλυσίων αντάρτικα τμήματα δια να ρίπτουν στάχτη στα μάτια του κοσμάκη διότι γνωρίζουν οι ανίεροι αυτοί πόσο βαθεία εινε παραγμένο το θρησκευτικό συναίσθημα εις τον ελληνικόν λαόν και μάλιστα τον λαόν της υπαίθρου.

Παρέσυραν πολλούς υπαλλήλους δια διαφόρων σατανικών εκβιαστικών και παραπειστικών ενεργειών των και κατώρθωσαν να παραλύσουν την κρατική μηχανή. Οπου δε εις την ύπαιθρον υπάλληλος τις ανθίστατο σθεναρώς επηκολούθη δολοφονία τούτου και απαγωγή εις τα όρη όπου υπεβάλλετο εις φρικώδη βασανιστήρια και στερήσεις. Τοιουτρόπως η κρατική μηχανή παρέλυσε και όλα αι υπηρεσίαι εξηθρώθησαν. Αλλά και μέσα εις τας πόλεις όπου ενεργώς αντιδρά εις το σατανικόν έργον των πας τίμιος και δυναμικός πατριώτης, δια των λαθροβίων εντύπων ρυπαρογραφημάτων των χαρακτηρίζουσι τούτον ως προδότην και προπαρασκευάσοι συστηματικά την δολοφονίαν του. Ούτω χιλιάδες έχουσι δολοφονηθεί μέχρι σήμερον και καθημερινώς νέα θύματα προστίθενται. Αι ακόρταγοι ύαινοι της Μόσχας εξαπολύωσι παντού το πένθος και την απόγνωσιν. Θα σας εκούραζα σωματικώς και ψυχικώς εάν ήθελον αραδιάσει το ατελείωτον μαρτυρολόγιον της Πελοποννήσου και ιδία των νομών Μεσσηνίας και Λακωνίας. Αρκούμαι να σας δωσω μερικούς αριθμούς δια να σχηματισετε μίαν ιδέαν αμυδράν της φρικώδους καταστάσεως. Εις το χωρίον Τρίκορπον της Μεσσηνίας έχουσι φονευθεί υπό των κομμουνιστών 30. Εις Μαγκανιακό 26, εις το Μαυρομμάτι Ιθώμης εκτός των άλλων έθαψαν ζώντα την Μ. Παρασκευήν τον Αθανάσιον Αθανασακόπουλον, εις τον νομόν Μεσσηνίας πλέον των 3.000 έχουσι δολοφονηθεί μέχρι σήμερον υπό των κομμουνιστών. Τόσοι ίσως και περισσότεροι εις τον νομόν Λακωνίας και αναλόγως εις τους άλλους νομούς της Πελοποννήσου. Την 13 Μαΐου ε. ε. ένδεκα επίλεκτα μέλη της κοινωνίας εν Δημητσάνη της Αρκαδίας

εν οίς ο διευθυντής του υποκαταστήματος της Εθνικής Τραπέζης Αθηνών Χρυσοβέργης, ο γυμνασιάρχης Χριστόφιλος εδολοφονήθησαν αγρίως και τα πτώματα των εξεσφενδονίσθησαν εις τους βράχους. Προ τεσσάρων ημερών μόλις επέδραμον οι λύκοι των Σλαύων εκ Γορτυνίας με επικεφαλής έναν ξενόγλωσσον οδηγόν πλέον των πεντακοσίων ανδρών κατά του ηρωικού Βαλτετσίου. Το χωριό τούτο υπερίσπιζε μια μικρή φρουρά εκ των ιδίων χωρικών εκ 54 ανδρών ήτις προσβληθείσα αιφνιδιαστικώς την 2αν πρωινήν αντέστη επί τριώνρον φονεύσασα περί τους 20 αντάρτας κομμουνιστάς, αλλά τέλος εξαντλήσασα τα πυρομαχικά της κατεσφάγη κατά το πλείστον, οι δε απαίσιοι δολοφόνοι κατέσφαξαν όσους επρόφθασαν εκ των κατοίκων γέροντας, γυναίκας, παιδιά και έθεσαν πυρ εις τας οικίας των αφού προηγουμένως εφόρτωσαν την οικοσκευήν των χωρικών επί ημιόνων και θέσαντες πυρ εις τα οικίας αφήκαν το χωρίον φλεγόμενον και απήλθον συναποκομίζοντας και τα ποιμίνα και άπαντα τα υπάρχοντα των ατυχών κατοίκων. Είδον ιδίοις όμμασι κόρης αποκεκομμένους τους μαστούς, άλλης δε γυναικός βαθέως παραγμένον τον λαιμόν αυτής. Αναμφιβόλως τοιούτου είδους εγκλήματα δεν έχει συνθήσει να διαπράττη η ελληνική ψυχή. Είνε μέθοδοι καθαρώς σλαυίκα. Είνε ο νέος πολιτισμός της Μόσχας. Είνε ο παράδεισος τον οποίον υπόσχονται οι απαίσιοι δολοφόνοι Εβραίοι και Σλαύοι.

Εις του άλλους νομούς Αργολίδας κλπ. όπου δεν υπάρχουν τμήματα γερμανικού ή ελληνικού στρατού, αθρόαι είναι αι απαγωγαί των ανθρώπων εις τα όρη, αι δολοφονίαι και η ερήμωσις των πάντων.

Αλλά τι πρώτον και δεύτερον να απαριθμήσω; Παν ό, τι θα συντέινεν εις την δυστυχίαν και την ερήμωσιν της Πελοποννήσου, το εφαρμόζουν συστηματικά, σατανικά, ύπουλα και με τον πιο σιχαμερό φαρισαϊσμό. Επιτηδεύονται δήθεν ότι μάχονται εναντίον των ξένων κατακτητών της πατρίδος: Αλλά ποιός πατρίδος ανίεροι; Σεις αν πρώτοι δεν δέχεσθε σύνορα πατρίδος, διεκηρύξατε καθαρά "κάτω τα σύνορα",

σεις σύμφωνα με τας οδηγίας της Μόσχας έχετε πεισθεί και διακηρύσσετε μεταξύ σας ότι μίαν πατρίδα έχετε: την Σοβιετική Ρωσίαν και αυτό δεικνύουν οι πράξεις σας, διότι πως νοείται την πατρίδα χωρίς Έλληνας; Γνωρίζομεν ότι έχετε σκοπόν, εάν επικρατήσετε έστω και δύο ημέρας, να κατασφάξετε παν ό, τι τίμιον, παν ό, τι ανώτερον έχει να επιδείξει η φυλή μας και να καθήσετε ως όρνεα επί των πτωμάτων του ελληνικού λαού, να τρώγετε σάρκας. Σας πληροφορούμεν όμως ότι σεις δολοφόνοι δεν θα επικρατήσετε οπωσδήποτε ποτέ. Κάποιοι επαγρυπνούν και μάχονται να διασώσωσι τον πολιτισμόν, τον αληθή πολιτισμόν της ανθρωπότητας.

Διαπιστούμεν με κάποιαν απογοήτευσιν (και ας το έχουν υπόψη των μερικοί αφελείς Έλληνες), ότι οι ομιλούντες ελληνικά κομμουνισταί είναι οι χειρότεροι από όλους τους “συντρόφους” των άλλων χωρών διότι εάν ομοιάζουν ως προς τας δολοφονίας, τα ψεύδη και γενικώς τας μεθόδους δια την κομματικήν επικράτησιν, οι άλλοι όμως κομμουνισταί (Ρώσοι, Βούλγαροι, Σέρβοι) υπερασπίζονται με φανατισμόν τον εθνισμόν των και δεν αφήκαν εις την Μακεδονίαν και την Θράκην πύχους τους συντρόφους Έλληνας, αλλά κατεδίωξαν πάντας αδιακρίτως οι δε πατρώνες οι Ρώσοι, ενώ διακηρύσσουν δια τους άλλους “κάτω τα σύνορα” δεν εδίστασαν να ενσωματώσουν τα βαλτικά κράτη εις τας παραμονάς του παρόντος πολέμου και να προσαρτήσουν το ήμισυ της Πολωνίας και να έχωσιν στραμμένη την προσοχήν των εις την Βαλκανικήν και τις την Μεσόγειον

Δεν επιτρέπονται νομίζω σήμερα επιφυλάξεις ή δισταγμοί. Εκαστος πρέπει να λάβει μίαν θέσιν προ του κινδύνου όστις απειλεί να αφανίσει την φυλήν μας. Σκεφθείτε τούτο μόνον: Ότι αν δεν παταχθεί αποτελεσματικώς η πολυκέφαλος Λερναία Υδρα του κομμουνισμού, η φυλή μας διατρέχει κίνδυνον να εξαφανισθεί. Επιβάλλεται σήμερα άμεσος και ειλικρινής συνεργασία μετά του Γερμανικού Στρατού Κατοχής προς επαναφοράν της τάξεως και της γαλήνης εν τη χώρα μας. Εάν εξακολουθήσουν

αι δολοφονίαι, αι σφαγαί, το μίσος, η διαίρεσις δεν θα απομείνουν εις τον δυστυχιόσημον αυτόν τόπον παρά μερικοί πενθηφορούντες και αλληλομισούμενοι επί των καπνιζόντων ρειπίων και αυτό θα λέγεται: Μεγάλη Ελλάς.

Αλλ’ όχι, τέρατα, απαίσιοι δολοφόνοι! Τούτο δεν θα το επιτύχετε ποτέ! Ευρίσκομαι σήμερον εις την ευχάριστον θέσιν να διαβεβαιώσω πάντας τους τιμίους Έλληνας, ότι εις την Πελοπόννησον, έχει ήδη εξοπλισθεί στρατός ικανός να ματαιώσει τα σατανικά σχέδια των κακούργων αυτών, οι οποίοι δεν τολμούν να αντιπαραταχθώσι προς τα τμήματά μας προσπαθούντες δια δολοφονικών αποπειρών με πολλαπλασίας δυνάμεις να εξωντώσουν μεμεωνωμένην τινά φρουράν. Αλλά και αι απόπειραι αύται κατά το πλείστον εναυάγησαν, ως συνέβη εις τον ηρωικόν Μυστράν όπου καίτοι επετέθησαν εικοσάπλάσιοι διότι εκεί ο λόχος απουσίαζεν δι’ άλλας επιχειρήσεις είχαν αφεθεί μια μικρά εκ 3ο ανδρών δύναμις, υπέστησαν αληθή πανωλεθρίαν φυγόντες κατποχυμένοι συναποκομίσαντες δεκάδας πτωμάτων των συντρόφων των, εκτός των 35 άτινα αφήκαν και πολλά δοχεία βενζίνης δια της οποίας είχαν οδηγίας από τους ξένους καθοδηγητάς των να πυρπολήσωσι τον Μυστράν.

Αλλη απόπειρά των εναντίον της κωμοπόλεως Μελιγαλά έσχε το αυτό αποτέλεσμα. Εδώ οι Έλληνες μαζί με ολίγα γερμανικά τμήματα αδελφωμένοι ημύνθησαν και διέσωσαν τον Μελιγαλάν από τον όλεθρον, την σφαγήν και τον αφανισμόν.

Το αυτό έπαθον εις την Σκάλαν της Λακωνίας, εις την Μεσσήνην. Αυτοί είναι οι ήρωες, οι πατριώται. Οπου δεχθώσι επίθεσιν επί ανοικτού πεδίου, έστω και δια μικροτέρων δυνάμεων, τρέπονται εις άτακτον φυγήν ίνα διαλυόμενοι εις μικράς εγκληματικές ομάδας επιδίδονται εις απαγωγάς εκ των χωρίων της υπαίθρου φιλήσυχων γεωργών, γερόντων, γυναικών, παιδίων ή εις την ληστείαν μεμονωμένων αυτοκινήτων και τα τοιαύτα.

Αλλά πιστεύω ότι η δύναμις αυτή του σκότους και της κολάσεως ταχέως θα εξοντωθεί τελικώς.

Δεν είναι δυνατόν να υπεριοχύσει το έγκλημα της δικαιοσύνης. Είναι θεια επιταγή τελικώς οι εγκληματίαι να υποκύπτουν.

Δεν νομίζω ότι πρέπει να θεωρούμεν ως εχθρόν το Γερμανικόν Έθνος. Εφόσον επισήμως εδήλωσαν οι επίσημοι Γερμανοί ότι ουδεμίαν βλέψιν έχουσι επί των ελληνικών εδαφών, αλλ' ότι η παραμονή των είναι εντελώς προσωρινή μέχρι του πέρατος του πολέμου, ουδεμία έχθρα μας χωρίζει με την Γερμανίαν. Αντιθέτως μικρός ημείς και αδύνατος λαός έχομεν ανάγκην ισχυρών φίλων. Το Γερμανικόν Έθνος αγωνιζόμενον σήμερον κατά του κομμουνισμού και του πανσλαυισμού πράττει ό, τι και η Ελλάς προ 25 αιώνων, ότε ηγωνίζετο κατά των βαρβάρων Ασιατών. Πρέπει να είμεθα ευγνώμονες, διότι η Γερμανία μας παρέχει τα μέσα και ο γερμανικός στρατός μάχεται μαζί με τα ιδικά μας τμήματα εναντίον των απαίσιων εγκληματιών μπολσεβίκων. Δύναται τις να φαντασθή τι θα μας συνέβαινε, εάν δεν έδιδε εις ημάς η Γερμανία όπλα και μιαν ημέραν απεσύρετο ο γερμανικός στρατός από τας πόλεις μας. Δεν θέλω ούτε να το σκεφτώ. Η' η φυλή μας θα εξαφανίζετο παντελώς, ή ως προηγουμένως ανέφερον, δεν θα έμεναν ειμή μερικοί παθηφορούντες και αλληλομισούμενοι, ανίκανοι να υπερασπίσωσι πλέον τα αιματοποτισμένα ελληνικά εδάφη εναντίον των αρπακτικών διαθέσεων των κακών γειτόνων μας.

Σας πληροφορώ ότι δημόσια κατέστησα γνωστόν εις τους απαισίους δολοφόνους, ότι πρώτος εγώ ήμουν πρόθυμος να συγχωρήσω τους φόνους οικείων εάν έπαυσον τας δολοφονίας και την ερήμωσιν της υπαίθρου, εάν απηλευθέρωνον τας εκατοντάδας κρατουμένων ανδρών, γερόντων, γυναιοπαίδων εις τα όρη οίτινες στερούνται των πάντων, φθειριώντες, ψωριώντες και πεινώντες. Μοί απήντησαν δια των λαθροβίων ρυπαρογραφημάτων των με ύβρεις, με εμπρησμούς, με σωρείας δολοφονιών και εγκλημάτων, με καταστροφήν του συγκοινωνιακού δικτύου, όλων των γεφυρών κλπ. ώστε να εμβάλωσι εις απόγνωσιν τον λαόν της υπαίθρου και τας πόλεις της Πελοποννήσου.

Ουδείς συμβιβασμός, ουδεμία υποχώρησις.

Αναμένουσι την κάθοδον των συντρόφων των Ρώσων ίνα καταλάβωσι την εξουσίαν, ως φαντάζονται, και κατασφάζοντες ό, τι τίμιον και δυναμικόν έχει να επιδείξει η φυλή μας να κορέσωσι τα πάθη των τα ποταπά, τα αντίκριστα.

Ας παραδειγματισθώμεν από την κατασταίν ήτις επικρατεί εις την νότιον Ιταλίαν όπου μαζί με την φρίκην του πολέμου επεκράτησαν τα εγκληματικά στοιχεία του κομμουνισμού και οι φόνοι, οι εμπρησμοί, η ερήμωσις, καταστρέφουσι την χώραν εκείνην.

Οι Έλληνες ας αντιμετωπίσωμεν την πραγματικότητα σήμερον. Ας αφήσωμεν κατά μέρος την ανόητον συνθηματολογίαν και τα ατομικά συμφέροντα και ας προσαρμοσθώμεν με την πραγματικότητα. Διερχόμεθα μιαν περίοδον κρίσιμον. Η φυλή μας κινδυνεύει να εξαφανισθή από την απαίσιαν αυτήν μαφίαν του κομμουνισμού όστις είναι εχθρός του πολιτισμού και του χριστιανισμού. Έκαστος επαναλαμβάνω και πάλιν, πρέπει να πάρει μιαν θέσιν και δι' όλων του των δυνάμεων πνευματικών, σωματικών και υλικών ώστε να συμβάλλει ώστε ο λαός μας, ο ηρωικός λαός μας όστις τόσον έχει συντελέσει εις την πρόοδον της ανθρωπότητος και τόσας σελίδας δόξης και μεγαλείου έχει γράψει, να μην εξαθλιωθή και εξαφανισθή. Κατά μέρος αι κρίσεις και επικρίσεις των αργόσχολων, έκαστος ας σκέπτεται πάντοτε τον κίνδυνον όν διέρχεται η φυλή μας και ας κάμψι το καθήκον του έργου.

Είμαι βέβαιος ότι πολλοί από τους ακροατάς μου και πάρα πολλοί από εκείνους οίτινες θα αναγνώσωσι τους λόγους τούτους εις τας εφημερίδας με γνωρίζουσι καλώς. Γνωρίζουσι όλοι οι συμπολεμιστές μου, όλοι οι φίλοι μου ότι η ζωή μου κατναλώθη εις τα πεδία των μαχών, εις την υπηρεσίαν της πατρίδος. Ας μου επιτραπή να πιστεύω ότι ουδέποτε επεζήτησα τίποτε εις βάρος άλλων Ελλήνων, φίλων ή συναδέλφων μου. Ουδεμία νομίζω, ιδιοτελής πράξις αμαυρώνει τον βίον μου.

Τονίζω προς πάσαν κατεύθυνσιν ότι δεν

είμαι ούτε αγγλόφιλος, ούτε αμερικανόφιλος, ούτε γερμανόφιλος, ούτε γενικώς ξενομανής. Αγάπησα παράφορα την πατρίδα μας, την δοξασμένην, αλλά δεινώς δοκιμαζομένην σήμεραν Ελλάδα μας και αναλίσκω και το υπόλοιπον των δυνάμεών μου τρέχων εις τα όρη και τας πεδιάδας με την ελπίδα ότι θα συντελέσω κάπως εις το να λυτρωθή ο τόπος μας από την επάρατον νόσον του κομμουνισμού, της αναρχίας του αφανισμού.

Πας όστις μας βοηθεί δια τον σκοπόν τούτον είναι φίλος μας, δια τούτο οι Έλληνες πρέπει να

είμαστε ευγνώμονες προς το γερμανικόν έθνος. Πέποιθα, ότι η πατρίς μας θ' απαλλαγή σύντομα από τα δεινά του εμφυλίου σπαραγμού και τότε οι Έλληνες και της σήμεραν αι ο ιστορικός της αύριον θα αντιληφθώσιν τα πράγματα καλώς χωρίς προκαταλήψεις και θα αναγνωρίσωσι ποίοι υπήρξαν εχθροί και ποίοι οι φίλοι των Ελλήνων, ποίοι οι πατριώται και ποίοι οι προδόται.

Με την πεποίθησιν αυτήν καλώ πάντας να αναφωνήσωμεν: Κάτω ο Μποσελβικισμός! Ζήτω η Ελλάς! Ζήτω το ανδρείον Γερμανικόν Έθνος!».

(1). «Τα Νέα – Σημαία – Θάρρος» (απογευματινή έκδοση) 30/5/1944 – Από το βιβλίο του Νίκου Ι. Ζερβή «Καλαμάτα, Κατοχή – Αντίσταση – Απελευθέρωση» - τόμος Ε΄ - σελ. 477

(2). «Ακρόπολις» 21/6/1944

ΟΧΙΑ
ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΣΤΗΝ «ΟΧΙΑ»

Αυτό που ξέχασε να πει ο Παπαδόγκωνας ήταν το γεγονός ότι έφτασε στην Αθήνα όταν ήταν σε εξέλιξη μια από τις σκληρότερες εκκαθαριστικές επιχειρήσεις της γερμανικής κατοχής που κράτησε μέχρι και τον Ιούλιο, με τη συμμετοχή μεγάλης δύναμης Γερμανών εκπαιδευμένων στον ανταρτοπόλεμο και όλης της δύναμης των ταγματoσφαλιτών Πελοποννήσου με διοικητή τον Παπαδόγκωνα. Πρόκειται για την επιχείρηση “Οχιά” (8-19 Ιουνίου) και στη συνέχεια “Αετός” που εξελίχθηκε μέχρι τα μέσα Ιουλίου στον Ταΰγετο αρχικά και μετά στον Πάρνωνα με εκατοντάδες νεκρούς αμάχους, πολλοί από τους οποίους εκτελέστηκαν με υποδείξεις των ταγματoσφαλιτών.

Κατά βάση τη Γερμανική δύναμη αποτελούσε το Σύνταγμα 18 των Ορεινών Κυνηγών της Αστυνομίας, με δυνάμεις εκπαιδευμένες στον ανταρτοπόλεμο, που δρούσε στην περιοχή της Στερεάς Ελλάδας και ήταν αυτό που αργότερα έκαψε το Λιδωρίκι. Το σύνταγμα 18, με τα δυο τάγματά του και τις δύο πυροβολαρχίες του (1η και 2η), πήρε διαταγή να προωθηθεί εκκαθαριστικά από βορρά προς νότο στον Ταΰγετο και μετά στον Πάρνωνα με συνεργασία και υποστήριξη γερμανικών μονάδων της 117ης μεραρχίας του στρατηγού Βον Λε Σουρ και των ταγματoσφαλιτών του συνταγματάρχη Παπαδόγκωνα σε Αρκαδία, Μεσσηνία και Λακωνία.

«ΟΜΟΛΟΓΙΑ» ΚΑΖΑΚΟΥ

Την επιχείρηση περιγράφει με κυνικό τρόπο ο αντισυνταγματάρχης Παν. Καζάκος, υποδιοικητής του Τάγματος Ασφαλείας Καλαμάτας (Μελιγαλά) σε έκθεση που είχε συντάξει τον Οκτώβριο του 1945, και γράφει: «Κατά τον μήνα Ιούνιον και Ιούλιον 1944 και επί 40ήμερον το Τάγμα (μείον Λόχος) υπό την Διοίκισιν του Ταγ/ρχου Στούπα Π. ενήργησεν εκκαθαριστικές επιχειρήσεις εις Ταΰγετον εν συνδυασμώ και με επιχειρούσας γερμανικές δυνάμεις διά την εξόντωσιν του συγκροτήματος του ΕΛΑΣ εις την περιοχήν ταύτην.

4 Λόχοι Τάγματος Ασφαλείας και δύο Τάγματα Γερμανικού Στρατού.

Δυνάμεις ΕΛΑΣ ακαθόριστοι (συγκρότημα Ταΰγέτου).

Δεν διεξήχθη μάχη ει μη σποραδικαί συγκρούσεις μικρών τμημάτων υποχωρούντων προς απόκρυψιν ή διαφυγήν προς άλλα κρησφύγετα.

Εκ της επιχειρήσεως ταύτης εκτός ενός αριθμού φονευθέντων ελαστών προέκυψε το όφελος της ανευρέσεως αποθηκών τροφίμων άτινα δεν κατώρθωσαν να παραλάβουν μεθ' εαυτών οι ελασίται.

Η επιχείρησις αύτη απέβη άκαρπος καθ' όσον ο ΕΛΑΣ είχε οργανώσει σχεδόν ολόκληρον την ύπαιθρον (Μεσσηνίας και Λακωνίας) από του εργάτου μέχρι του ανωτάτου τιτλούχου ώστε επληροφορήθη εγκαίρως φαίνεται την όλην προπαρασκευήν της επιχειρήσεως ταύτης, ήτις είχε εκπονηθή και είχε διαταχθή υπό του Αρχηγείου Πελοποννήσου (Τρίπολις)»⁽¹⁾.

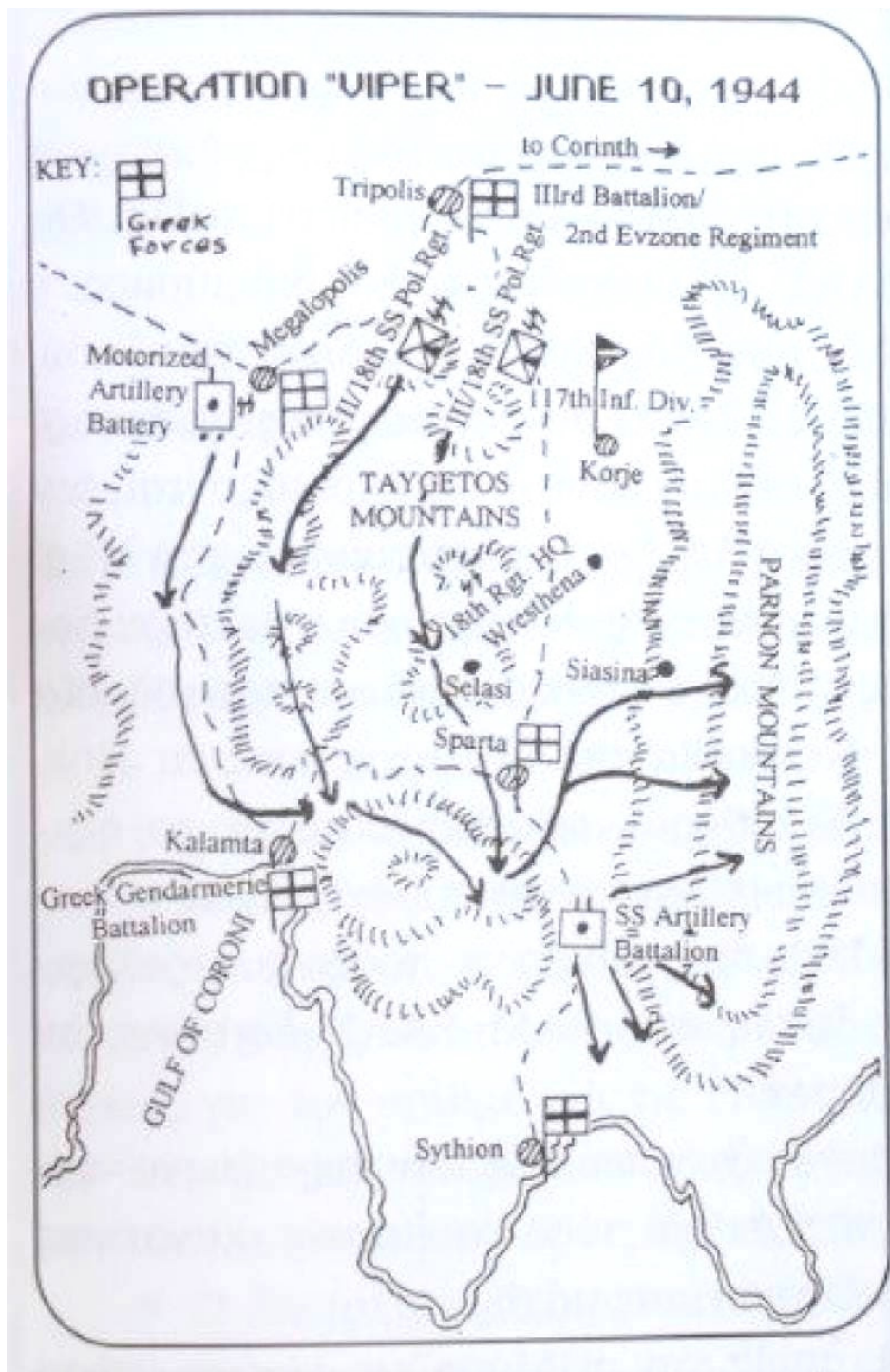
ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Στις ημερήσιες αναφορές του γερμανικού στρατού που έφερε στο φως ο Νίκος Ι. Ζερβής, υπάρχει μόνον μια καταγραφή με ημερομηνία 15 Ιουνίου: “Επιχείρησις “Δεντρογαλιά”. Κοντά στην Αρτεμυσία (12 χιλ. ΒΑ από την Καλαμάτα) επαφή πυρός με ισχυρότερη ομάδα συμμοριών. Ημέτερες απώλειες 2 νεκροί, 3 τραυματίες. Απώλειες του εχθρού: 30 νεκροί, 10 συλληφθέντες. Λάφυρα: συσκευή μεταδόσεως πληροφοριών και εκρηπτικές ύλες”⁽²⁾.

Ο ΕΛΙΓΜΟΣ ΤΗΣ ΤΑΞΙΑΡΧΙΑΣ

Μια περιγραφή για τις κινήσεις του ΕΛΑΣ στον Ταΰγετο δίνει ο τότε λοχαγός του Δημ. Καραγιαννάκος στο βιβλίο του Γιάννη Α. Κούτσι: «Συνέχισα την νυκτερινή μου πορεία και πήγα στην Πελλάνα, απ' όπου ανέβηκα στο Γεωργίτσι, στον Ταΰγετο. Εκεί έδρευε η Ταξιαρχία μας, με ταξίαρχο τον Πιέρρο Πετροπουλάκη. Επιτελάρχης του ήταν ο Νικολόπουλος, που έλειπε εκείνες τις μέρες. Τον αντικαθιστούσε ο λοχαγός του Πυροβολικού Μπαλτάς Ηλίας, συμμαθητής

ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΚΑΙ ΤΑΓΜΑΤΑΣΦΑΛΙΤΕΣ Η «ΔΙΠΛΗ ΚΑΤΟΧΗ» ΣΤΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑ

Η διάταξη και η κίνηση σχηματισμών Γερμανών και ταγματасφαλιτών στην εκκαθαριστική επιχείρηση «Οχιά» (από το βιβλίο του Δημ. Κυριαζή "1940-1950, η δεκαετία που συγκλόνισε τη χώρα")

μου και φίλος από το Σχολή. Προτού προλάβω να φύγω από το Γεωργίτσι, έφθασαν στην Ταξιαρχία πληροφορίες πως άρχισαν οι Γερμανοταγματασφαλίτικες εκκαθαριστικές επιχειρήσεις στην περιοχή. Αυτοί της Ταξιαρχίας δεν είχαν πολυσυνηθίσει σε τέτοια πράγματα και επικαλέσθηκαν την πείρα μου. Βρέθηκα έτσι επικεφαλής και σ' αυτές τις επιχειρήσεις.

Η Ταξιαρχία είχε υπό την άμεση διοίκησή της μόνο το Λόχο Διοίκησης και το Στρατηγείο της. Τα Συντάγματά της είχαν, για την περίπτωση, ανεξαρτητοποιηθεί και δεν ασχοληθήκαμε μ' αυτά. Με βάση τις πληροφορίες που είχαμε για τον εχθρό, κινηθήκαμε προς νότο και με άξονα κίνησης την κορυφογραμμή του από το Γεωργίτσι και πήραμε το δασικό δρόμο που περνά από τον Αϊ Λιά προς τα Κεφαλόβρυσα. Βιαζόμασταν να περάσουμε τη διάβαση του Σταυρωτού Δεντρίου, όσο το δυνατόν συτομότερα. Σ' αυτή τη διάβαση περνά ο δρόμος Σπάρτη-Τρύπη-Μεγάλη Λαγκάδα-Σταυρωτό Δεντρί-Αρτεμψία-Διπόταμα-Καλαμάτα. Τότε ο δρόμος δεν ήταν τελειωμένος. Από τα Χάνια μέχρι τα Διπόταμα ήταν ημιονικός. Επρεπε να 'χουμε περάσει τη διάβαση πριν την πιάσουν οι εχθροί κινούμενοι από τη Σπάρτη ή την Καλαμάτα⁽³⁾

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΜΠΡΗΣΜΟΣ ΣΤΟ ΓΕΩΡΓΙΤΣΙ

Και ο Γιάννης Κούτσος συνεχίζει την περιγραφή για τα όσα συνέβησαν στη συνέχεια: «Οι Γερμανοί, σε συνεργασία με τους ταγματασφαλίτες και κινούμενοι από δύο κατευθύνσεις, καταλήγουν στο Γεωργίτσι για να κατέλθουν από εκεί στη Σπάρτη. Ερχεται μια φάλαγγα από Λογγανίκο-Αγόριανη και μια δεύτερη από Νιχώρι, η οποία κατηφορίζοντας προς το χωριό, όσους συλλαμβάνει τους εκτελεί επί τόπου. Στην τοποθεσία ΣιδερόγOURNA συλλαμβάνονται και εκτελούνται ο Ηλίας Ζήτης, ο Ιωαν. Μαυροειδής με τον 15χρονο γιό του Παντελή και ο Χρ. Παντ. Τσίχλης. Είναι απομεσήμερο, οι ώρες περνούν, οι άντρες όλοι έχουν εξαφανιστεί από τον κίνδυνο των Γερμανών και των συ-

νεργατών τους, Τραγικές φιγούρες οι γυναίκες του Ηλία Ζήτη και του Γιάννη Μαυροειδή. Μεταφέρουν τους νεκρούς άνδρες τους στο χωριό για να μη μείνουν τη νύχτα στο δάσος και τους κατασπαράζουν οι λύκοι. Οι άντρες δεν ήταν δυνατόν να εμφανιστούν για να βοηθήσουν όσο στο χωριό περιέμεναν οι γερμανοταγματασφαλίτες. Στην ίδια περιοχή συνελήφθη και εκτελέστηκε και ένας αντάρτης που είχε μείνει από την Ταξιαρχία με το όνομα Γαλάνης. Επίσης συνελήφθη και εκτελέστηκε ο Σωτήρης Καφετζής από την Αγόριανη, όπως και ένα δεκαπεντάχρονο παιδόπουλο που είχαν μαζί τους από άλλης περιοχή. Στη συνέχεια κατέβηκαν στο Γεωργίτσι και έκαψαν 54 σπίτια, τα περισσότερα επιλεκτικά [...] Στην περιοχή Σταυρούλακι, οι γερμανοταγματασφαλίτες κατά την επιστροφή τους προς Σπάρτη εκτέλεσαν τον Ηλία Μπολάνη ή Τουλούμη, απ' το Γεωργίτσι, τον οποίο είχαν συλλάβει στο χωριό [...] Στο ανακοινωθέν της ΙΙΙ Μεραρχίας Πελοποννήσου που εκδόθηκε τότε και μέρος της διασώθηκε, αναφέρεται: "Στις 8/6/1944 οι Γερμανοί άρχισαν κινούμενοι με σημαντικές δυνάμεις από διάφορες κατευθύνσεις δι' εκκαθαριστικές επιχειρήσεις προς ορεινήν περιοχήν Ταυγέτου. Ούτω εκ Καλαμών εκινήθησαν σημαντικά δυνάμεις με πυροβολικόν και όλμους προς Αρτεμψίαν αυθημερόν όμως προσέκρουσεν εις σθεναράν αντίστασιν των τμημάτων μας. Εκ Σπάρτης 200-300 Γερμανοί και με πυροβολικόν και όλμους εκινήθησαν κατά τη ;Λογγάστρας, όπου τα μικρά τμήματά μας, ύστερα από αψιμαχίαν συνεπτύχθησαν προς Κοτανιάν. Εκ της περιοχής Μεγαλοπόλεως και Ασέας, οι Γερμανοί εκινήθησαν δια δύο φαλάγγων προς νότον, μιας εκ Λεονταρίου και ετέρας εξ Ασέας».

Ο ΜΑΓΕΡ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Σχετικά με τις επιχειρήσεις ο Χέρμαν Φρανκ Μάγερ γράφει: «Στις αρχές Ιουνίου έφτασαν από την κυρίως Ελλάδα στη Μεγαλόπολη τμήματα του αστυνομικού συντάγματος ορεινών καταδρομέων 18 των SS. Επρόκειτο για τα τμήματα εκείνα με τα οποία ο Σιμίαντα σκόπευε,

όπως είχε πει ο ίδιος, να “ειρηνεύσει” την Πελοπόννησο “μέσα σε δύο μήνες”. Όμως κατά την άφιξη του συντάγματος διευκρινίστηκε αμέσως ότι οι εντολές και οι διαταγές για τη διεξαγωγή μάχινων αποστολών που θα δίνονταν στις μονάδες των SS θα προέρχονταν “αποκλειστικά” από διοικητή άμυνας της Πελοποννήσου. Έτσι οι μονάδες αυτές τάχθηκαν άμεσα υπό τις διαταγές του Λε Σουρ και συμμετείχαν ήδη στις 10 Ιουνίου, σε συνεργασία με ελληνικά τάγματα εθελοντών, σε μια πρώτη επιχείρηση με την κωδική ονομασία “Οχια” στις οροσειρές Πάρνωνα και Ταυγέτου.

Όπως και σε όλες τις προηγούμενες επιχειρήσεις, δεν κατάφεραν ούτε οι μονάδες των SS να αναγκάσουν τον εχθρό να πολεμήσει κατά μέτωπο στη δύσβατη οροσειρά του Πάρνωνα με τις αναρίθμητες κορυφές και κρυψώνες του. Αν και “καταλήφθηκε η μια κορυφή μετά την άλλη και οι μετακινήσεις γίνονταν με μεγάλη ταχύτητα”, όπως σημείωσε ο συνταγματάρχης Χέρμαν Φρανς, που είχε οργανώσει τον σταθμό διοίκησης μαζί με τον Παπαδόγκωνα στη Σελλασία, στους δυτικούς πρόποδες της οροσειράς του Πάρνωνα, όταν οι μονάδες έφτασαν στην ανατολική πλευρά “δεν υπήρχε κι εδώ ίχνος εχθρού”.

Η επιχείρηση ολοκληρώθηκε στις 20 Ιουνίου. Ενώ οι Γερμανοί είχαν 2 νεκρούς και 5 τραυματίες, σκοτώθηκαν 72 Έλληνες και αιχμαλωτίστηκαν 63 [...]

[...] Επειδή κατά τη διάρκεια της επιχείρησης “Κοράκι” (σ. σ. Αργολίδα, Σπέτσες) είχαν διαφύγει, σύμφωνα με πληροφορίες της γερμανικής αντικατασκοπείας, περίπου 400 αντάρτες διαθαλάσσης, ο Λε Σουίρ διέταξε για τις 25 Ιουνίου μια ακόμη εκτεταμένη επιχείρηση (“Αετός”) “προς εκκαθάριση της περιοχής Πάρνωνα και γενικότερα της περιοχής Σπάρτης-Λεωνιδίου-

Αστρους-Τρίπολης”. Εκτός από τις συνήθειες οδηγίες “να κατατροπωθούν οι συμμορίες και οι κομμουνιστικές οργανώσεις και να εντοπιστούν οι αποθήκες ανεφοδιασμού των συμμοριτών”, δηλαδή τα αντίστοιχα χωριά, ο Λε Σουίρ διέταξε “οι ύποπτοι άνδρες [...] ηλικίας από 15 έως 50 χρονών να συλληφθούν στην περιοχή για να χρησιμοποιηθούν σε καταναγκαστικά έργα”.

Εκτός από τις ελληνικές “μονάδες εθελοντών” της Τρίπολης, της Σπάρτης και του Μελιγαλά και ένα σύνταγμα Ευζώνων από την Πάτρα, στη νέα επιχείρηση συμμετείχαν και όλες οι γερμανικές μονάδες που είχαν λάβει μέρος στην επιχείρηση “Κοράκι”. Σύμφωνα με το σχέδιο η επιχείρηση θα διαρκούσε έξι έως 8 εβδομάδες. Επρόκειτο για τη μεγαλύτερη επιχείρηση που έγινε ποτέ στην Πελοπόννησο και έτσι στις 25 Ιουνίου συγκεντρώθηκαν συνολικά 4.000 άνδρες. Στο τέλος του μήνα, μόλις τέσσερις ημέρες μετά την έναρξη της επιχείρησης, είχαν σκοτωθεί ήδη 120 Έλληνες και περίπου άλλοι τόσσοι είχαν συλληφθεί αιχμάλωτοι. Μέχρι το χρονικό αυτό σημείο δεν είχαν σημειωθεί ακόμη γερμανικές απώλειες».

Οι πληροφορίες του Μάγερ δεν συνεχίζονται για τον Ιούλιο και δεν μπορούμε να έχουμε πλήρη εικόνα για τις τρομακτικές απώλειες του πληθυσμού της περιοχής από την εκδικητική μανία κατακτητών και ταγματασφαλιτών. Είναι ενδεικτικές όμως για το μέγεθος της βαρβαρότητας οι καταγραφές των γερμανικών αρχείων που παραθέτει για τις μαζικές δολοφονίες: 26 Ιουνίου “πυροβολήθηκαν ενώ προσπαθούσαν να διαφύγουν” στο Ελαιοχώρι 50 - 28 Ιουνίου συμπλοκή στον Κοσμά 28 - 29 Ιουνίου “πυροβολήθηκαν ενώ προσπαθούσαν να διαφύγουν” 28 - 30 Ιουνίου “πυροβολήθηκαν ενώ προσπαθούσαν να διαφύγουν” 11⁽⁴⁾.

(1). Παναγιώτης Καζάκος έκθεση «περί ιστορίας Τάγματος Ασφαλείας Καλαμάτας (Μελιγαλά)» - 27/10/1955

(2). Νίκου Ι. Ζερβή «Η Γερμανική Κατοχή στη Μεσσηνία» - σελ. 226

(3). Γιάννη Α. Κούτσι «Οι λίρες της υποταγής, Κατοχή - Αντίσταση - Απελευθέρωση, Με βάση τη Λακωνία και τη Μεσσηνία» - σελ. 196 - 198

(4). Χέρμαν Φρανκ Μάγερ «Από τη Βιέννη στα Καλάβρυτα - Τα αιματηρά ίχνη της 117 μεραρχίας καταδρομών στη Σερβία και στην Ελλάδα» σελ. 564 - 567

Η ΜΑΧΗ ΣΤΟ
«ΓΕΦΥΡΙ ΤΟΥ
ΜΑΝΟΥΣΟΥ»

ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Και καθώς οι ενωμένες δυνάμεις Γερμανών και ταγματσαφαιτών αδυνατούν να αντιμετωπίσουν τη δράση του ΕΛΑΣ, στις 19 Ιουλίου εκδηλώνεται μια από τις πλέον οργανωμένες και πολύνεκρες επιχειρήσεις του ΕΛΑΣ που στηρίζεται στην πολιτική οργάνωση του ΕΑΜ η οποία συγκέντρωνε πληροφορίες για τις κινήσεις των Γερμανών, στην πατριωτική στάση των κατοίκων της περιοχής που περιφρούρησαν τις κινήσεις των ανταρτών οι οποίοι έμειναν ολόκληρη ημέρα στο σημείο της ενέδρας, σε ένα πλήρες στρατιωτικό σχέδιο μάχης και την οργάνωση της εθνικής αλληλεγγύης που υποστήριξε τη μάχη στα μετόπισθεν. Πρόκειται για τη μάχη στο «γεφύρι του Μανούσου» ανάμεσα σε Χώρα και Αγορέλιτσα, της οποίας ηγείται ο αντισυνταγματάρχης Ηλίας Σφακιανάκης που σκοτώνεται στην τελική φάση της μάχης όταν ορμά με το περίστροφο προς τις θέσεις των Γερμανών και ταγματσαφαιτών που είχαν οχυρωθεί πίσω από τα αυτοκίνητα. Μετά τον τραυματισμό του τη διοίκηση του Τάγματος αναλαμβάνει ο μόνιμος αξιωματικός Νίκος Μέλλιος. Ο οποίος έχοντας πλήρη εικόνα για την προετοιμασία, οργάνωση και διεξαγωγή της μάχης δίνει την πλέον “αυθεντική” εικόνα για τα όσα συνέβησαν. Η αφήγηση έχει δημοσιευτεί πολλές φορές σε περιοδικά και βιβλία.

Η ΜΑΧΗ

Στα μέσα Ιούλη 1944, το 1ο Τάγμα του 9ου Συντάγματος του ΕΛΑΣ Μεσσηνίας βρισκόταν στο ορεινό συγκρότημα της Νότιας Τριφυλίας, στην περιοχή του χωριού Μανιάκι και είχε σαν αποστολή να επιτηρεί και να ελέγχει την όδευση προς την Πύλο, όπου υπήρχε ισχυρή βάση Γερμανών, να καταφέρει χτυπήματα εναντίον κινουμένων εχθρικών φαλαγγών και να εξουδετερώνει εχθρικά φυλάκια. Για να εκπληρώσει την αποστολή του το Τάγμα, εγκατέστησε τον 3ο Λόχο του στην περιοχή Λυκοδήμου – Ζαρναούρα, με αποστολή να επιτηρεί και να ελέγχει την όδευση Πύλου – Καλαμάτας και αντίστροφα. Τα υπόλοιπα τμήματα του Τάγμα-

τος, δηλαδή ο 2ος Λόχος με δύναμη 150 αντάρτες και με λοχαγό το μόνιμο αξιωματικό Νίκο Μέλιο και καπετάνιο το Γιώργο Αγγελόπουλο, ο 1ος Λόχος με την ίδια περίπου δύναμη, με λοχαγό τον ευέλπιδα Γιώργη Παναγάκη και μια Διμοιρία πολυβόλων (3 ή 4 πολυβόλα) με διοικητή τον έφεδρο ανθυπολοχαγό Σωκράτη Σταυρόπουλο, παρέμειναν στην περιοχή Μανιακίου, με αποστολή να επιτηρούν και να ελέγχουν την όδευση Κυπαρισσίας και αντίστροφως. Στρατιωτικός διοικητής του Τάγματος είναι ο μόνιμος αντισυνταγματάρχης Ηλίας Σφακιανάκης (ο γελαστός και γενναίος Μπαρμπαλιάς), ο οποίος γνώριζε καλά την τοποθεσία Χώρα – Αγορέλιτσας γιατί και άλλοτε είχε χτυπήσει δύναμη Ιταλών από ενέδρα με μια μικρή δύναμη εφεδροελασιτών με δίκανα. Καπετάνιος του Τάγματος ήταν ο Δημήτρης Καλδής. Από άμεσες παρατηρήσεις του Τάγματος και από άλλες πληροφορίες είχε διαπιστωθεί ότι κάθε 8 ημέρες περίπου, φάλαγγα από 9 έως 15 αυτοκίνητα σε απόσταση 50 – 100 μέτρα το κάθε αυτοκίνητο και με δύναμη συνοδείας 120 με 150 Γερμανούς κινούνταν στη διαδρομή Κυπαρισσία – Χώρα – Πύλος ή αντίστροφα για ανεφοδιασμό των φρουρών και άλλες ανάγκες τους. Έχοντας αυτές τις πληροφορίες η Διοίκηση του Τάγματος αποφάσισε να εγκαταστήσει ενέδρα σε κατάλληλη τοποθεσία και να χτυπήσει τη γερμανική φάλαγγα. Σαν πιο κατάλληλη διαλέχτηκε η θέση “Κορδέλλες” ανάμεσα Χώρα και Αγορέλιτσα.

Ενώ τα τμήματα ετοιμάζονταν για την επιχείρηση, η Διοίκηση του Τάγματος μαζί με τους λοχαγούς και τους καπεταναίους πήγε να κάνει αναγνώριση της τοποθεσίας, λεπτομερή μελέτη εδάφους και να καθορίσει επακριβώς τη θέση και την αποστολή του κάθε τμήματος. Το σχέδιο ενέργειας του Τάγματος ήταν να αφήσει την εχθρική φάλαγγα να εισχωρήσει ολόκληρη μέσα στην τοποθεσία της ενέδρας, αιφνιδιαστικά με καταγιστικά πυρά όλων των όπλων να χτυπηθούν ταυτόχρονα όλα τα αυτοκίνητα και με τελική έφοδο να εξουδετερωθούν οι τυχόν απομένουσες επί τόπου εχθρικές

αντιστάσεις. Στις 17 Ιούλη η πολιτική οργάνωση της περιοχής έδωσε την πληροφορία ότι γερμανική φάλαγγα αυτοκινήτων θα αναχωρήσει τις προσεχείς ημέρες από την Πύλο με κατεύθυνση Γαργαλιάνους – Κυπαρισσία. Στις 18 Ιούλη πριν καλά – καλά ξημερώσει, τα τμήματα του Τάγματος άρχισαν να προωθούνται και να καταλαμβάνουν τις θέσεις που είχαν προκαθοριστεί κατά την αναγνώριση. Έτσι ο 1ος και ο 2ος Λόχο έλαβαν θέση μάχης μέσα στο χώρο της ενέδρας και τα πολυβόλα τοποθετήθηκαν σε θέσεις κατάλληλες για να εκτελέσουν αξονικά πυρά στο δημόσιο δρόμο και αν χρειαζόταν, να υποστηρίξουν τα τμήματά μας στο δημόσιο δρόμο ή τα τμήματά μας της ενέδρας. Η όλη διάταξη καλύφθηκε από την κατεύθυνση της Κυπαρισσίας από μια διμοιρία του 2ου Λόχου και από την κατεύθυνση της Πύλου από μια ομάδα του 1ου Λόχου. Θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε τη σημαντική προσφορά για τη διεξαγωγή της επιχείρησης του εφεδρικού ΕΛΑΣ της περιοχής, που έσπευσε από την πρώτη στιγμή να ταχθεί υπό τις διαταγές του Τάγματος.

Στις θέσεις αυτές της ενέδρας που ήταν πολύ κοντά στο δρόμο, το Τάγμα παρέμεινε όλη την ημέρα με αξιοθαύμαστη πειθαρχία, θάρρος και καρτερικότητα, αλλά ο εχθρός δεν φαινόταν. Η ημέρα της μάχης, η 19η Ιούλη, ξημερώνει. Με την ίδια πειθαρχία και συνοχή, το τάγμα ξανάπιασε τις θέσεις του στην ενέδρα και περιμένει. Το καμουφλάρισμα των μαχητών ήταν τέλειο. Για να μην προδοθούμε χρειάστηκε να γίνουμε ένα με τη γη, να κρατάμε την ανάσα μας ακόμα. Η πληροφορία διασταυρώθηκε και ήταν σαφής: η γερμανική φάλαγγα ετοιμαζόταν στην Πύλο για αναχώρηση! Μα οι ώρες περνούσαν χωρίς να φανεί τίποτα.

Ο καυτερός ήλιος του Ιούλη πυρπολούσε τα πάντα. Ο ήλιος πήρε να γέρνει προς το απομεινόμενο. Εμείς θα επιμείνουμε, μονολογούσε ο Μπαρμπαλιάς. Δεν μπορεί, παρά να περάσουν! Εκτός και αν μας πρόδωσαν!,, Δεν πρόλαβα να αποσώσει την κουβέντα του και ο Μπάμπης Χάτζος, μ' ένα αυστριακό αυτόμολο, “έπιασε”

με υποκλοπή το τηλεφώνημα των Γερμανών, που έλεγε ότι η φάλαγγα ξεκίνησε από την Πύλο και σε λίγη ώρα θα περνούσε από μπροστά μας. Έτσι, οι φόβοι ότι μπορεί να προδόθηκε η ενέδρα μας διαλύθηκαν. Ακόμη και αν όλος ο λαός της περιοχής είχε αντιληφθεί κάτι, το κρατούσε μυστικό. Γιατί έβλεπε τα παιδιά του, τους αντάρτες του ΕΛΑΣ, να πολεμάνε για την πατρίδα, σκληρούς τιμωρούς του φασίστα κατακτητή του τόλμπε να μολύνει αυτά εδώ τα χώματα ζυμωμένα με το αίμα των προγόνων του στους αγώνες για τη Λευτεριά. Λίγο μετά το μεσημέρι, το παρατηρητήριο μας επεσήμανε κίνηση αυτοκινήτων από το χωριό Κορυφάσιο προς τη Χώρα. Αμέσως δόθηκε η διαταγή συναγερμού στα τμήματα, μαζί με τις τελευταίες οδηγίες. Οσοι από μας μπορούσαν να βλέπουν καρφώνανε τα μάτια τους πέρα στην τελευταία στροφή του δρόμου, εκεί που θα φαινόταν από στιγμή σε στιγμή ο εχθρός. Και πράγματι, θα ήταν μιάμιση, όταν το πρώτο αυτοκίνητο μπήκε στην ενέδρα! Τ

ώρα η ένταση αποκορυφωνόταν, η ακινησία μας ήταν απόλυτη. Σφίγγαμε τα όπλα μας στον ώμο και με την κόγχη του ματιού μετράμε τ' αυτοκίνητα, πέντε, οκτώ, δώδεκα, δεκατρία. Και ξαφνικά: Πυρ! Δόθηκε το σύνθημα της μάχης με φωτοβολίδα από το Σταθμό Διοίκησης του 1ου Λόχου! Όλα τα όπλα μας, απ' όλες τις μεριές άρχισαν να στέλνουν καυτό μολύβι επάνω στους Γερμανούς.

Ο εχθρός αιφνιδιάστηκε και επάνω στην σύγχυσή του, τα πυρά μας έγιναν ακόμη φονικότερα. Οσοι δεν σκοτώθηκαν από τις απανωτές ομβροντίες μας, πηδούσαν στο έδαφος, ταμπουρώνονταν στις ρόδες των αυτοκινήτων κι όπου αλλού μπορούσαν και πολεμούσαν με λύσσα. Μα οι δυνάμεις τους ήταν πια λιγοστές, τα πρώτα αυτοκίνητα εξοντώθηκαν τελείως και μερικά άρχισαν να καίγονται!

Προσπαθούσαν να καταλάβουν επίκαιρες θέσεις μα θερίζονταν από τα φονικά πυρά μας “από το αντάρτικο ντουφέκι”. Με τις πρώτες ντουφεκιές κατέφθασαν και οι χωριάτες της περιοχής, μικροί και μεγάλοι, άνδρες και γυ-

ναίκες, πιάσαν θέση στο πλευρό των ανταρτών, τους εμπύχωναν και τους βοηθούσαν, όπως μπορούσαν, για την εξόντωση των χιτλερικών.

Αντάρτες και λαός ένωσαν τις προσπάθειές τους και με μια ψυχή χτυπούσαν αλύπτητα τον εχθρό. Μέσα από την αντάρα της φονικής μάχης και αψηφώντας τις εχθρικές σφαίρες, μετέφεραν τους τραυματίες σε ασφαλή θέση κι έδεναν τις πληγές τους. Επί 45 λεπτά οι Γερμανοί σφυροκοπούνταν και αποδεκαίζονταν, ώσπου οι αντάρτες εξόρμησαν για την τελειωτική εξόντωση των υπολειμμάτων της εχθρικής μονάδας, που είχαν καταφύγει στις γύρω χαράδρες και τις πατουλιές.

Επακολούθησε αγώνας σώμα με σώμα, όπου δραματίστηκαν συγκλονιστικές σκηνές παλληκαριάς και αυτοθυσίας. Ξανάζησαν οι θρύλοι της κλεφτουριάς για ηρωισμούς και κατορθώματα. Ξαναζωντάνεψαν οι μπαρουτοκαπνισμένες μορφές των αγωνιστών της εθνικής ανεξαρτησίας και της λαϊκής κυριαρχίας. Το σύνθημα για την τελική έφοδο το έδωσε ο ηρωικός διοικητής του Τάγματος, ο θρυλικός Μπαρμπαλιάς Σφακιανάκης. Με το περίστροφο στο χέρι και με τις κραυγές “ελευθερία ή θάνατος!”, “θάνατος στους φασίστες!”, πετάχτηκε από το πόστο του και ρίχτηκε καταπάνω στους ναζίδες. Μα εκεί, τον πέτυχε το φαρμακερό βόλι. Ο σεμνός και γενναίος ηγέτης και λαϊκός αγωνιστής έπεσα θανάσιμα τραυματισμένος. Τις βραδυνές ώρες ξεψυχούσε στην έδρα του Τάγματος στο ιερό Μανιάκι, αφού έμαθε πρώτα για τη μεγάλη νίκη μας και την ολοκληρωτική πανωλεθρία του εχθρού. Οι συναγωνιστές του απέδωσαν τις πρέπουσες τιμές και ετάφη στο βάθρο της αναμνηστικής στήλης του μεγάλου ήρωα του ‘21, του Παπαφλέσσα.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ

Η εξόντωση της Γερμανικής φάλαγγας ήταν πλήρης. Τα 13 γερμανικά αυτοκίνητα καταστράφηκαν ολοσχερώς, 180 οι Γερμανοί νεκροί, πιάστηκαν 12 αιχμάλωτοι μεταξύ αυτών και Γερμανός παπάς που γνώριζε αρχαία ελληνικά – μετά την απελευθέρωση τον στείλανε στη

Γερμανία. Μετά το τέλος της μάχης ο δρόμος ήταν γεμάτος από κατεστραμμένα αυτοκίνητα και πτώματα σκοτωμένων Γερμανών.

Λάφυρα: 12 μυδράλια, 2 ταχυβόλα, 2 βαρέα πολυβόλα, 170 όπλα μάουζερ, 5 αυτόματα στάγερ, 12 πιστόλια, 1 όχημα με αλεύρι και ένα όχημα με διάφορα τρόφιμα.

Απώλειες του ΕΛΑΣ 18 νεκροί και 8 τραυματίες. Οι νεκροί είναι οι εξής:

1. Σφακιανάκης Ηλίας, διοικητής του ηρωικού 1ου Τάγματος.

2. Στρατηγούλεας Γεώργιος από την Καρδαμύλη Κάμπου Αβίας.

3. Οικονομάκος Γιάννης από τη Στούπα Μάνης.

4. Μανωλάκος Γεώργιος από τη Λακωνία.

5. Φιλιόπουλος Γεώργιος από την Τρύπη Λακωνίας.

6. Δημητρακόπουλος Νίκος από την Καλαμάτα.

7. Μούντανος Γεώργιος από τον Κάμπο Αβίας.

8. Χάντζος Χαράλαμπος από το Νιοχώρι Μελιγαλά.

9. Παυλίδης Παύλος από το Γύθειο.

10. Καντικόπουλος Ηλίας από το Ελαιοχώρι (Γιάννιτσα).

11. Κολοκαθάκης Νέστορας από τον Αντικάλαμο.

12. Βασιλάκης Βασίλης από την Τρύπη Λακωνίας.

13. Κομποχόλης Παναγιώτης από τη Λακωνία.

14. Παπαθεοδωράκης Ηλίας από τη Λακωνίδα.

15. Τσαπέκης Πέτρος από τη Μεθώνη.

16. Σταματελόπουλος Νίκος από τη Χώρα.

17. Κατελάνος Πέτρος από τη Χώρα.

18. Βλαχαδάμης Νίκος από τους Γαργαλιάνους⁽¹⁾.

ΤΑ ΑΝΤΙΠΟΙΝΑ

Πέρα από την αφήγηση του Νικ. Μέλλιου υπάρχει το ζήτημα των αντιποίνων και η μικρή έκταση την οποία είχαν. Γιατί αντίποινα έγιναν,

οι Γερμανοί και οι ταγματσαφάλιτες έκαψαν σπίτια στην περιοχή και εκτέλεσαν ηλικιωμένους που δεν πρόλαβαν να απομακρυνθούν σύμφωνα με διάφορες μαρτυρίες. Στο βιβλίο του Γεώργιου Φ. Μητρόπουλου υπάρχουν δύο μαρτυρίες για το θέμα των αντιποίνων. Ο Ευστάθιος Λιακογιαννάκης αφηγείται: «Την επόμενη μέρα Πέμπτη 20 Ιουλίου 1944 ήρθε μια φάλαγγα με Γερμανούς από την Πύλο και μια άλλη από τα Φιλιατρά και πήραν τα πτώματα, περίπου 85 τον αριθμό. Φεύγοντας έκαψαν λίγα σπίτια στη Χώρα και λίγα στην Αγορέλιτσα. Την Κυριακή πρωί 23 Ιουλίου οι Γερμανοί ήρθαν ξανά από την Πύλο. Εγώ τότε φυλούσα σκοπός στην Καβελारीα και χτύπησα το καμπανάκι ότι οι Γερμανοί ξανάρχονται. Ο κόσμος έφυγε. Οι Γερμανοί ήρθαν στη Χώρα και μαζί τους είχαν τα Τάγματα Ασφαλείας. Τα Τάγματα πιάσανε τα πέριξ του χωριού και συνέλαβαν περίπου 50 Χωραίτες. Τους πήγαν κοντά στον Άγιο Δημήτριο [...] Τα τάγματα σκότωσαν 5-6 Χωραίτες [...] Οι Γερμανοί μαζί με τους ταγματσαφάλιτες έκαψαν ένα τετράγωνο, αυτό που είναι βόρεια της σημερινής πλατείας του χωριού. Τους ομήρους τους άφησαν ελεύθερους». Ο Δημήτριος Μπουρνέλης αφηγείται: «Την άλλη μέρα οι Γερμανοί επέστρεψαν να κάψουν το χωριό. Τότε σκότωσαν τον Ρούσο, τον ψάλτη, τον Σταθακόπουλο ή Πάτσι Πίτσι. Αυτούς τους σκότωσαν τυχαία, δεν πρόλαβαν να φύγουν. Τον Ρούσο τον σκότωσαν στο στενό του Σαλαμπάση.

Έκαψαν και μερικά σπίτια. Πρώτα έκαψαν του Μπουρλούκα, ένα παλιό κτίριο μεγάλο, του Φαλιέρη, του Κατρίτσι, του Γαϊτάνη, του Ζαφείρη, του Χαχί, του Ράππα και μερικά άλλα. Δεν το έκαψαν όλο το χωριό, γιατί ειδοποιήθηκαν να φύγουν, μάλλον ο Στούπας τους ειδοποίησε να φύγουν. Εγώ όταν έφυγαν οι Γερμανοί έτρεξα στον Άγιο Νικόλαο να χτυπήσω την καμπάνα να μαζευτεί ο κόσμος να σβήσουμε τη φωτιά, αλλά ο κόσμος φοβήθηκε και αντί να μαζευτεί έφευγε. Τελικά αυτά τα σπίτια κάπκαν, θα κάπκαν καμιά εικοσαριά»⁽²⁾.

Υπάρχει όμως και ένα ακόμη συγκλονιστικό

γεγονός: Στις 24 Ιουλίου Γερμανός επιλοχίας επικεφαλής ομάδας στρατιωτών, σε αντίποινα ξεκλήρισε την οικογένεια Αναγνωστόπουλου στην Τερψιθέα. Το Ελληνικό Γραφείο Εγκλημάτων Πολέμου κατήγγειλε με δύο μηνύσεις (253, 254) ότι: «Ο Γερμανός επιλοχίας Dietrich του 1008 Τάγματος, στις 24 Ιουλίου 1944, περιφερόταν επί κεφαλής του τμήματός του, στο χωριό Τερψιθέα (περιοχή της Κυπαρισσίας) προς καταδίωξη ανταρτών. Εισήλθε προσωπικώς στην κατοικία του Νικολάου Αναγνωστόπουλου, όπου βρισκόταν η γρια μητέρα του Γεωργία, κατάκοιτη, ο αδελφός του Ηλίας και η σύζυγός του – όπως και το αβάπτιστο μωρό τους. Με μια απίστευτη αγριότητα, ο επιλοχίας τους σκότωσε όλους και τους έξι, χωρίς να φεισθεί ούτε την ασθενή γριά, ούτε και το νεογέννητο. Αφού εξετέλεσε το εξαπλούν έγκλημά του, έβαλε φωτιά στο σπίτι και άφησε τα έξι πτώματα να αποτεφρωθούν»⁽³⁾. Στη μάχη σκοτώθηκαν δεκάδες Γερμανοί (σύμφωνα με την επίσημη στρατιωτική εκδοχή των Γερμανών που έχει παρουσιάσει ο Νικ. Ι. Ζερβής στα βιβλία του, ένας προσωρινός απολογισμός έδινε 78 νεκρούς) και καταστράφηκε ολόκληρη φάλαγγα. Αντίποινα έγιναν, σπίτια κάπκαν και πατριώτες εκτελέστηκαν. Και οι Γερμανοί δεν θα μπορούσαν να το κάνουν αυτό χωρίς τη συνδρομή των ταγματσαφαλιτών (όπως φαίνεται και από τις μαρτυρίες). Ήδη οι μονάδες τους στην περιοχή ήταν αποδεκατισμένες, οι Γερμανοί ετοιμάζονταν να αποχωρήσουν και πρωτίστως αυτό που τους ενδιέφερε ήταν να μην εγκλωβιστούν σε ενδεχόμενο απόβασης στο Μεσσηνιακό. Τα αντίποινα ήταν μέθοδος για να καμφθεί η αντίσταση αλλά πλέον αυτός ο στόχος είχε εγκαταλειφθεί ενόψει της προγραμματιζόμενης αναδίπλωσης και αποχώρησης αρχικά από την Πελοπόννησο. Τα όσα συνέβησαν μετά τη μάχη στο γεφύρι του Μανούσου ίσως θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν φαινόμενα «αντεκδίκησης» και όχι αποτέλεσμα σχεδίου αντιποίνων. Φυσικά η ταγματσαφαλιτική εκδοχή (εκ του ασφαλούς) είναι ότι... έπεισαν τους Γερμανούς να μην κάνουν αντίποινα, οι ίδιοι

που προχωρούσαν... μόνοι τους σε αντίποινα χωρίς να το ζητήσουν οι κατακτητές (και στη Χώρα σύμφωνα με τη μαρτυρία). Η ανορθολο-

γική εκδοχή θέλει τον Άγιο Χαράλαμπο να... παρουσιάζεται σε Γερμανό αξιωματικό και να του δίνει εντολή... να μην γίνουν αντίποινα.

(1). Χρήστου Ν. Αντωνακάκη "Η εθνική αντίσταση του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ στον Ταύγετο και τον Πάρνωνα 1941-1944" – σελ. 150 - 153

(2). Γεώργιου Φ. Μητρόπουλου «Φωνές της κατοχής» - σελ. 178 – 180 και 191

(3). Νίκου Ι. Ζερβή "Καλαμάτα, Κατοχή-Αντίσταση-Απελευθέρωση" τ. Ε΄ - σελ. 265- 266 Κώστα Κατσαρού «Όταν οι θεοί ήταν εξόριστοι» - περιοδικό "Τριφυλιακή Εστία" (τ. 81-82, Ιανουάριος-Ιούνιος 1993)

ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ
ΠΑΡΑΔΙΝΟΥΝ ΣΤΟΥΣ
ΤΑΓΜΑΤΑΣΦΑΛΙΤΕΣ

ΕΚΤΕΛΕΣΗ 3 ΠΑΤΡΙΩΤΩΝ

Καθώς το ρολόι της οπισθοχώρησης των Γερμανών έχει αρχίσει να μετράει ανάποδα, στις 31 Ιουλίου γίνεται η τελευταία εκτέλεση από τις κατοκικές δυνάμεις. Σε αντίποινα για τον θανάσιμο τραυματισμό γερμανού στρατιώτη στις 12 Ιουλίου στο Ασπρόχωμα όταν επιχείρησε να πυροβολήσει αντάρτες του ΕΛΑΣ σε τυχαία συνάντηση. Οι Γερμανοί εκτελούν στην Καλαμάτα τον Ιωάννη Τσινόρεμα, τον Μηνά Μπαρούνη και τον Ηλία Κασίρη⁽¹⁾.

Οι Γερμανοί ήδη έχουν αρχίσει να δρομολογούν το ζήτημα της οπισθοχώρησης. «Όταν το καλοκαίρι του 1944 ο Κόκκινος Στρατός ξεκίνησε την αντεπίθεσή του εναντίον της νότιας αμυντικής γραμμής, ήρθε αντιμέτωπος με 650.000 Γερμανούς στρατιώτες και με συμμαχικές μονάδες από τη Ρουμανία και τη Σλοβακία. Η επίθεση έγινε με μια μέχρι τότε παντελώς άγνωστη ορμή.

Ανά χιλιόμετρο χρησιμοποιήθηκαν περίπου 240 πυροβόλα και όλμοι μεγάλου βεληνεκούς» γράφει ο Χέρμαν Φρανκ Μάγερ και αφού αναφέρεται σε «ρουμανική κόλαση» με βάση τις αφηγήσεις αυτοπτών προσθέτει ότι «συνεπεία της κατάρρευσης αυτού του μετώπου, ο ανώτατος διοικητής νοτιοανατολικού χώρου φον Βάιχς δεν διέκρινε πλέον καμία δυνατότητα να διασφαλίσει τη νότια και ανατολική πλευρά του μετώπου, που είχε διασπαστεί σε μήκος αρκετών εκατοντάδων χιλιομέτρων, μόνο με τις δυνάμεις που είχε στη Γιουγκοσλαβία». Πήγε στη Γερμανία προσπαθώντας να πείσει τον Χίτλερ ώστε να αποχωρήσουν οι γερμανικές δυνάμεις από την Ελλάδα για να ενισχυθεί το μέτωπο στη Γιουγκοσλαβία. Ο Χίτλερ συμφώνησε σε μια ριζική αλλαγή της πολεμικής τακτικής τη νύχτα της 23ης Αυγούστου και μπροστά στον κίνδυνο να αποκοπεί η σιδηροδρομική γραμμή Νις – Σκόπια - Θεσσαλονίκη (δεν εμπιστεύονταν πλέον τους Βούλγαρους) οι πρώτες μετακινήσεις ξεκίνησαν στις 30 Αυγούστου. Την επομένη ακολούθησε η διαταγή του Λερ για “οργανωτική εγκατάλειψη” της Ελλάδας»⁽²⁾.

ΣΥΝΕΧΕΙΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ

Μετά από τη μάχη στο «γεφύρι του Μανούσου» και σ’ όλο το διάστημα του Αυγούστου, οι συγκρούσεις του ΕΛΑΣ με Γερμανούς και ταγματασφαλίτες είναι συνεχείς. Αυτό αποτυπώνεται και στις γερμανικές αναφορές που έχει αποθησαυρίσει ο Νίκος Ι. Ζερβής:

«21 (Ιουλίου) Μελιγαλά: Βορειοανατολικά από το Μελιγαλά εκτροχιάσθηκε, από συμμορία, συρμός μεταφοράς.

22 Καλαμάτα: Σε εμπλοκή νοτιοανατολικά από την Καλαμάτα και ανατολικά από το Μελιγαλά απώλειες του εχθρού.

3 (Αυγούστου) Καλαμάτα: Σε εμπλοκή Ελλήνων Εθελοντών με ομάδες συμμοριών βορειοανατολικά από την Καλαμάτα [...] μερικές απώλειες του εχθρού

8 Καλαμάτα: Ανεπιτυχής επίθεση συμμοριών σε ημέτερο σημείο στηριξέως νοτιοδυτικά από την Καλαμάτα

15 Καλαμάτα: Ανεπιτυχής επίθεση συμμοριών σε μονάδα του Ναυτικού κοντά στην Καλαμάτα

21 Καλαμάτα: Βορειοδυτικά από την Καλαμάτα αιφνιδιάσθηκε τμήμα συνοδείας του Ναυτικού από ισχυρότερη συμμορία. Μερικές απώλειες. Σε επιχείρηση καταδίωξης μόνον ελαφρά επαφή με τον εχθρό ως τώρα.

22 Μελιγαλά: Σε εκκαθαριστική επιχείρηση στο χώρο Μελιγαλά [...] μερικοί νεκροί του εχθρού και λάφυρα όπλων.

25 Κυπαρισσία: Βορειοδυτικά από την Κυπαρισσία εμπλοκή ομάδες συμμοριών και Ελληνικής Αστυνομίας. Μερικές απώλειες των συμμοριών.

30 Κυπαρισσία: Επαφή πυρός μεταξύ λόχου ισχυρής ομάδας συμμοριών και τμήματος Ελλήνων Εθελοντών 15 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά από την Κυπαρισσία. Πολυάριθμες απώλειες του εχθρού μεταξύ των οποίων 12 νεκροί»⁽³⁾.

ΤΡΙΠΛΗ ΕΠΙΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΛΑΣ

Προκειμένου να αποκοπούν οι Γερμανικές δυνάμεις στη Μεσσηνία και αποδιοργανωθεί

Η είδηση με το τηλεγράφημα Παπαδόγκωνα στην εφημερίδα «Ακρόπολις» 27/7/1944

η γερμανική στρατιωτική μηχανή στην Πελοπόννησο, ο ΕΛΑΣ οργανώνει ταυτόχρονο χτύπημα των βάσεων που είχαν τα στρατεύματα κατοχής σε Παραδείσια, Άγιο Κωνταντίνο και Χωρέμι. Είχε προηγηθεί στις 15 Ιουνίου η διάλυση της ισχυρής ταγματασφαλίτικης βάσης στο Βαλτέτσι (περισσότερα από 200 άτομα) μετά από σκληρή μάχη. Το χτύπημα των βάσεων γίνεται στις 29 Αυγούστου από το 8ο και 9ο Σύνταγμα του ΕΛΑΣ. Προηγείται σύσκεψη αξιωματικών με τον Αρη Βελουχιώτη στην

οποία όπως γράφει ο Παντελής Μούτουλας «οι διοικήσεις των δύο συνταγμάτων εκφράσανε αντιρρήσεις ως προς τν αποτελεσματικότητα του ταυτόχρονου χτυπήματος, με το επιχείρημα ότι οι τρεις βάσεις βρίσκονται στην ίδια περιοχή, πολύ κοντά η μια στην άλλη, πράγμα που σημαίνει ότι τα πυρά στη μια βάση θα ακουστούν και στις υπόλοιπες. Οι διοικήσεις των συνταγμάτων υποσληριξαν ότι οι αντάρτες θα έχαναν το στοιχείο του αιφνιδιασμού, τουλάχιστον σε μερικά σημεία, έστω και αν το προβάδισμα το

είχε τμήμα που χτύπαγε το σχολείο του Κούρταγα.

Η απόφαση όμως έμεινε αμετάβλητη: ταυτόχρονες επιθέσεις στα τρία σημεία. Το 8ο σύνταγμα θα προσβάλει το οχυρό του Αγίου Κωνσταντίνου, Η διοίκηση του 9ου Συντάγματος διατάσσει το 1ο Τάγμα να κινηθεί προς το χωρέμι, ενώ για την επίθεση στο σχολείο αποφασίζει τα εξής: Το 3ο τάγμα με διοικητή τον υπολοχαγό Παναγιώτη Πλεμμένο και καπετάνιο τον Δημήτρη Πυρπιρή θα τοποθετηθεί στα όρια του Κούρταγα με αποστολή να εμποδίσει ενδεχόμενη κίνηση των Γερμανών από τη Μεγαλόπολη.

Το 2ο τάγμα με διοικητή τον υπολοχαγό Κώστα Αναστασόπουλο και καπετάνιο τον Αρίστο Καμαρινό, θα στείλει το λόχο Καρδάση να καταλάβει θέσεις κοντά στη γέφυρα της σιδηροδρομικής γραμμής στο Λεοντάρι, που φυλασσόταν από γερμανική δύναμη, για να την παρεμποδίσει σε περίπτωση που επιχειρήσει να μετακινηθεί προς Κούρταγα» (4).

Καθώς το σχέδιο εξελίσσεται και πριν φθάσουν σε θέσεις μάχης τα τμήματα ακούγονται πυροβολισμοί από το Λεοντάρι καθώς φαίνεται ότι η κίνηση των ανταρτών γίνεται αντιληπτή από τους Γερμανούς. Η επίθεση επισπεύδεται, ακολουθεί πολύωρη μάχη με αλληπάλληλες επιθέσεις των ανταρτών, και τελικά οι δυνάμεις του ΕΛΑΣ υποχωρούν πριν ξημερώσει και γίνουν στόχος των πυροβόλων των Γερμανών.

ΠΑΠΑΔΟΓΚΩΝΑΣ ΚΑΙ ΧΙΤΛΕΡ

Η απόπειρα εναντίον του Χίτλερ στις 20 Ιουλίου αποτυγχάνει, κι ο Παπαδόγκωνας σύμφωνα με τηλεγράφημα του Αθηναϊκού Πρακτορείου από το... Βερολίνο, απευθύνεται στον Χίτλερ "επί τη διασώσει του" με ένα κείμενο επιτομή του δοσιλογισμού: «Καθ' ά μεταδίδεται εξ Αθηνών, ο αρχηγός των ελληνικών εθελοντικών σχηματισμών της Πελοποννήσου συνταγματάρχης Παπαδόγκωνας απύθυνε προς τον Φύρερ επί τη διασώσει του το ακόλουθο τηλεγράφημα: "Οι 5.000 αξιωματικοί και άνδρες των ελληνικών τμημάτων της Πελοποννήσου,

με το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της Πελοποννήσου όπισθεν αυτών, εκφράζουν την βαθυτάτην αγανάκτησίν των δια την εναντίον Σας απόπειραν, σχεδιασθείσαν και επιχειρηθείσαν υπό υποκειμένων τα οποία δεν ήθελαν να αναγνωρίσουν την αναγκαιότητα του αγώνος κατά του κομμουνισμού και των πλουτοκρατών συνεργατών του. Εκφράζομεν την χαράν των δια την θαυμαστήν διάσωσίν Σας και κλίνουν με ευγνωμοσύνην το γόνυ ενώπιον του Παντοδυνάμου Θεού, όστις ήπλωσε προστατευτικήν χείρα επάνω από την ζωήν Σας, δια να Σας διαφυλάξει εις το Γερμανικόν Έθνος και εις την εν τω αγώνα κατά της κομμουνιστικής πανώλους πνωμένην Ευρώπην. Δια τους Έλληνας εθελοντάς της Πελοποννήσου η ένδειξις αύτη είνε μια παρόρμησις όπως συνεχίσουν δι' όλων των δυνάμεών των μέχρις εσχάτων τον αγώνα κατά των ξένων προς την χώραν μπουσλεβικικών ορδών εν Ελλάδι. Από της Ιεράς γης της Αρχαίας Σπάρτης, εκ της οποίας προήλθεν η δραξ των ηρώων του Λεωνίδου, η οποία έσωσε τον ευρωπαϊκόν πολιτισμόν, υψούται η προσευχή μας: "Κύριε διαφύλασε τον Φύρερ"»⁽⁵⁾.

ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΑΓΜΑΤΑΣΦΑΛΙΤΩΝ

Οι ταγματασφαλίτες όμως δεν... προσεύχονται μόνον υπέρ του Χίτλερ αλλά αναδιατάσσουν τις δυνάμεις τους στη Μεσοπνία ενόψει της οπισθοχώρησης των Γερμανών.

Στις αρχές Αυγούστου συγκροτείται Τάγμα Ασφαλείας στους Γαργαλιάνους υπό τον ταγματάρχη Παν. Στούπα ο οποίος φεύγει από το Μελιγαλά και παίρνει μαζί του το λοχαγό Βρασίδα Μυλωνά και τον ανθυπολοχαγό Ηλία Δερδελάκο, οπλίτες και 2 σωλήνες όπλων. Τη διοίκηση του Τάγματος Μελιγαλά αναλαμβάνει ο Παν. Καζάκος⁽⁶⁾.

Παράλληλα ισχυροποιούν τις δυνάμεις τους στην Καλαμάτα καθώς τις ίδιες ημέρες φθάνει ο 34ος Λόχος Μηχανημάτων με διοικητή τον ανθυπολοχαγό Νίκος Θεοφάνους που εγκαθίσταται με επίσημη τελετή στην πόλη⁽⁷⁾.

Είχε προλάβει όμως να απειλήσει μέσα από τον Κατοχικό Τύπο καθώς εντείνεται η δράση του ΕΑΜ: «Οι κομμουνισταί εξαχρειωθέντες, εισήλθον εις την πόλιν των Καλαμών και διέπειμαν κατά την χθεσινήν νύκτα βρωμερά έντυπα. Ας ελπίσωμεν ότι η άφιξις του προτύπου λόχου Θεοφάνους θα εμποδίσει του λοιπού παρομοίας ενεργείας των Μπολσεβίκων. Ο κ. Θεοφάνους σύμφωνα με τας εντολάς του Διοικητού του κ. Στούπα θα εκκαθαρίσει την πόλιν των Καλαμών από τας σατανικάς προσπάθειάς των Ελληνοφώνων Σλαύων οίτινες ακούουν εις το όνομα Κομμουνισταί»⁽⁸⁾.

ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΑΓΜΑΤΑΣΦΑΛΙΤΕΣ

Οι ταγματασφαλίτες σκληραίνουν τη στάση τους σε μια προσπάθεια να τρομοκρατήσουν τον πληθυσμό. Στις 5 Αυγούστου συλλαμβάνεται ο Φώτης Παράσχος. Καθώς οδηγείται στην έδρα του τάγματος στους Ταξιάρχες, κατά την ανακοίνωση των ταγματασφαλιτών επιχειρεί να διαφύγει και εκτελείται από τον σκοπό του φυλακίου⁽⁹⁾.

Στα τέλη Αυγούστου δύο άτομα που χαρακτηρίζονται «επίλεκτα μέλη της οργανώσεως του ΕΑΜ» εκτελούνται με την κατηγορία ότι ήταν υπεύθυνοι για την απόπειρα δηλητηρίασης ταγματασφαλιτών. Εκτελούνται ο Νικόλαος Ζάγκρης 35 χρονών έμπορος από την Καλαμάτα και ο Σταύρος Ασημακόπουλος 28 χρονών κτηματίας από την Καλαμάτα⁽¹⁰⁾.

Η ΟΠΙΣΘΟΧΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ

Η τριπλή επίθεση στην περιοχή των Παρδεισίων επέσπευσε την οπισθοχώρηση των Γερμανών. Η οποία αρχίζει με την ανατίναξη υποδομών και τη συνδρομή των ταγματασφαλιτών. Ανατινάσσεται η γέφυρα του Παμίσου στις 4 Σεπτεμβρίου, ενώ υπονομεύεται το λιμάνι. Μια τυχαία έκρηξη στα χέρια Γερμανών που επιχειρούσαν την υπονόμηση και η δράση ντόπιων απέτρεψε την ολέθρια αυτή κίνηση. Σχετικά με την αποτροπή τη ανατίναξης, ένα

δημοσίευμα της «Ελεύθερης Μεσσηνίας» μετά από 11 μήνες αποκαλύπτει και ονόματα. Ο Αντ. Ασπράκης και ο Β. Αχριάνης δικάζονταν στο Ναύπλιο γιατί βρέθηκαν με εκρηκτικά και η εφημερίδα γράφει μεταξύ άλλων πως «όταν ήταν ακόμη εδώ οι Γερμανοί και ανατίναξαν το μώλο στην Παραλία, αυτοί έκοψαν τα καλώδια, με τα οποία θα επυροδοτούντο οι εκρηκτικές ύλες που είχαν τοποθετηθεί από τους Γερμανούς στο μώλο και στον εκσκαφέα. Και έτσι ματαιώθηκε χάρη στην αυτοθυσία των δύο αυτών αγωνιστών η καταστροφή του λιμανιού της Καλαμάτας»⁽¹¹⁾.

ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΠΑΡΑΔΙΝΟΥΝ ΣΤΟΥΣ ΤΑΓΜΑΤΑΣΦΑΛΙΤΕΣ

Οι ταγματασφαλίτες ανοίγουν το δρόμο για την οπισθοχώρηση των Γερμανών. Ο ΕΛΑΣ έχει στήσει ενέδρα στη δεξιά πλευρά του δρόμου από τη Θουρία μέχρι τον Αγιο Φλώρο. Η ενέδρα όμως έχει προδοθεί από τους συνεργάτες των Γερμανών. Όταν αρχίζουν τα πρώτα πυρά των ανταρτών, οι ταγματασφαλίτες και οι Γερμανοί ειδοποιημένοι από ντόπιους συνεργάτες τους για την ενέδρα και τις θέσεις βγαίνουν στα πλάγια των αντάρτικων σχηματισμών και επιτίθενται με βαρύ οπλισμό όλμους και πολυβόλα. Και οι δυνάμεις του ΕΛΑΣ αναγκαστικά υποχωρούν⁽¹²⁾.

Υπάρχει ακόμη ένα αποκαλυπτικό τηλεγράφημα του Γερμανού απεσταλμένου στην Ελλάδα Κουρτ - Φριτς φον Γκρέβενιτς προς τον ειδικό απεσταλμένο για τον νοτιοανατολικό χώρο Χέρμαν Νοϊμπάχερ στις 9 Σεπτεμβρίου 1944, στο οποίο μεταξύ άλλων αναφέρονται και τα εξής: «Πελοπόννησος: Δύση και Νότος εκκενώθηκε. Ο ανώτερος αρχηγός των Ες - Ες και της Αστυνομίας που μόλις επέστρεψε από εκεί, ανακοίνωσε σήμερα λεπτομέρειες. Ο γερμανικός στρατός εκκενώνει αυτές τις μέρες την Τρίπολη. Για την ασφάλεια των γερμανικών κινήσεων απαγκίστρωσης από τις κομμουνιστικές συμμορίες χρησιμοποιούνται ελληνικοί σύνδεσμοι, δηλαδή Τάγματα Ευζώνων στον Πύργο και το Ναύπλιο, στο οποίο παραμένει ακόμα γερμανός

αξιωματικός σύνδεσμος με το 68ο Σώμα Στρατού, με τμήματα στις παράκτιες πόλεις Γύθειο, Καλαμάτα και Κυπαρισσία και στις πόλεις στην ενδοχώρα Σπάρτη και Μελιγαλά. Ο αστυνομικός αρχηγός είναι θετικά εντυπωσιασμένος από την πίστη τους και την αγωνιστική τους θέληση. Με την Καλαμάτα πάντως διακόπηκε η επικοινωνία. Εκπληρώνουν το καθήκον τους για την προστασία της γερμανικής Βέρμαχτ καλά

και αιτιολογούν έτσι ολοκληρωτικά την πολιτική που ακολουθεί ο Ειδικός Πληρεξούσιος για τη χρησιμοποίηση εθνικών μαχητικών συνδέσμων»⁽¹³⁾.

Οι Γερμανοί οπισθοχωρούν και αφήνουν τις κατεχόμενες περιοχές της Μεσσηνίας στα χέρια των ταγματσαφαιτών που τους ακολουθούν και αναδιπλώνονται στις κύριες βάσεις τους σε Καλαμάτα, Μελιγαλά και Γαργαλιάνους...

(1). «Τα Νέα – Σημαία – Θάρρος» 1/8/1944

(2). Χέρμαν Φρανκ Μάγερ «Από τη Βιέννη στα Καλάβρυτα – Τα αιματηρά ίχνη της 117ης μεραρχίας καταδρομών στη Σερβία και την Ελλάδα» - σελ. 583 - 584

(3). Νίκου Ι. Ζερβή «Η Γερμανική Κατοχή στη Μεσσηνία» - σελ. 240 - 251

(4). Παντελή Μούτουλα «Πελοπόννησος 1940 – 1945, η περιπέτεια της επιβίωσης του δικασμού και της απελευθέρωσης» - σελ. 567 – 570

(5). «Ακρόπολις» 27/7/1944

(6). Παναγιώτης Καζάκος έκθεση «περί ιστορίας Τάγματος Ασφαλείας Καλαμάτας (Μελιγαλά)» - 27/10/1955

(7). «Τα Νέα – Σημαία – Θάρρος» 10/8/1944, απογευματινή έκδοση

(8). «Τα Νέα – Σημαία – Θάρρος» 8/8/1944, απογευματινή έκδοση

(9). «Τα Νέα – Σημαία – Θάρρος» 10/8/1944

(10). «Τα Νέα – Σημαία – Θάρρος» 29/8/1944

(11). «Ελεύθερη Μεσσηνία» 2/8/1944

(12). Χρήστου Νικ. Αντωνάκης «Η εθνική αντίσταση του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ στον Ταύγετο και τον Πάρνωνα 1941-1944» - σελ. 172 / «Ελεύθερη Μεσσηνία» 9/9/1945

(13). Δημήτρη Κυριαζή «1940 – 1950, η δεκαετία που συγκλόνισε τη χώρα» - σελ. 353

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
1. ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΑΝΑΖΗΤΟΥΝ ΣΤΗΡΙΓΜΑΤΑ	7
ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΚΑΙ Ο ΕΣ (ΕΘΝΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ)	8
ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΝ ΧΩΡΙΣ ΝΤΟΠΙΟΥΣ	10
ΑΠΟ ΣΠΑΡΤΗ ΞΕΚΙΝΟΥΝ ΤΑ ΤΑΓΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	12
ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ	12
2. ΤΑ ΤΑΓΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑ	15
ΤΑΓΜΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ	16
ΤΑΓΜΑΤΑΣΦΑΛΙΤΕΣ ΕΚΤΕΛΟΥΝ 141 ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥΣ.....	16
11 ΜΕΣΣΗΝΙΟΙ ΣΤΟΥΣ ΕΚΤΕΛΕΣΜΕΝΟΥΣ.....	19
Ο ΠΑΠΑΔΟΓΚΩΝΑΣ ΚΡΙΝΕΙ ΖΩΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΕΣ	19
Ο ΣΤΟΥΠΙΑΣ ΣΤΟ ΜΕΛΙΓΑΛΑ.....	19
«ΛΟΥΦΑ» ΚΑΙ ΑΡΝΗΣΕΙΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΑ ΤΑΓΜΑΤΑ	22
ΑΠΟΤΥΧΗΜΕΝΗ ΕΠΙΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΛΑΣ ΣΤΟ ΜΕΛΙΓΑΛΑ	24
3. Η ΦΟΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ «ΕΡΩΔΙΟΣ»	27
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ «ΕΡΩΔΙΟΣ»	28
ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	28
ΚΟΙΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	29
ΣΤΗΝ ΤΡΙΦΥΛΙΑ	30
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΠΥΛΙΑ.....	30
ΣΤΟ ΒΛΑΣΗ	31
ΣΤΟ ΜΥΡΣΙΝΟΧΩΡΙ	32
Ο ΔΩΣΙΛΟΓΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΜΠΑΛΚΟΝΙ	32
Η ΟΜΙΛΙΑ ΠΑΠΑΔΟΓΓΟΝΑ.....	32
4. ΟΙ ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑΣ	37
200 ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ	38
ΣΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ	38
ΣΤΗΝ ΤΡΙΠΟΛΗ.....	40
ΣΤΟ ΜΕΛΙΓΑΛΑ	40
ΣΤΗ ΝΥΡΕΜΒΕΡΓΗ ΓΙΑ ΠΑΠΑΔΟΓΚΩΝΑ.....	41

5. ΜΑΧΕΣ ΣΕ ΜΕΣΣΗΝΗ ΚΑΙ ΑΝΔΡΟΥΣΑ.....	43
ΕΠΙΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΛΑΣ ΣΤΗ ΜΕΣΣΗΝΗ	44
ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΤΑΛΗΨΗ ΑΝΔΡΟΥΣΑΣ.....	46
6. ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ ΣΤΗ ΜΕΣΣΗΝΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΝΕΔΟΝΤΑ.....	47
ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ 9 ΠΑΤΡΙΩΤΩΝ ΣΤΗ ΜΕΣΣΗΝΗ.....	48
ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ 27 ΠΑΤΡΙΩΤΩΝ ΣΤΟ ΝΕΔΟΝΤΑ.....	48
ΖΗΤΟΥΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΕΓΚΡΙΣΗ ΓΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ.....	48
ΟΙ ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΝΤΕΣ	50
7. ΣΤΟΥΠΑΣ, ΠΑΠΑΔΟΓΚΩΝΑΣ ΚΑΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ	51
ΔΙΑΓΓΕΛΜΑ ΣΤΟΥΠΑ	52
ΠΑΡΑΛΛΗΡΗΜΑ ΠΑΠΑΔΟΓΚΩΝΑ.....	52
8. «ΟΧΙΑ» ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ	59
ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΣΤΗΝ «ΟΧΙΑ».....	60
«ΟΜΟΛΟΓΙΑ» ΚΑΖΑΚΟΥ	60
ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ	60
Ο ΕΛΙΓΜΟΣ ΤΗΣ ΤΑΞΙΑΡΧΙΑΣ	60
ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΜΠΡΗΣΜΟΣ ΣΤΟ ΓΕΩΡΓΙΤΣΙ	62
Ο ΜΑΓΕΡ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	62
9. Η ΜΑΧΗ ΣΤΟ «ΓΕΦΥΡΙ ΤΟΥ ΜΑΝΟΥΣΟΥ»	65
ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	66
Η ΜΑΧΗ	66
ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ	69
ΤΑ ΑΝΤΙΠΟΙΝΑ	69
10. ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΠΑΡΑΔΙΝΟΥΝ ΣΤΟΥΣ ΤΑΓΜΑΤΑΣΦΑΛΙΤΕΣ	73
ΕΚΤΕΛΕΣΗ 3 ΠΑΤΡΙΩΤΩΝ	74
ΣΥΝΕΧΕΙΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ	74
ΤΡΙΠΛΗ ΕΠΙΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΛΑΣ	74
ΠΑΠΑΔΟΓΚΩΝΑΣ ΚΑΙ ΧΙΤΛΕΡ	76
ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΑΓΜΑΤΑΣΦΑΛΙΤΩΝ	76
ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΑΓΜΑΤΑΣΦΑΛΙΤΕΣ	77
Η ΟΠΙΣΘΟΧΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ	77
ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΠΑΡΑΔΙΝΟΥΝ ΣΤΟΥΣ ΤΑΓΜΑΤΑΣΦΑΛΙΤΕΣ.....	77

